

संत चोखामेळा अभंगवाणी

सप्तर्षी प्रकाशन

- संत चोखामेळा अभंगवाणी

- प्रकाशक

सौ. कुमुदिनी सिद्धेश्वर घुले,

सप्तर्षी प्रकाशन,

(सप्तर्षी असोसिएट्स अण्ड पब्लिकेशन्स)

गट नं. ८४/२, दामाजी कॉलेज पाठीमागे,

मंगळवेढा, जि. सोलापूर-४१३३०५

सय्यद शेख (व्यवस्थापक) मोबा. ९८२२७०१६५७

email: saptarsheepakashan@gmail.com

website: www.saptarshee.in

प्रकाशन जुलै २०१९

- मुखपृष्ठ । मांडणी । किशोर घुले
- मुद्रितशोधन । तनुजा ढेरे

॥ संत चोखामेळा अभंग ॥

१. श्रीमुखाची शोभा कस्तुरी मळवट ।

उभा असे नीट विटेवरी ॥ १ ॥

कर दोनों कटी कुंडल झळकती ।

तेज हे फाकती दशदिशां ॥ २ ॥

वैजयंती माळा चंदनाची उटी । टिळक लल्लाटी कस्तुरीचा ॥ ३ ॥

चोखा म्हणे माझ्या जीवींचा जीवनु । पाहतां तनु मनु भुलोनी जाये
॥ ४ ॥

२. अनादि निर्मळ वेदाचें जें मूळ । परब्रह्म सोज्वळ विटेवरी ॥ १ ॥ कर
दोन्ही कटी राहिलासे उभा । नीळवर्ण प्रभा फांकतसे ॥ २ ॥ आनंदाचा
कंद पाउलें साजरीं । चोखा म्हणे हरी पंढरीये ॥ ३ ॥

३. गोजिरें साजिरें श्रीमुख चांगलें । ध्यानीं मिरवलें योगीयांच्या ॥ १ ॥
पंढरी भुवैकुंठ भिवरेच्या तीरीं । वैकुंठाचा हरी उभा विटे ॥ २ ॥ राई
रखुमाई सत्यभामा नारी । पुंडलिकें सहपरिवारों आणियेला ॥ ३ ॥
वैजयंती माळ किरीटकुंडलें । प्रेमें आलिंगिलें चोखियाचें ॥ ४ ॥

४. व्यापक व्यापला तिहीं त्रिभुवनीं । चारी वर्ण खाणी विटू माझा ॥ १ ॥
शंख चक्र करीं वैजयंती माळा । नेसला पिवळा पितांबर ॥ २ ॥ कटावरी
जेणे कर हे ठेविले । ध्यान मिरविले भीमातिरीं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा
आनंदाचा । कंद । नाम हे गोविंद मिरविलें ॥ ४ ॥

५. अनाम जयासी तेंचि रूप आलें । उभें तें । राहीलें विटेवरी ॥ १ ॥
पुंडलिकाच्या प्रेमी युगे अढावीस । समचरणीं वास पंढरीये ॥ २ ॥ चोखा
म्हणे ऐसा भक्तांचा कनवाळू । जाणे लळा पाळू
भाविकांचा ॥ ३ ॥

६. सर्वही सुखाचें ओतिले श्रीमुख । त्रिभुवन
नायक पंढरीये ॥ १ ॥ कर दोन्ही कटीं सम पाय ३ विटे । शोभले गोमटें
बाळरूप ॥ २ ॥ जीवाचे जीवन योगियांचे धन । चोखा म्हणे मंडन
तिन्ही लोकीं ॥ ३ ॥

७. उतरलें सुख चंद्रभागेतटीं । पाहा वाळुवंट बाळरूप ॥ १ ॥ बहुता
काळाचें ठेवणे योगियांचें । ध्येय शंकाराचे सुख ब्रह्म ॥ २ ॥
जयालार्गी अहोरात्र विवादती । तो भक्ताचिये प्रीती उभा असे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे सर्व सुखाचें आगर । न कळे ज्याचा पार श्रुति-शास्त्रां ॥ ४ ॥
।

८. सुखाचें जें सुख चंद्रभागेतटीं । पुंडलीका पाठी उभे असे ॥ १ ॥
साजिरें गोजिरें समचरणीं उभें । भक्ताचिया लोभे विटेवरी ॥ २ ॥ कर
दोनों कटीं श्रीमुख चांगले । शंख चक्र मिरवले गदापद्म ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे शोभे वैजयंती कंठी । चंदनाची उटी सर्व अंगी ॥ ४ ॥

९. ज्या कारणे वेदश्रुति अनुवादती । तो हा रमापती पंढरीये ॥ १ ॥
सुखाचे ठेवणे क्षीरसागरनिवासी । तो हा पंढरीसी उभा विटे ॥ २ ॥
भाविका कारणे उभवोनि हात । उदारपणे देत भुक्तिमुक्ती ॥ ३ ॥ न
पाहे उंच नीच याती कुळ । स्त्री शूद्र चांडाळा सरते पार्यीं ॥ ४ ॥ चोखा
म्हणे ऐसा भावाचा भुकेला । म्हणोनि स्थिरावला भीमातटीं ॥ ५ ॥

१०. सुंदर मुखकमल कस्तुरी मळवटीं । उभा देखिला तटीं भीवरेच्या ॥
१ ॥ मकराकार कुंडलें श्रवणीं ढाळ देती । गळां वैजयंती
मुक्तमाळा ॥ २ ॥ शंख चक्र गदा पद्म चहूं करीं । गरुडवाहन हरी
देखियेला ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे सर्व सुखाचें आगर । निरा भिवरा तीर
विठ्ठल उभा ॥ ४ ॥

११. जाणते असोनी नेणतें पैं झालें । सुखाला पावलें भक्तांचिया ॥ १ ॥
कैसा हा नवलाव सुखाचा पाहा हो । न कळे ज्याची माव ब्रह्मादिकां ।। २ ।।
तो हरी समर्थ पंढरीये उभा । त्रैलोक्याची शोभा शोभतसे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे आमुचें दिनांचे माहेर । ते पंढरपुर भीमातटीं ॥ ४ ॥

१२. वैकुंठ पंढरी भिवरेचे तिरीं । प्रत्यक्ष श्रीहरी उभा तेथे ॥ १ ॥ रूप में
सांवळे गोड तें । गोजिरें । धणि न पुरे पाहतां जया ।। २ ॥ कांसे
सोनसळी नेसला पिवळा । वैजयंती माळा गळां शोभे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
ऐसे सगुण हे ध्यान ।। विटे समचरण ठेवियेले ॥ ४ ॥

१३. मज तों नवल वाटतसे जीवीं । आपुली पदवी विसरले ॥ १ ॥
कवणिया सुखा परब्रह्म भुललें । गुंतोनी राहिलें भक्त भाके ।। २ ।।
निर्गुण होते ते सगुण मैं झालें । विसरोनी गेलें
आपआपणा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे कैसा हा नवलाव ।। देवाधिदेव
वेडावला ॥ ४ ॥

१४. आपुलिया सुखा आपणचि आला । उगलाचि ठेला विटेवरी ॥ १ ॥
ते हे सगुण रूप । चतुर्भुज मूर्ति । शंख चक्र हातीं गदा पद्म ॥ २ ॥
किरीट कुंडलें वैजयंती माळा । कासे सोनसळा तेज फांके । ३ । चोखा
म्हणे सर्व सुखाचें आगर ।। रूप मनोहर गोजिरें तें ।। ४ ।।

१५. ज्या सुखा कारणे योगी शिणताती । परी नव्हे प्राप्ती तयांलार्गी ।।
१ ॥ ते प्रेमभावें पुंडलिका वोळलें । उघडेंचि आलें पढरीये ॥ २ ॥ कर
ठेवोनी कटीं उभा पाठीमागें । भक्तांचिया पांगे न बैसेचि ॥ ३ ॥ युगे
अड्डावीस होऊनियां गेलें । नाहीं पालटले अद्यापवरी ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे
ऐसा कृपाळु श्रीहरी । कीर्ति चराचरीं वानिताती ॥ ५ ॥

१६. पंढरीचे सुख नाहीं त्रिभुवनीं । प्रत्यक्ष चक्रपाणी उभा असे ॥ १ ॥
त्रिभुवनीं समर्थ ऐसे मैं तीर्थ । दक्षिण मुख वाहात चंद्रभागा ॥ २ ॥ सकळ

संतांचा मुगुटमणी देखा। पुंडलीक सखा आहे जेथें ॥३॥ चोखा म्हणे तेथें सुखाची मिराशी। भोळ्या भाविकांसी अखंडित ॥ ४ ॥

१७. भाविकांच्या लोभा होऊनी आर्तभूत। उभाचि तिष्ठत पंढरीये ॥ १ ॥ काय करू प्रेमा न कळे या देवा। गुंतोनियां भावा राहे सुखें ॥ २ ॥ वर्ण अभिमान न धरीं कांहीं चाड। भक्ति सुख गोड तयालागीं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ऐसी कनवाळु माउली। कृपेची साउली दीनां करी ॥ ४ ॥

१८. अंगिकार करी तयाचा विसर। न पडे। साचार तया लागीं ॥ १ ॥ तो हा महाराज चंद्रभागे तटीं। उभा वाळवंटीं भक्तकाजा ॥ २ ॥ अनाथा कैवारी दीना लोभापर। वागवितो भार अनाथांचा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझी दयाळु माउली। उभी ती राहिली विटेवरी ॥ ४ ॥

१९. अवधी पंढरी भुवैकुंठ नगरी। नांदतसे हरी सर्वकाळ ॥ १ ॥ चतुर्भुज मूर्ति शंख चक्र करीं। पीतांबरधारी श्यामवर्ण ॥ २ ॥ श्रीमुख शोभलें किरीट कुंडलें। तेचि मिरवले चंद्र सूर्य ॥ ३ ॥ पीतांबर कासे सोनसळा विराजे। सर्वांगीं साजे चंदनउटी ॥ ४ ॥ मिरवले कर दोनी कटावरी। ध्यान ते त्रिपुरारि ध्यात असे ॥ ५ ॥ सनकादिक भक्त पुंडलिक मुनि। सुखसमाधानी सर्वकाळ ॥ ६ ॥ आनंदाचा कंद उभा विटेवरी। चोखा परोपरी नाचतसे ॥ ७ ॥

२०. दुर्लभ होतें तें सुलभ में झालें। आपण नटले सगुण रूप ॥ १ ॥ धरोनी आवडी पंढरीये आलें। उभेचि राहिलें कर कटीं ॥ २ ॥ युगें अपरंपार न कळे ज्याचा पार। वैष्णवांचा भार शोभतसे ॥ ३ ॥ दिंड्या गरुड टके पताका शोभती। बागडे नाचती हरिदास ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे ऐसे धरोनियां भीड। उभाउभी कोड पुरवितो ॥ ५ ॥

२१. देखिला देखिला योगियांचा रावो। रुक्मादेवी नाहो पंढरीचा ॥ १ ॥ पुंडलिकासाठी युगे अड्डावीस। धरुनी बाळवेष भीमातटीं ॥ २ ॥ गाई

गोपाळ वत्से वैष्णवांचा मेळ । नाचती गोपाळ विठ्ठलछंदें ॥ ३ ॥
चोखामेळा तेथे वंदितो चरण । घाली लोटांगण महाद्वारी ॥ ४ ॥

२२. भक्तांचियां लोभा वैकुंठ सांडिलें । उभेचि । राहिले पंढरीये ॥ १ ॥
कनवाळु उदार तो हा श्रीहरी । ३ जड जीवा उद्धरी नामें एका ॥ २ ॥
बांधियले ब्रीद । तोडर चरणीं । त्रैलोक्याचा धणी पंढरीये ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे आमुचा कैवारी विठ्ठल । नलगे काळ । वेळ नाम घेतां
॥ ४ ॥

२३. मुळींचा संचला आला गेला कुठे । पुंडलिक पेठे विटेवरी ॥ १ ॥
विठोबा देखणा विठोबा देखणा । योगियांचा राणा पंढरीये ॥ २ ॥
भाविका कारणे उभारोनि हात । वाट जो पहात अनुदिनीं ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे ऐसा भक्तांचा कृपाळ । दीनांचा दयाळ पंढरीये ॥ ४ ॥

२४. बहुतांचे धावणे केलें बहुतापरी । उदार श्रीहरी वैकुंठीचा ॥ १ ॥
तोचि महाराज चंद्रभागे तीरीं । उभा विटेवरी विठ्ठल देवो ॥ २ ॥ भक्तीचा
आळुका भावाचा भुकेला । न कळे ज्याची लीला ब्रह्मादिका ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे तो हा नांदतो पंढरी । दुरुशनें उद्धरीं जडजीवां ॥ ४ ॥

२५. माझा शिण भाग अवधी हरपला । विठोबा देखिला विटेवरी ॥ १ ॥
अवध्या जन्मांचे सार्थक पै झालें । समचरण देखिले डोळेभरी ॥ २ ॥
चंद्रभागे तीरीं नाचती वारकरी । विठ्ठलनामगजरीं आनंदानें ॥ ३ ॥
दिंड्या गरुड टके पताकांचे भार । होतो जयजयकार नामघोष ॥ ४ ॥
तो सुखसोहळा देवांसी दुर्लभ । आम्हां तो सुलभ चोखा म्हणे ॥ ५ ॥

२६. इनामाची भरली पेठ । भूवैकुंठ पंढरी ॥ १ ॥ चंद्रभागा वाळुवंट ।
संत घनदाट नाचती ॥ २ ॥ टाळ मृदंग मोहरी । वैष्णव गजरी आनंदें ॥
३ ॥ चोखा जातो लोटांगण घेत पायवणी संताची ॥ ४ ॥

२७. नेणते तयासी नेणती लाहान । थोरा थोरपणे दिसे बरा ॥१॥ पोवा आहे वेणु खांदिया कांबळा । रुळताती गळां गुंजहार ॥ २॥ मुखी दहीभात कवळ काल्याचे । उष्टें गोपाळांचे खाय सुखें ॥ ३॥ चोखा म्हणे ऐसा वैकुंठाचा हरी । गोपाळा गजरी काला वाटी । ४ ।।

२८. टाळी वाजवावी गुढी उभारावी । वाट है चालावी पंढरीची ॥१॥ पंढरीची हाट कऊलांची पेठ मिळाले चतुष्ट वारकरी ॥ २॥ पताकांचे भार मिळाले अपार होतो जयजयकार भीमातिरी ।। ३॥ हरिनाम गर्जतां भय नाही चित्ता । ऐसे बोले गीता भागवत ।। ४॥ खट नट यावें शुद्ध होउनी जावें ।

दवंडी पिटी भावें चोखामेळा ॥५॥

२९. भाकसमुद्री भरियेलीं केणें । आणियेलें नाणें द्वारकेचें ॥ १॥ बाराही मार्गाची वणीज्ज करी । पंढर हे पुरी नामदेव ॥ २॥ चोखा म्हणे लोटांगणीं जाऊं । नामदेव पाहूं केशवाचा ।। ३॥

३०. चोखट चांग चोखट चांग । एक माझा पांडुरंग ॥ १॥ सुख तयाचे चरणीं । अवघी सुकृताची खाणी ॥ २॥ महा पातकी नासले । चोखट नाम हे ॥ ३॥ महाद्वारी चोखा मेळा । विठ्ठल पहातसे डोळां ॥ ४॥

३१. अवघा प्रेमाचा पुतळा । विठ्ठल पाहा उघडा डोळा ॥ १॥ जन्ममरणाची येरझारी । तुटे भवभय निर्धारी ॥ २॥

ऐसा प्रताप आगळा । गाये नाचे चोखा मेळा: ३॥

३२. करीं सूत्र शोभे कटावरी । तोचि हा सोनार नरहरी ॥ १॥ बरवे दिसती जानू । तेथें मिरवे । पात्रा कान्हो ॥ २॥ पार्यीं वाजती रुणझुण घंटा । तोचि नामयाचा नागर विठा ॥ ३॥ वाम चरणींचा तोडफ । परिसा उठतसेडोंगरू ॥ ४॥ दक्षिण चरणींचा तोड । जयदेव पदाचा तरू ॥५॥ विटेवरी चरण कमळा । तो हा जाणा चोखा मेळा ।। ६ ।।

३३. बहुत हिंडलों देश देशांतर । परी मन । नार्ही स्थिर झालें कोठे ॥ १ ॥
बहुत तीर्थे फिरोनियां
आलों । मनासवें झालों वेडगळची ॥ २ ॥ बहुत । प्रतिमा ऐकिल्या
पाहिल्या । मनाच्या राहिल्या
येरझारा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे पाहतां पंढरी भुवैकुंठ । । मनाचे हे कष्ट दूर
गेले ॥ ४ ॥

३४. श्रीमुख चांगलें कांसे पीतांबर । वैजयंती हार रुळे कंठी ॥ १ ॥ तो
माझ्या जीवींचा जिवलग सांवळा । भेटवा हो डोळां संतजन ॥ २ ॥
बहुतांचे धावणें केलें नानापरी । पुराणें ही थोरी वानिताती ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे वेदशास्त्रांसी जो । साक्षी । तोचि आम्हां रक्षी नानापरी ॥ ४ ॥

३५. कोणी पंढरीसी जाती वारकरी । तयांचे । पायांवरी भाळ माझे ॥
१ ॥ आनंदें तयांसी भेटेन
आवडीं । अंतरीची गोडी घेईन सुख ॥ २ ॥ ते । दै माझे मायबाप सोयरे
सज्जन । तयां तनु मन । नि वोवाळीन ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ते माहेर
निजाचें । जन्मोजन्मांतरिचे साहाकारी ॥ ४ ॥

३६. वेध कैसा लागला वो जीवा । नाठवेचिप हेवा दुजा कांहीं ॥ १ ॥
पंढरीचे वाटे येती वारकरी । र सुखाची मी करी मात तयां ॥ २ ॥ माझ्या
विठोबाचे । गाती जे नाम । ते माझे सुखधाम वारकरी ॥ ३ ॥ ॥ =
लोटांगणें सामोरा जाईन तयांसी । क्षेम आनंदेसी देईन त्यांसी ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे माझा प्राणाचा तो प्राण । जाईन वोवाळीन जीवें भावें ॥ ५ ॥

३७. न करीं आळस जाय पंढरीसी । अवघी । सुख राशि तेथे आहे ॥ १ ॥
पाहातां भिवरा करीं । एक स्नान । घालीं लोटांगण पुंडलीका ॥ २ ॥ कान
धरोनी सुखें नाचा महाद्वारीं । तयां सुखा । सरी दुजी नार्ही ॥ ३ ॥ पाहातां
श्रीमुख हरे तहान । भूक । चोखा म्हणे सुख विठूपायीं ॥ ४ ॥

३८. बहुत कनवाळु बहु हा दयाळु । जाणे । लळा पाळू भाविकाची
॥१॥ जात वित्त गोत न ॥ पाहेचि कांहीं । घालावी ही पार्यी मिठी उगी
॥ २ ॥ । न मागतां आभारी आपेंआप होतो । भाविकासी देतो
भुक्तिमुक्ति ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ऐसा लाघवी श्रीहरी । भवभय वारी
दरुशनें ॥ ४ ॥

३९. जयो जे वासना ते पुरवीत । आपण तिष्ठत राहे द्वारी ॥ १ ॥
बळीचिया भावा द्वारपाळ होय । सुदाम्याचें खाय पोहें सुखें ॥ २ ॥
विदुराचे घरीं आवड कण्या खाय । हात पसरिताहे भाजी पाना ॥ ३ ॥
गौळियाचे घरीं करीतसे चोरी । काला स्वयें करी गोपाळांसी ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे ऐसा नाटकी श्रीहरी । तोचि हा पंढरी भीमातटीं ॥ ५ ॥

नाममहिमा

४०. सुखा कारणें करी तळमळ । जपें सर्वकाळ विठ्ठल वाचे ॥१॥ तेणें
सर्व सुख होईल अंतरा । चुकती वेरझारा जन्ममरण ॥ २ ॥ नलगे
वेचावें धनाचिये पेटी । धरा नाम कंठीं विठोबाचें ॥ ३ ॥
बैसोनी निवांत करावें चिंतन । राम कृष्ण नारायण दिननिशीं ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे ऐसा करावा निर्धार । नाम एक सार विठोबाचें ॥ ५ ॥

४१. नाम हे सोपे जपतां विठ्ठल । अवघेचि फळ हाता लागे ॥ १ ॥ योग
याग जप तप अनुष्ठान । तीर्थ व्रत दोन नाम जपतां ॥ २ ॥ सुखाचें सुख
नाहीं यातायाती । बैसोनी एकांतीं नाम स्मरा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे येणे
साधेल साधन । तुटेल बंधन । भवपाश ॥ ४ ॥

४२. महादोषराशि पापाचे कळप । नामें सुखरूप कलियुगीं ॥ १ ॥
म्हणोनि आळस करूं नका कोणी । नाम जपा वाणी सर्वकाळ ॥ २ ॥
आसनीं शयनीं नामाचा आठव । आन ठावाठाव करूं नका ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे खातां जेवितां वाचे । नाम श्रीविठ्ठलाचे उच्चारारवें ॥ ४ ॥

४३. अखंड नामाचे चिंतन सर्व काळ । तेणे सफळ संसार होय जनां ॥
१ ॥ सर्व हे मायीक नाशिवंत साचें । काय सुख याचे मानितसां ॥ २ ॥
निर्वाणी तारक विठोबाचें नाम । येणे भवश्रम दूर होय ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
नाम जपें दिननिशीं । येणें सदा सुखी होसी जना ॥ ४ ॥

४४. भेदाभेद कर्म नकळे त्याचे वर्म । वाउगाच श्रम वाहतां जर्गी ॥ १ ॥
नामापरता मंत्र नाही । त्रिभुवर्नी । पाप ताप नयनीं न पडेचि ॥ २ ॥
वेदाचा
अनुभव शास्त्राचा अनुवाद । नामचि गोविंद एक पुरे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे मज कांहींच नकळे । विठ्ठलाचे बळे नाम घेतो ॥ ४ ॥

४५. त्रैलोक्यवैभव ओवाळोनि सांडावें । नाम सुखें घ्यावें विठोबाचें ॥
१ ॥ आणिक साधने आहेत बहुता परी । नामाची ती सरी न पवती ॥ २ ॥
म्हणोनि सुलभ विठ्ठल एक नाम । गातां नाचतां प्रेमें मुक्ति तया ॥ ३ ॥
॥ चोखा म्हणे माझा अनुभव । उघडा । भवभय पीडा येणे वारे ॥ ४ ॥

४६. आम्हां अधिकार उच्छिष्ट सेवन । संतांचे । पूजन हेंचि बरें ॥ १ ॥
सुलभ सोपेरें विठोबाचे
नाम । आणिक नाही वर्म दुजे काही ॥ २ ॥ आवडीनें नाम गाईन उल्हासें
। संताच्या सहवासे खेळी मेळी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझी आवडी ही
देवा । पुरवावी केशवा जन्मोजन्मी ॥ ४ ॥

४७. आम्हां नकळे ज्ञान न कळे पुराण । वेदाचे वचन नकळे आम्हां ।।
१ । आगमाची आठी निगमाचा भेद । शास्त्रांचा संवाद न कळे आम्हां ॥
२ ॥ योग याग तप अष्टांग साधन । नकळेची दान व्रत तप ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे माझा भोळा भाव देवा । गाईन केशवा नाम तुझे ॥ ४ ॥

४८. योग याग तप व्रत आणि दान । करितां साधन नाना कष्ट ॥ १ ॥
सुलभ सोपेरें नाम विठोबाचें । सकळ साधनांचे मूळ बीज ॥ २ ॥ येणें
भवव्यथा तुटेल जीवाची । प्रतिज्ञा संतांची हीच असे ॥ ३ ॥ म्हणोनि
नामाचा करा गदारोळ । म्हणे चोखामेळा विठ्ठल वाचे ॥ ४ ॥

४९. आणिक दैवते काय बापुडीं । काय याची जोडी इच्छा पुरे ॥ १ ॥
तैसा नव्हे माझा पंढरीचा राजा । न सांगतां सहजा इच्छा पुरे ॥ २ ॥ न लगे
आटणी तपाची दाटणी । न लगे तीर्थाटण काया क्लेश ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे नाम जपतां सुलभ । रुक्मिणीवल्लभ जवळी वसे ॥ ४ ॥

५०. नामाचे सामर्थ्य विष ते अमृत । ऐसी हे प्रचीत आहे जीवा ॥ १ ॥ ते
नाम सोपें विठ्ठल विठ्ठल । नको काळ वेळ जपे आर्धी ॥ २ ॥ नेम धर्म
कांहीं नलगे साधन । सुखें नारायण जप करी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे मज
भरंवसा नामाचा । येणें कळिकाळाचा भेव नाही ॥ ४ ॥

५१. गणिका अजामेळे काय साधन केलें । नामचि उच्चारिलें स्वभावता
॥ १ ॥ नवल हे पाहा नवल हे पाहा । अनुभवं अनुभवा देहामाजी ॥ २ ॥
उच्चारितां नाम वैकुंठीचे घेणें । ऐसें दुजें पेणे आहे कोठे ॥ ३ ॥ ब्रह्महत्या
जयासी घडल्या अपार । वाल्हा तो साचार उद्धरिला । ४ ॥ उफराटें
नाम न येचि मुखासी । मारा मारा ध्यासीं स्मरतां झाला । ५ ॥
चोखा म्हणे ऐसा नामाचा महिमा । उद्धारा अधमा स्त्री शुद्रा । ६ ॥

५२. केला अंगीकार । उतरिला भार ॥ १ ॥ अजामेळ पापराशी । तोही
नेला वैकुंठासी ॥ २ ॥ गणिका नामेंची तारिली । चोखाम्हणे मात केली
॥ ३ ॥

५३. शुद्ध भावे शुद्धमती । ऐसे पुराणे वदती ॥ १ ॥ जयासाठीं जप तप ।
तोहा विश्वाचाचि बाप ॥ २ ॥ नामें पातकी तरिलें । जड जीवा उद्धरिलें
॥ ३ ॥ विश्वास दृढ धरी मनीं । चोखा मिठी घाली चरणीं ॥ ४ ॥

५४. अवघ्या साधनांचे सार। रामकृष्ण हा उच्चार ॥ १ ॥ येणें घडे सकळ नेम। वाचे नाम जपतांचि ॥ २ ॥ भाग्ये होय संत भेटी। सांगूं गोष्टी सुखाच्या ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे मज आनंद झाला। जीवलग भेटला मायबाप ॥ ४ ॥

५५. भवाचे भय न धरा मानसीं। चिंता अहर्निशीं रामनाम ॥ १ ॥ मंत्र हा सोपा नलगे सायास। जया रात्रंदिवस सुलभ ते ॥ २ ॥ दुर्लभ सर्वासी न ये जो ध्यानासी। वेडावले ऋषि जयालागीं ॥ ३ ॥ आदिनाथ कंठीं जप हा सर्वदा। पवित्र हे सदा अखंड जपे ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे येथे। सर्वा अधिकर। उंच नीच अपार तरले नामें ॥ ५ ॥

५६. राम हीं अक्षरें सुलभ सोपीरे। जपतां निर्धारीं पुरे कोड ॥ १ ॥ मागें बहुतांसी उद्धरिलें देखा। ऐसे बळ आणिकां नाहीं अंगीं ॥ २ ॥ नामामृत पाठ घेई को घुटका। होईल सुटका संसाराची ॥ ३ ॥ नाम हेंचि सार नाम हेंचि सार। भवसिंधु उतार दो अक्षरीं ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे नाम सुलभ सोपेरें। जपावें निर्धारिं एका भावें ॥ ५ ॥

५७. कोणासी साकडे गातां रामनाम वाचे। होय संसाराचे सार्थक तेणें ॥ १ ॥ येणें दो अक्षरी। उतराल पैलपार। नाम निरंतर जप करा ॥ २ ॥ । अनंततीर्थराशीं वसे नामापाशीं। ऐसी साक्ष देती। वेदशास्त्रे ॥ ३ ॥ चोखा. म्हणे हेचि ग्रंथांचे पै। सार। राम हा निर्धार जप करीं ॥ ४ ॥

५८. अवघे मंगळ तुमचे गुण नाम । माझा तो श्रम पाहतां जाये ॥ १ ॥ गोड हें गोजिरें नाम तुमचें देवा। आठव हा द्यावा मजलागीं ॥ २ ॥ यापरतें मागणें दुजें नाहीं आतां । पुरवावी अनाथनाथा आळी माझी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे देवा होउनी उदार ठेवा कृपाकर माथां माझ्या ॥ ४ ॥

५९. न करीं सायासाचे काम । गार्इन नाम आवडीं ॥ १ ॥ या परतें कांहीं नेणे । आन साधने कोणतीं ॥ २ ॥ सुखाचेंचि अवघे झालें । नाहीं उरले दुःखाते ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे भवनदी उतार । नामें पैलपार तरेन ॥ ४ ॥

६०. अवघा आनंदा राम परमानंद । हाचि लागो छंद माझे जीवा ॥ १ ॥ हेंचि साधन निकें जगासी उद्धार । आणीक साचार दुजें नाहीं ॥ २ ॥ काम क्रोधांचें न पडती आघात । वाचे गातां गीत रामनाम ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ऐसा भरंवसा नामाचा । जेथें कळिकाळाचा रीघ नाहीं ॥ ४ ॥

६१. मोहळा मक्षिका गुंतली गोडीसी । तैशापरी मानसीं नाम जपे ॥ १ ॥ मग तुज बंधन न घडे सर्वथा । रामनाम म्हणतां होसी मुक्त ॥ २ ॥ न करी काया क्लेश उपवास पारणे । नाम संकीर्तने कार्यासिद्धी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे एकांती लोकांती नाम जपे श्रीराम । तेणें होसी निष्काम इये जर्नी ॥ ४ ॥ ।

६२. वोखटे गोमटे असोत नरनारी । दोचि अक्षरीं पावन होती ॥ १ ॥ न लगे अधिकार वर्णावर्ण धर्म । नाम परब्रह्म येचि अर्थी ॥ २ ॥ योगयागादि जपतप कोटी । एक नाम होट घडे तेंचि ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ऐसा आहे शिष्टाचार । नाम परिकर श्रीरामाचें ॥ ४ ॥

६३. विठ्ठल विठ्ठल गजरीं । अवघी दुमदुमली पंढरी ॥ १ ॥ होतो नामाचा गजर । दिंड्या पताकांचा भार ॥ २ ॥ निवृत्ति ज्ञानदेव सोपान । अपार वैष्णव ते जाण ॥ ३ ॥ हरी कीर्तनाची दाटी । तेथें चोखा घाली मिठी ॥ ४ ॥

६४. सप्रेमे निवृत्ति आणि ज्ञानदेव । मुक्ताईचा । भाव विठ्ठलचरणीं ॥ १ ॥ सोपान सांवता गोरा तो । कुंभार । नरहरी सोनार प्रेम भरित ॥ २ ॥ कबीर । कमाल रोहिदास चांभार । आणिक

अपार वैष्णवजन ॥ ३ ॥ चोखा तयां पार्यीं घाली लोटांगण । वंदितो
चरण प्रेमभावें ॥४ ॥

६५. संतांचा अनुभव संतचि जाणति । येर ते हांसती अभाविक ॥ १ ॥
नामाचा प्रताप प्रल्हादचि जाणे । जन्म मरण पेणे खुटविलें ॥ २ ॥ सेवेचा
प्रकार जाणे हनुमंत । तेणें सीताकांत सुखी केला ॥ ३ ॥ सख्यत्वे पूर्णता
अर्जुना बाणली । ऐक्य रूपें चाली मिरवली ॥४ ॥ चोखा म्हणे । ऐसा
आहे श्रेष्ठाचार । तेथे मी पामर काय
वानू ॥ ५ ॥

६६. आजि दिवस धन्य सोनियाचा । जीवलग विठोबाचा भेटलासे ॥१ ॥
तेणें सुख समाधान झाली विश्रांती । दुजे नाठवती चित्तीं कांहीं ॥ २ ॥
समाधाने जीव राहिला निश्चळ गेले हळहळ त्रिविधताप ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आनंद वाटलासे । जीवा । संतांचे पाय केशवा देखियेले ॥४ ॥
६७. चंदनाच्या संगें बोरीया बाभळी । हेकळी टाकळी चंदनची ॥ १ ॥
संतांचिया संगें अभाविक !
जन । तयाच्या दर्शनें तेचि होती ॥ २ ॥ चोखा म्हणे ऐसा परमार्थ
साधावा । नाही तरी भार वाहावा खरा ऐसा ॥ ३ ॥
अद्वैत

६८. आम्हां आनंद झाला आम्हां आनंद झाला । देवोचि देखिला
देहामाजी ॥ १ ॥ देखणें । उडालें पाहणे लपालें । देवें नवल केले
देहामाजी ॥२ ॥ मागे पुढे देव रिता ठाव कोठें । हृदयीचे भेटे देहीं देव ॥
३ ॥ चोखा म्हणे देव देखिला पंढरी । उभा भीमातीरीं विटेवरीं ॥४ ॥

६९. देवा नाही रूप देवा नाही नाम । देव । हा निष्काम सर्वांठाया ॥ १ ॥
डोळियाचा डोळा । दृष्टीच भासला । देव प्रकाशला-आदि अंतीं ॥ २ ॥
॥ नवल वाटले नवल वाटलें । देव कोंदाटले मार्गे :

चोखामें पुढे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा संदेह फिटला । देव । प्रगटला
देहामाजी ॥४॥

७०. नवल पाहीं नवल पाहीं । पाहों जावें तेणें पाहिलें नाहीं ॥१॥ निर्गुण
सगुण सगुण निर्गुण । दोहींचे कारण तेच ठाई । २ ॥ चोखा म्हणे पाहता
पाहणे लपालें । हृदयीं बिंबलें हृदयची ॥ ३ ॥

७१. डोळ्याचा देखणा पाहतां दिठी । डोळाच निघाला देखण्या पोटी ॥
१॥ डोळ्याचा देखणा । पाहिला डोळा । आपोआप तेथे झांकला डोळा
॥२॥ चोखा म्हणे नवलाव झाला । देखणा पाहतां । डोळा विराला ॥ ३
॥

७२. फुलाचे अंगी सुवास असे । फूल वाळलिया सुवास नासे ॥१॥
मृत्तिकेचे घट केले नानापरी । नाव ठेविलें रांजण माथण घागरी ॥ २ ॥
विराली मृत्तिका फुटलें घट । प्राणी कां फुकट शोक करी ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे ऐसे मृगजळ पाहीं । विवेकी तये ठायीं न गुंतेची ॥४॥

७३. आमुचा आम्ही केला भावबळी । भावें वनमाळी आकळीला ॥
१॥ भावचि कारण भावचि कारण । भावें देव शरण भाविकासी ॥ २
॥ निज भावबळे घातिलासे वेढा । देव चहूंकडा कोंडियेला ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे देव भावाचा बांधला ॥ भक्ताचा अंकित म्हणूनी झाला ॥
४॥

७४. देहबुद्धीवेगळे जें आकारलें । निर्गुण ते सगुणपणे उभे केलें ॥१॥
देव पहा तुम्हीं देव पहा तुम्हीं । देव पहा तुम्हीं आपुले देहीं ॥२॥
उघडाचि देवो जर्गी प्रकाशला । नागव्या भक्ताने देव ग्रासिला ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे नागवें उघडे झाले एक । सहज मीपण देखे मावळलें ॥ ४
॥

७५. कर्माते वाळिलें धर्मातें वाळिलें । सर्व हारपलें जेथिचें तेथें ॥ १ ॥
विधीतें वाळिलें निषेधा गिळिले । सर्व हारपले जेथिचें तेथें ॥ २ ॥ वेदातें
वाळिलें । शास्त्रातें वाळिलें । सर्व हारपलें जेथिचें तेथें ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे माझा संदेह फिटला । देहींच भेटला देव आम्हां ॥ ४ ॥

७६. देहीं देखिली पंढरी । आत्मा अविनाश विटेवरी ॥ १ ॥ तोहा पांडुरंग
जाणा । शांति रुक्मिणि निजांगना ॥ २ ॥ आकारलें तितुकें नासे । आत्मा
अविनाश विठ्ठल दिसे ॥ ३ ॥ ऐसा विठ्ठल हृदयीं ध्यायीं । चोखामेळा
जडला पायीं ॥ ४ ॥

७७. कोणें देखिलें जग । पांडुरंग मी नेणें ॥ १ ॥ मौन्यें पारुषली वाणी ।
शब्द खाणी विसरली ॥ २ ॥ एका आधीं कैचें दोन । मजपासुन मी नेणें
॥ ३ ॥ चोखामेळा म्हणती संत । हेही मात उपाधी ॥ ४ ॥

७८. श्रवणाचे श्रवण घ्राणाचें जें घ्राण । रसने गोडपण विठ्ठल माझा ॥
१ ॥ वाचा जेणे उठी डोळा जेणे भेटी । इंद्रियांची राहाटी विठ्ठल माझा ॥
२ ॥ प्राण जेणे चळे मन जेणें वोळे । शून्याते वेगळे विठ्ठल माझा ॥ ३ ॥
आनंदी आनंद बोधा जेणे बोध । सकळां आत्मा शुद्ध विठ्ठल माझा ॥
४ ॥ मुळाचे निजमूळ अकुळाचे कुळ । चोखा म्हणे निजफळ विठ्ठल
माझा ॥ ५ ॥

७९. निगमाचे शाखे आगमाचे फळ । वेद शास्त्रा बोल विठ्ठल हा ॥ १ ॥
पुराणासी वार्ड योगियांचे गुज । सकळां निजबीज विठ्ठल हा ॥ २ ॥ निगम
कल्पतरु भक्तांचा मांदुस । तोहा स्वयंप्रकाश विठ्ठल हा ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे तो तू जगाचे
जीवन । संतांचे मनरंजन विठ्ठल हा ॥ ४ ॥

८०. सकळा आगराचें जें मूळ । तोहा सोज्वळ । विठ्ठल माझा ॥ १ ॥
वेदांचा विचार शास्त्रांची जे गती । तोचि हा श्रीपती विठ्ठल माझा ॥ २ ॥

कैवल्य देखणा सिद्धांचा जो राणा । भाविकासी खुणा विटू माझा ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे माझ्या हृदयी बिंबला । त्रिभुवनी प्रकाशला विटू माझा ॥
४ ॥

८१. अखंड समाधी होउनी ठेलें मन । गेलें देहभान विसरोनी ॥ १ ॥
विधिनिषेध भेणें न मोडे । समाधी । तुटली उपाधी लिंगाडाची ॥ २ ॥
चालतां बोलतां न मोडे समाध्यै । मूळ अंतरशुद्धी कारण । हें ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे ऐसा समाधी सोहळा । जाणें तो विरळा लक्षामाजी ॥ ४ ॥

८२. निर्गुणा अंगी सगुण बाणलें । निर्गुण सगुण एकत्वा आलें ॥ १ ॥
शब्दाची खूण जाणती ज्ञानी । येरा गाबाळ अवघी काहाणी ॥ २ ॥ निवृत्ति
ज्ञानदेव सोपान भले । निर्गुण सगुण त्याही गिळियलें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
त्यांच्या पायींची पादुका । वागवितो देखा ऐक्यपणें ॥ ४ ॥

८३. उपजले विटाळीं मेले ते विटाळीं । राहिले विटाळीं तेही जाती ॥ १ ॥
रडती पडती तेही वेगे मरती । परि नाम न गाती भुली भ्रमें ॥ २ ॥ कायरे
हा देह सुखाचा तयासी । उघडाचि जासी अंतकाळीं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
याचा न धरीं भरंवसा । अंती यम फांसा गळां पडे ॥ ४ ॥

८४. पंचही भूतांचा एकचि विटाळ । अवघाचि मेळ जग नांदे ॥ १ ॥ तेथे
तो सोंवळा वोंवळा तो कोण । विटाळाचे कारण देह मूळ ॥ २ ॥
आदिअंतीं अवघा विटाळ संचला । सोंवळा तो झाला कोण न
कळे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे मज नवल वाटते । विटाळ परतें आहे कोण ॥
४ ॥

८५. नीचाचे संगती देवो विटाळला । घाणीये प्रक्षाळोनि सोंवळा केला
॥ १ ॥ मुळींच सोंवळा कोठे तो वोवळा । पाहता पाहाणे डोळा
जयापरी ॥ २ ॥ सोंवळ्यांचे ठाई सोंवळा आहे । वोवळ्या ठाई वोवळा कां
न राहे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे देव दोहींच्या वेगळा । तोचि म्यां देखिला
दृष्टीभरी ॥ ४ ॥

८६. वेदासी विटाळ शास्त्रासी विटाळ । पुराणे अमंगळ विटाळाच ॥ १ ॥
जीवासी विटाळ शिवासी विटाळ । काया अमंगळ विटाळाची ॥ २ ॥
ब्रह्मीया विटाळ विष्णूसी विटाळ । शंकरा विटाळ अमंगळ ॥ ३ ॥
जन्मतां विटाळ मरतां विटाळ । चोखा म्हणे विटाळ आदिअंती ॥ ४ ॥

८७. कोण तो सोंवळा कोण तो वोवळा । दोहींच्या वेगळा विडुल माझा
॥ १ ॥ कोणासी विटाळ कशाचा जाहला । मुळींचा संचला सोंवळाची
॥ २ ॥ पांचांचा विटाळ एकाचिये आंगा ।
सोंवळा तो जगामाजी कोण ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा विडुल सोंवळा ।
अरूपें आगळा विटेवरी ॥ ४ ॥

८८. काळाचा विटाळ जीवशिवा अंगी । बांधलासे जगी दृढ गांठी ॥
विटाळीं विटाळ चवदाही भुवनें । स्थावर जंगम व्यापुनी विटाळची ॥
२ ॥ सुखासी विटाळ दुःखासी विटाळ । विटाळीं विटाळ वाढलासे ॥ ३ ॥
विटाळाचे अंगी विटाळाचे फळ । चोखा तो निर्मळ नाम गाय ॥ ४ ॥

८९. शुद्ध चोखामेळा । करी नामाचा सोहळा ॥ १ ॥ मी यातीहीन महार ।
पूर्वी निळाचा अवतार ॥ २ ॥ कृष्ण निंदा घडली होती । म्हणोनि महार
जन्म प्राप्ती ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे विटाळ ।
आम्हां पूर्वीचे हे फळ ॥ ४ ॥

९०. पांडुरंगीं लागो मन । कोण चिंतन करी ऐसें ॥ १ ॥ देहभाव
विसरला । देव गेला बुडोनी । २ ॥ जीव उपाधि भक्ती वंद्य । तेथे भेद
जन्मला ॥ ३ ॥ मुळीच चोखा मेळा नाही । कैचा राही विटाळ ॥ ४ ॥
स्वस्थिति

९१. जन्मांचे साकडे नाहीं माझे कोडे । जेणें तुम्हां पडे वोझे देवा ॥ १ ॥
कोणत्याही कुळीं उंच नीच वर्ण । हे मज कारण नाहीं त्याचें ॥ २ ॥

वैष्णवांचे द्वारी लोळेन परवरी। करी अधिकारी उच्छिष्टाचा ॥ ३॥
चोखा म्हणे जया घडे पंढरीची वारी। तयाचिये घरीं पशुयाती ॥ ४ ॥

९२. श्वान अथवा शूकर हो का मार्जार। परि वैष्णवाचें घर देई देवा ॥
१॥ तेणे समाधान होय माझ्या जीवा। न भार्की कींव आणिकासी ॥ २॥
उच्छिष्ट प्रसाद सेवीन धणिवरी। लोळेन परवरी कवतुके ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे कोणी जातां पंढरीसी। दंडवत त्यासी घालीन सुखे ॥ ४ ॥

९३. इतकेंचि देई रामनाम मुखीं। संताची संगती सेवा सार ॥ १॥ निरंतर
घोष जयाचे मंदिरीं। तयाचिये घरीं सुख मज ॥ २॥ उच्छिष्ट धणिवरी
। पोटभरी धाये। दुजी नको सोय देवराया ॥ ३॥ चोखा म्हणे माझी
पुरवावी आळी। माय तू
माजी कोण ॥ ३॥ चोखा ली कृपाळू देवा ॥ ४॥ ला। अरूपे आगळा
विटेवरी ॥

९४. आतां याचा अर्थ पुरे पुरे देवा। येऊ द्या [चा विटाळ जीवशिवा
अवळा तुम्हांलागीं ॥ १॥ गुंतलोंसे काढा यांतोनी दृढ गांठी ॥ १॥
विटाळी विरी। माझे तो हरि कांहीं न चाले ॥ २॥ ने। स्थावर जंगम
व्यवीर करुणा करितों देवराया। कां न ये सुखासी विटाळ दुःखासी
विवळा तुम्हांलागीं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे आतां न वाढलासे ॥ ३॥
विटाळाचें। उदास। पुरवावी आस मायबाप ॥ ४॥ १ चोखा तो निर्मळ
नाम गाय ॥ ९५. आतां कासया हा दाखवितां खेळ।

चोखामेळा। करी नातंव सकळ जाणितला ॥ १॥ जेथे ब्रह्मादिक।
यातीहीन महार। पूर्वी निपिसे झाले। न कळे वहिलें तयांलागीं ॥ २॥
कृष्ण निंदा घडली होती। म्हासी ही पार न कळे तुमचा। काय बोलों सी
॥ ३॥ चोखा म्हणे वि कीर्ति तुमची ॥ ३॥ चोखा म्हणे तुमचा हे फळ ॥
४॥ वृंट हा खेळ। भुललें सकळ ब्रह्मांडचि ॥ ४॥ गीं लागो मन। कोण
चिंतन।

९६. आतां माझी सर्व निवेदिला भाव । धरोनी व विसरला । देव गेला
बुडोनीठाव राहिलोंसे ॥ १ ॥ जेथे काळाचाहि न पुरे क्ती वंद्य । तेथे भेद
जन्मला । तयाचे पार्यी चित्त समर्पिलें ॥ २ ॥ भय ला नाही । कैचा राही
विटाळ चिंता कोणता प्रकार । झालोंसे निर्भय
स्वस्थिति बळे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे आतां लागलासे चेि साकडे नाही
माझें । विठोबा दातारा याचि नामें ॥ ४ ॥ हे वोझे देवा ॥ १ ॥ कोण

९७. बरें झालें येथे आलोंसे सायासैं । सुख च वर्ण । हे मज कारण हें
लेशे भोगोनियां ॥ १ ॥ मागिला लागाचे प्रणवांचे द्वारी लोळने परवरी से
खंडण । तेणें समाधान वृत्ति होय ॥ २ ॥ छष्टाचा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
सरें मन ठेविले बांधोनी । निवांत चरणीं गरी । तयाचिये धरी पशुयाती
दीया ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे काम क्रोध तोडियेले ।
अथवा शूकर हो का मानेही केले देशधडी ॥ ४ ॥ चें घर देई देवा ॥ १ ॥

९८. नेणपणे मिठी घालीन पदरा । बैसेन । माझ्या जीवा । न भार्की त
तयाचिया ॥ १ ॥ आशा हे पाठी घेवोनी १ ॥ उच्छिष्ट प्रसाद सेवीन
धष्टेि । निचेष्ट निरुते भरीन माजी ॥ २ ॥ लाभाचा कवतुकें ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे लाभ येईल माझे हातां । मग काय चिंता । दंडवत त्यासी
घालीन सुखे काज ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे मज हेंचि वाटे कंचि देई रामनाम
मुखी । आणिक नाही चाड दुजी कांहीं ॥ ४ ॥ २ ॥ १ ॥ निरंतर घोष
जयाचे

९९. बैसोनि निवांत करीन चिंतन । काया सुख मज ॥ २ ॥ उच्छिष्ट ध
मनसहित देवा ॥ १ ॥ नामाचा आठव हेचि । दुजी नको सोय
देवरायाविर्म । अवघे कर्माकर्म पारूषती ॥ २ ॥ यापरतें माझी
पुरवावी आळी । म आन कांहीं नेणें । अखंड वाचे म्हणे रामकृष्ण ॥ ३
॥ सुलभ हा मंत्र तारक जीवासी । येणे भवासी उतार होय ॥ ४ ॥ चोखा
म्हणे मज सांगितले कार्नी । राम कृष्ण वाणी जप सदा ॥ ५ ॥

१००. आतां कणकण न करी वाडगी। होणार ते जगी होउनी गेलें ॥ १ ॥
दारीं परवरी झीलोंसे पोसणा । तुम्हांसी करुणा न ये कांहीं ॥ २ ॥ होयाचे
ते झाले असो को उदास। धरोनियां आस राहों सुखी ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे मज हेंचि बरें दिसे । न लावी पिसें जीवा कांहीं ॥ ४ ॥

१०१. कांहीं तरी अभय न मिळे उत्तर। ऐसे कां निष्ठुर झाला तुम्ही ॥
१ ॥ मी तो कळवळोनी मारितसे होक। तुम्हां पडे धाक कासयाचा ॥ २ ॥
॥ बोलोनी उत्तरें करीं समाधान। येवढेचि दान मज द्यावें ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे माझी पुरवावी आस। न करीं उदास माझे माये ॥ ४ ॥

१०२. नेण तुमचें मन कठिण कां झालें। मज कांहीं न कळे पूर्वकर्म ॥
१ ॥ किती आठवण मागिलाचि करूं। तेणें पडे विचारू पुढीलासी ॥ २ ॥
आतां अवघड दिसते कठीण। मताचें हें मन चिताडोही ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे काय करूं तें
आठवेना। निवांत वासना कई होय ॥ ४ ॥

१०३. समर्थासी रंकें शिकवण जैशी। माझी वाणी तैशी बडबड ॥ १ ॥
शुभ में अशुभ न कळे। बोलतां। परि करीं सत्ता मूर्खपणे ॥ २ ॥
उच्छिष्टाची
आशा भुंकतसे श्वान। तैसा मी एक दिन आहे तुमचा ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे एका घासाची चाकरी। करितों मी द्वारीं तुमचीया ॥ ४ ॥

१०४. अगाध हे कीर्ति विठ्ठला तुमची। महिमा आणिकाची काय
सांगों ॥ १ ॥ पुराणे भागलीं नेति नेति शब्द। श्रुतीचा अनुवाद खंटलासे ॥
२ ॥ शेषादिकां जेथें न कळेचि अंत। तेथे मी पतित काय वानू ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे माझा नाही अधिकार। कैसा हा विचार होईल नेणों ॥ ४ ॥

१०५. आपुल्या आपण सांभाळोनी घ्यावें। आहे नाहीं ठावें तुम्हां सर्व ॥
१ ॥ वांयाचि करणे

लौकिकाचा गोवा । कोठवरी देवा बोलणें हें ॥ २ ॥ । अंगा नाही आलें
तंव ते साहालें । खादलें पचलें तरी ते हित ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे तुमचे तुम्हासी सांगणे । माझे यांत उणें काय होते ॥ ४ ॥ ।

१०६. मी तो विकलों तुमचे पायी । जीवभाव सर्वहि अर्पियेला ।। १ ॥
माझा मीच झालों उतराई देवा । तुमचे तुम्ही पाहा आम्हांकडे ॥ २ ॥ नव
मास माता वोझे वाहे उदरी । तैसीच ही परी तुमची माझी ॥ ३ ॥ अपत्य
आपुलें फिरे देशोदेशी ।। ही लाज कोणासी चोखा म्हणे ॥ ४ ॥
१०७. जगामध्ये दिसे बरें कीं वाईट । ऐसाचि बोभाट करीन देवा ॥ १ ॥
आतां कोठवरी धरावी हे भीड । तुम्हीं तो उघड जाणतसां ॥ २ ॥ ब्रीदाचा
तोडर बांधलासे पायीं । त्रिभुवनीं ग्वाही तुमची आहे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
जेणें न ये उणेपण । तेंचि ते कारण जाणा देवा ॥ ४ ॥

१०८. माझा मी विचार केला असे मना । । चालवण नारायणा पुरे
तुमचें ॥ १ ॥ तुम्हांवरी भार घातिलेंसें वोझे । हेंचि मी माझे जाणतसे
।। २ ॥ वाउणें बोलावें दिसे फलकट । नाही बळकट वर्म आंगीं ।। ३ ।
चोखा म्हणे सुखें बैसेन धरणा । तुमच्या थोरपणा येईल लाज ।। ४ ॥

१०९. वारंवार किती करूं करकर । माझा तंव आधार बुंटलासे ।। १ ॥
न बोलावें आतां हेचि शहाणपण । होउनी पाषाण पडो द्वारीं ॥ २ ॥ केव्हा
तरी आम्हां होईल आठव । हाचि एक भाव धरूं आतां ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे मग येशील गिवसित । तोंवरी हे चित्त दृढ करूं ॥ ४ ॥

११०. कळेल तैसे बोल तुजचि बोलेन । भीड मी न धरीन तुझी कांहीं ॥
१ ॥ काय करूं देवा दाटलों जाचणी । न या चक्रपाणी सोडवण्या । २ ॥
कोठवरी धांवा पोका केशवा । माझा तंव हेवा खुटलासे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आतां पुरे चाळवण । आमुचे कारण जाणों आम्हीं ।। ४ ।।

१११. अहो पतितपावना पंढरीच्या राया । भक्त ।

विसाविया मायबापा ॥१॥ धांवे दुडदुडा आपुलिया काजा। येई
गरुडध्वजा मायबापा ॥२॥ दाही दिशा उदास तुम्हांविण झाल्या। न
करी पांगिला दुजी यासी ३॥ चोखा म्हणे मज दावी आता वाट। मग मी
बोभाट न करी कांहीं ॥४॥

११२. धरोनिया आशा टाकिलासे ठाव। अवघेचि वाव झाला दिसे ॥
१॥ कवणासी सांकडे सांगू पंढरीराया। कां हो न ये देया माझी तुम्हां ॥
२॥ बाळकाचे परी लडिवाळपणें। तुमचे पोसणे मी तो देवा ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे मज तुम्ही मोकलितां। काय आमुची कथा आतां चाले ॥
४॥

११३. सुखाचिया लागीं करितों उपाव। तों अवघेचि वाव दिसों येते ॥ १
॥ करितां तळमळ मन हे राहिना। अनावर जाणा वासना हे ॥ २ ॥
अवघेचि साकडे दिसोनियां आलें। न बोलवें तें भलें कोणा पुढे ॥ ३
॥ चोखा म्हणे मी पडिलों गुहाडीं। सोडवी तातडी यांतूनियां ॥ ४ ॥

११४. बरें हें वाईट आहे माझे भाळीं। तें। सुखें हो वळी जीवे माझ्या ॥
१॥ आतां कोणावरी रुसों नये देवा। भोग तो भोगावा आपुलाची ॥
२॥
आहे जें संचित तैसें होत जात। वाडगा वृत्तांत बोल काय ॥ ३॥
चोखा म्हणे आतां बहु लाज वाटे। झालें जें वोखटें कर्म माझे ॥ ४॥

११५. बहु कनवाळु होसी गा देवराया। म्हणोनि सखया शरण आलों ॥
१॥ निवारी या तापापासोनी सोडवीं। करुणा भाकावी किती तुम्हां ॥
२॥ माझीयाचि काजा विलंब दातार। कां न करीं त्वरा देवराया ॥ ३॥
चोखा म्हणे बहु पडिलों काचणी सोडव चक्रपाणी वेगीं आतां ॥४॥

११६. कोण माझा आतां करील परिहार। तुज वीण डोंगर उतरी कोण ॥
१॥ तूं वो माझी माय तू वो माझी माय। दाखवीं गे पाय झडकरी ॥ २

॥ बहुत कनवळा तुझिया गा पोटी । आतां नको तुटी करूं सेवा ॥ ३
॥ चोखा म्हणे मज घ्यावे । पदरांत । ठेवा माझे चित्त तुमचे पार्यी
॥४॥

११७. नाही देह शुद्ध याति अमंगळ । अवघे वोंगळ गुण दोष ॥ १॥
करूं जातां विचार अवघा अनाचार । आणिक प्रकार काय बोलू ॥ २॥
वाणी नाही शुद्ध धड न ये वचन । धिःकारिती जन सर्व मज ॥ ३ ॥
अंगसंग कोणी जवळ न बैसे । चोखा म्हणे ऐसे जीवित माझे ॥४॥

११८. अहो करुणाकरा रुक्मिणीच्या वरा ॥ उदारा धीरा पांडुरंगा ॥ १॥
काय म्यां पामरें वानावे जाणावें । न कळे कैसे गावें नाम तुमचें ॥ २॥
विध अविध कोणता प्रकार । नेणों न कळे साचार मजलागीं ॥ ३॥
चोखा म्हणे मज कांहींच न कळे । उगाचि मी लोळे महाद्वारीं ॥४॥

११९. धांव घाली विठु आतां चालू नको मंद । बडवे मज मारिती ऐसा
कांहीं तरी अपराध ॥ १॥ विठोबाचा हार तुझे कंठीं कैसा आला । शिव्या
देती महारा म्हणती देव बाटविला ॥ २॥ अहोजी महाराज तुमचे द्वारींचा
कुतरा । नकाजी मोकलू चक्रपाणी जिमेदारा ॥ ३ ॥ जोडूनिया कर
चोखा विनवितो देवा । बोलिलों उत्तरें परि राग नसावा ॥४॥

१२०. असे करणे होते तुला । तरी कां जन्म दिला मला ॥ १॥ जन्म
देवोनी सांडिलें । कांहो निष्ठुर मन केलें ॥ २॥ कोठे गेला माझे वेळीं ।
केलें कोणाचें सांभाळी ॥ ३॥ चोखा म्हणे देवा । नका मोकलू केशवा
॥४॥

१२१. जनक तू माझा जननी जगाची । करुणा आमुची कां हो नये ॥
१॥ कासया संसार लावियेला पाठीं । पडलीसे तुटी तुमची माझी ॥ २॥
जन्म जरा मरण आम्हां सुख दुःख । पहासी कौतुक काय देवा ॥ ३ ॥
गहिवरुनी चोखा उभा महाद्वारीं । विनवी जोडून करीं विठोबासी ॥४॥

१२२. दुःखरूप देह दुःखाचा संसार सुखाचा विचार नाही कोटें ॥ १ ॥
कन्या पुत्र बाळे सुखाचे सांगाती । दुःख होतां जाती आपोआप ॥ २ ॥
सोड धायरे कवणाचे कवण । अवघा वाटे
शीण मना माझ्या ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे अहो पंढरीनिवासा । सोडवीं
भवपाशा पासोनियां ॥ ४ ॥

१२३. भवाचिया भेणें येत काकुळती । धांवें करुणामूर्ति देवराया ॥ १ ॥
। पडीलोसे माया मोहाचीये जाळीं । येवोनी सांभाळीं देवराया ॥ २ ॥
कवणाची आस पाहूं कोणीकडे । जीवींचें सांकडे वारी देवा ॥ ३ ॥
गहिवर नावरे चोखियाचे मनीं । धांवें चक्रपाणी देवराया ॥ ४ ॥
१२४. नेत्रीं नश्रुधारा उभा भीमातिरीं । लक्ष चरणावरी ठेवोनिया ॥ १ ॥
कांगा मोकलीलें न येसी गा देवा । काय मी केशवा चुकलोंसे ॥ २ ॥
नेणे करू भक्ती नेणे करू सेवा । न येसी तुं देवा कळलें मज ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे माझा जीवीचा विसांवा । पोकारितों धांवा म्हणोनियां ॥
४ ॥

१२५. ऊस डोंगा परी रस नव्हे डोंगा । काय भुललासी वरलीया रंगा ॥
१ ॥ कमान डोंगी परी तीर नोहे डोंगा । काय भुललासी वरलीया रंगा ॥
२ ॥ नदी डोंगी परी जळ नव्हे डोंगें । काय भुललासी । वरलिया रंगें ॥
३ ॥ चोखा डोंगा परी भाव नव्हे डोंगा । काय भुललासी वरलिया रंगा
॥ ४ ॥

१२६. विठोबा पाहुणा आला आमुचे घरा । निंबलोण करा जीवें भावें ॥
१ ॥ पंचप्राणज्योति ओवाळुनी आरती । ओवाळिला पती रखुमाईचा ॥
२ ॥ षड्रस पक्वान्ने विस्तारिलें ताट । जेवू एकवट चोखा म्हणे ॥ ३ ॥

१२७. पाहतां पाहतां वेधियेला जीव । सुखाचा सुख सिंधु पंढरीराव
॥ १ ॥ माझा ही मीपणा हरपला जाणा । कळल्या आगम निगमाच्या

खुणा ॥ २ ॥ भवसागराचा दाता । विडुल विडुल वाचे म्हणतां ॥ ३ ॥ उभा राहुनि महाद्वारीं । चोखा मेळा दंडवत करी ॥ ४ ॥

१२८. यातीहीन मज म्हणती देवा । न कळे करू तुमची सेवा ॥ १ ॥
आम्हां नीचाचें तें काम । वाचे गावें सदा नाम ॥ २ ॥ उच्छीष्टाची
आस संत दासाचा मी दास ॥ ३ ॥

चोखा म्हणे नारायणा । पदरीं घेतलें मज दीना ॥ ४ ॥

१२९. हीन याती माझी देवा । कैसी घडे तुझी सेवा ॥ १ ॥ मज दूर दूर हो
म्हणती । तुज भेटू कवण्या रीती ॥ २ ॥ माझा लागतांचि कर ।
सिंतोडा घेताती करार ॥ ३ ॥ माझ्या गोविंदा गोपाळा । करुणा भाकी
चोखामेळा ॥ ४ ॥

१३०. तुम्हांसी शरण बहुत मागे आले । त्यांचे साहिले अपराध ॥ १ ॥
तैसा मी पामर यातिहीन देवा । माझा तो कुढावा करा तुम्ही ॥ २ ॥ नाही
अधिकार उच्छिष्टा वेगळा । म्हणवोनी कळवळा पाळा माझा ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे मज कांहीं तें न कळे । नामाचिया बळे काळ कंठी ॥ ४ ॥

१३१. माझा तंव अवघा खुटला उपाय । रिता दिसे ठाव मजलागीं ॥ १ ॥
करितोचि दिसे अवघेचि वाव । सुख दुःख ठाव अधिकाधिक ॥ २ ॥
लिगाडाची माशी तैसी झाली परी । जावे तळीवरी सुटिका नव्हे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे अहो दिनांच्या दयाळा । पाळा कळवळा माझा देवा ॥ ४ ॥

१३२. भ्रमण करितां भागलों जी देवा । न मिळे विसावा मज कोठे ॥
१ ॥ लागलेंसे कर्म ।

आमुचे पाठारीं । आतां कोणावरी बोल ठेऊ ॥ २ ॥ सांपडलों वैरियाचे
भांडवली । न कळे चिखली रोवियेलों ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे अहो
पंढरीनिवासी । तुम्हांविण फासा उगवी कोण ॥ ४ ॥

१३३. जन्माची वेरझारी। तुम्हांविण कोण वारी । जाचलों संसारीं।
सोडवण करी देवराया॥१॥ शरण शरण पंढरीराया। तुम्हां आलों
यादवराया। निवारोनियां भया। मज तारा या सागरीं ॥ २॥ तुम्हांविण
माझे कोडें। कोण निवारी साकडें। मी तों झालों असे वेडे। उपाव पुढे
सुचेना ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे दीनानाथा। आतां निवारी हे भवव्यथा।
म्हणोनि ठेवितसे माथा। चरणावरी विठूच्या ॥ ४ ॥

१३४. आम्ही कोणावरी सत्ता। करावी बा पंढरीनाथा। होईल साहाता
दुजा तत्त्वता तो सांगा ॥ १ ॥ तूंचि बळिया शिरोमणी। आहेसी या
त्रिभुवर्नीं। देवाधिदेव मुगुटमणि। कीव भाकणे
यासाठीं ॥ २ ॥ केला माझा अंगिकार। आतां कां ।
करितां अव्हेर। तुमची तुम्ही साचार । करा विचार मायबापा ॥ ३ ॥
जन्मोजन्मीचा पोसणा। तुमचाचि नारायणा। भाक्ति करुणा। आणी
मना चोखा म्हणे॥४॥

१३५. अखंड माझी सर्व जोडी। नामोच्चार घडोघडी। आतां न पडे
सांकडीं। वांया कबाडी दुःखाचिया ॥ १ ॥ हाचि मामिला निर्धार। आतां
न करीं वाउगा विचार। वांया काय बा करकर। धरोनी धीर बैसलों ॥
२ ॥ धरणे घेऊनि तुमचे द्वारीं। बैसेन उगाच मी गा हरी। कांहीं न करीं
भरोवरी। नाम हरी गाईन ॥ ३ ॥ तुमची लाज तुम्हांसी। आपुलिया
थोरपणासी। ब्रीद बांधिलें चरणासी। तें चोख्यासी दाखवीं ॥४॥
१३६. नको मज मान अथवा अपमान। दोहींचे कारण मज नाही ॥ १ ॥
सुख अथवा दुःख संचिताचा ठेवा। संकल्पाचा ठेवा जैसा तैसा ॥ २ ॥
जन्म मरण हें तों बांधिलें पदरीं। वांया हाव भरी येणें संगें ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे ऐसा नेमियेला नेम। तेंचि हे वर्म भोगू आतां ॥४॥

१३७. देवा कां हें सांकडे घातिलें। निवारी हे कोडे माझे तुम्ही ॥ १ ॥
समर्थ आपुल्या नामासी पाहावें। मनीं उमजावें आपुलिया ॥ २ ॥

यातिहीन आम्हां कोण अधिकार । अवघे दूरदूर करिताती ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे ऐसा हीन नरदेह । पडिला संदेह काय करूं ॥ ४ ॥

१३८. माझ्या तो मनें केलासे विचार । आणिक प्रकार नेणें कांहीं ॥ १ ॥
नाम वेळोवेळां आठवावें वाचे । दुजें आणिकाचे भय नाही ॥ २ ॥
आवडीं बैसली विठूचे चरणीं । आतां दुजेपणीं नाही गोष्टी ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे दृढ केलासे संती । म्हणोनी विश्रंती जीवा झाली ॥ ४ ॥

१३९. तुम्ही तों सांकडे बहुत वारिलें । आतां कां उगलें बोलू देवा ॥ १ ॥
॥ आजीवरी पडिलों लिगाडाचे गुंती । तेणेंचि फजिती झाली दिसे ॥
२ ॥

झाला दिसे मज मोकळा मारग । धिक्कारिती जग मागे पुढे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे ऐसे विपरीत देखिलें । तें साचचि संचलें मना माझ्या ॥ ४ ॥

१४०. तुम्हीं वाढविलें तुम्हीं पोसियेलें । तुम्हींच दाविले जग मज ॥ १ ॥
तुमचा प्रकार तुमचा तुम्ही जाणा । आमुचिया खुणा जाणों आम्हीं ॥ २ ॥
तुम्हांसी तो भीड कासयाची देवा । हेंचि केशवा सांगा मज ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे काय बोलू ययावरी । माझा तू कैवारी देवराया ॥ ४ ॥

१४१. आतां कोठवरी । भीड तुमची धरू हरी ॥ १ ॥
दार राखीत बैसलों । तुम्ही दिसे मोकलिलों ॥ २ ॥
ही नीत नव्हे बरी । तुमची साजे तुम्हा थोरी ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे काय बोलों । आमुचे आम्ही वायां गेलों ॥ ४ ॥

१४२. करोनियां दया । सांभाळाजी देवराया ॥ १ ॥ मी तो पतीत पतीत ।
तुमचाचि शरणांगत ॥ २ ॥ लाज येईल तुमचे नांवा । मज उपेक्षितां देवा
॥ ३ ॥ आपुलें जतन करा अभय देवोन ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे हरि ।
आतां भीड न धरीं ॥ ५ ॥

१४३. तुम्ही आतां उपेक्षितां । काय चाले माझी सत्ता ॥ १ ॥ तुमच्या
उच्छिष्टाचा दास । ऐसा माझा विश्वास ॥ २ ॥ नामावांचोनी कांहीं नेणें

। हेचि दृढ धरलें मनें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणोनी पडतो पाया। कृपा करा देवराया ॥ ४ ॥

१४४. घेतिलासे भेव। आतां न चले उपाव ॥ १ ॥ आतां आलें आड। एकाहूनी एक वाड ॥ २ ॥ पाहे आपुलिया चाडा। देखे अवघीच पीडा ॥ ३ ॥ सुखाचिया वाटे। अवघे दुःखाचे चपेटे ॥ ४ ॥ जो जो धरू जाय संग। चोखा म्हणे होय भंग ॥ ५ ॥

१४५. धरोनी विश्वास राहिलेंसे द्वारीं। नाम श्रीहरी आठवीत ॥ १ ॥ कळेल तैसें करा जी दातारा। तारा अथवा मारा पांडुरंगा ॥ २ ॥ मी तंत्र धरणे घेवोनी बैसलों। आतां काय बोलों ययावरी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा हाचि नेम आतां। तुम्ही कृपावंता सिद्धि न्यावा ॥ ४ ॥

१४६. ओंगळ वासना टाकिली जाळोनी। घातली चरण मिठी देवा ॥ १ ॥ गोड अथवा कडू तुमचे तुम्ही जाणा। माझी तो वासना अमंगळ ॥ २ ॥ मन नाही हाती करितां खटपट। वाउगा बोभाट काय बोले ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे तुम्ही आहेत सुजाण। माझी आठवण कांहीं धरा ॥ ४ ॥

१४७. अधिकार माझा निवेदिन पाई। तुम्ही तो गोसावी जाणतसां ॥ १ ॥ अवघ्या वर्णामाजी हीन केली जाती। विटाळ विटाळ म्हणती क्षणो क्षणीं ॥ २ ॥ कोणीहि अंगिकार न करिती माझा। दूर दूर हो जा अवघे म्हणती ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे तुम्ही घ्याल पदरीं। तरीच मज हरी सुख होय ॥ ४ ॥

१४८. कांहो केशिराजा दूजे में धरितां। हें तों आश्चर्यता वाटे मज ॥ १ ॥ एकासी आसन एकासी वसन। एक तेचि नग्न फिरताती ॥ २ ॥ एकासी कदात्र एकासी मिष्टात्र। एका न मिळे कोरात्र मागतांचि ॥ ३ ॥

एकासीं वैभव राज्याची पदवी । एक गांवोगांवीं भीक मागे ॥ ४ ॥ हाचि
न्याय तुमचे दिसतो कीं घरीं । चोखा म्हणे हरि कर्म माझे ॥ ५ ॥

१४९. माया मोहजाळे गुंतलोंसे बळे यांतोनी वेगळे करींगा देवा ॥ १ ॥
न कळेचि स्वार्थ अथवा । परमार्थ । बुडालोंसे निभ्रांत याचमाजी ॥ २ ॥
न

घडे देवार्चन संतांचे पूजन । मन समाधान कधी । नव्हे ॥ ३ ॥ नसतेचि
छंद लागती अंगासी । तेणें । कासावीस जीव होय ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे
यांही । चोरें नागविलों । माझा मीचि झालों शत्रु देवा ॥ ५ ॥

१५०. कवणावरी आता ठेवू हें दूषण । माझे । मज भूषण गोड लागे ॥
१ ॥ गुंतलासे मीन विषयांचे गळीं । तैसा तळमळी जीव माझा ॥ २ ॥
गुंतला हरिण जळाचिया आशा । तो गळां पडे फांसा काळपाश ॥ ३ ॥
वारितां वारेना सारितां सारेना । कितीसा उगाणा करूं आतां ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे ऐसा पडलों प्रवाहीं । बुडतसों डोहीं भवाचिया ॥ ५ ॥

१५१. आता कोठेवरी करू विवेचना । कां
है नारायणा तुम्हां नकळे ॥ १ ॥
सांपडलों जाळीं गुंतलोंसे गळीं । जीव हळहळीं वाळुगाचि ॥ २ ॥
कामक्रोधांचे सांपडलों हातीं । बहुत फजीति होय तेणें ॥ ३ ॥ नेणों कैसे
दुःख पर्वतायेवढे । सुख राईपाडें झालें मज ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे तुमचें
नाम नये वाचे । बहु संकल्पाचे बोझै माथां ॥ ५ ॥

१५२. किती धावाधांवी करावी कोरडी । न कळे कांहीं जोडी हानि
लाभ ॥ १ ॥ जें जें करितों ते ते फलकट । वाउगेंचि कष्ट दुःख भोगीं ॥ २ ॥
निवांत बैसोनी नामाचे चिंतन करूं जातां मन स्थिर नाही ॥ ३ ॥
दान धर्म करूं तो नाही धन पदरीं । जन्माचा भिकारी होउन ठेलों ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे ऐसा करंटामी देवा । काय तुझी सेवा करू आतां ॥ ५ ॥

१५३. धरि माझे मना। नाही नाही नारायणा ॥ १॥ बहुचि जाचल
संसारें। झालों दुःखाचे पाझरे ॥ २ ॥ भोग भोगणें हें सुख। परि शेवटीं
आहे दुःख ॥ ३ ॥ भारवाही झालों। वाउग्या छंदा नागवलों ॥ ४ ॥ दया
करा पंढरीराया। चोखा लागतसे पाया ॥ ५ ॥

१५४. बावरलें मन करीं धावाधावी। यांतुनी सोडवी देवराया ॥ १ ॥
लागलासे चाळा काय करूं आतां । नावरे वारितां अनावर ॥ २ ॥
तुमचे लिगाड तुम्हीच वारावें। आम्हांसी काढावें यांतोनियां ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे तरीच होय सुख ॥ नका आतां दुःख दाऊं देवा ॥ ४ ॥

१५५. आमुचें संचित जैसे जैसे आहे। तेथें । तो उपाय न चले कांहीं ॥
१ ॥ सुखें आठवीन तुमचें हें नाम। न होय तेणें श्रम जीवा कांहीं ॥ २ ॥
कासया करूं जीवासी आटणी। नाम निर्वाणीं तारीतसे ॥ ३ ॥ मार्गेहि
तरले पुढेहि तरती। चोखा म्हणे चित्तीं दृढ वसो ॥ ४ ॥

१५६. काय हे मातेसी बाळे शिकवावें। आपुल्या स्वभावे वोटतसे ॥ १ ॥
तैसाच प्रकार तुमचीये घरीं। ऐसीच निर्धारिं आली वाट ॥ २ ॥ तेंचि
आजी दिसे वोखटें कां झालें। संचिताचे
॥ बळे दिसे ऐसें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे हा तों तुम्हां नाही बोल। आमुचे
सखोल कर्म दिसे ॥ ४ ॥

१५७. मजचि कां करणे लागला विचार। । परि वर्म साचार न कळे
कांहीं ॥ १ ॥ ऐशी करूं सेवा आणिक ते भक्ति। न कळे विरक्ति मज
कांहीं ॥ २ ॥ आणिक तो दुजा नाही अधिकार। कैसा हा विचार करूं
आतां ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे बहु होती आठवण । कठिण कठिण पुढे
दिसे ॥ ४ ॥

१५८. जिकडे पाहे तिकडे बांधलोंसे हरी। सुटायचा करीं बहु यत्न ॥
१ ॥ परि तें वर्म मज न कळे कांहीं। अधिकचि डोहीं बुडतसे ॥ २ ॥
एका पुढे एक पडती आघात। सारितां न सरत काय करूं ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे येथे न चलेचि कांहीं। धांवें माझे आई विठाबाई ॥ ४ ॥

१५९. कशासाठी तुम्हां शरण रिघावें । आमुचें वारावें सुखदुःख ॥ १ ॥
आमुचें संचित भोगक्रियमाण । तुमचे कारण तुम्हीं जाणा ॥ २ ॥
आमुचा तों येथे खुटलासे लाग । न दिसे मारग मोकळाचि ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे काय करूं आतां । तुमची हे सत्ता अनावर ॥ ४ ॥

१६०. कशासाठी आतां करूं मी घोकणी । जिवासी आटणी काये
काज ॥ १ ॥ लिहिले संचितीं न चुके कल्पांतीं । वाडगी कां भ्रांति धरू
जीवीं ॥ २ ॥ होणार तें होय न होणार तें न होय । वाडगा उपाय शीण
मानू ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ऐसी उफराटी चाली । आजि म्यां देखिली
तुमचे घरीं ॥ ४ ॥

१६१. साच जें होतें तें दिसोनियां आलें ॥ आतां मी न बोले तुम्हां कांहीं
॥ १ ॥ तुमचें उचित तुम्हींच करावें । आम्हीं सुखें पाहावें होय तैसें ॥ २ ॥
विपरित सुपरीत तुमचीये घरीं । तुमची तुम्हां थोरी बरी दिसे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे ऐसा हा नवलाव । न कळेचि भाव ब्रह्मादिकां ॥ ४ ॥

१६२. अहो पंढरीराया विनवितों तुज । अखंड ३] संत रज लागो मज ॥
१ ॥ नामाची आवडी उच्चार
हा कंठी । करीं कृपादृष्टी मजवरी ॥ २ ॥ पंगतीचे
शेष उच्छिष्ट प्रसाद । तेणें सर्व बाध हरे माझा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा
हाचि नवस । पुरवा सावकाश देवराया ॥ ४ ॥

१६३. आन साधने सायास । कांहीं न करीं आयास । नामाचाचि
उल्हास । हृदयीं वास असावा ॥ १ ॥ हेंचि मागतसे देवा । हीच माझी
भोळी सेवा । पायांसी केशवा । हाचि हेवा मानसीं ॥ २ ॥ जन्म देई
संतांघरीं । उच्छिष्टाचा अधिकारी । आणिक दुजी थोरी । दारी परवरी
लोळेन ॥ ३ ॥ नका मोकलू दातारा । विनंती माझी अवधारा । अहो
रुक्मादेवीवरा । आवरा पसारा चोखा म्हणे ॥ ४ ॥

१६४. संसाराचें नाहीं भय । आम्हां करील तो काय । रात्रंदिवस पाय ।
झालों निर्भय आठविता ॥ १ ॥ आमुचें हें निजधन । जोडियेलें तुमचे
चरण । आणि संतांचे पूजन । हेचि साधन सर्वथा ॥ २ ॥ कामक्रोधादिक
वैरी । त्यांसी दवडावें बाहेरी । आशा तृष्णा वासना थोरी । पिडिती हरी
सर्वदा ॥ ३ ॥ आतां सोडवीं या संगासी । न करीं पांगिला आणिकांसी ।
चोखा म्हणे हृषीकेशी । अहर्निश मज द्यावें ॥ ४ ॥

१६५. आतां नको भरोवरी । तूं तों उदार श्रीहरी ॥ १ ॥ शरणांगता
पायापाशीं । अहर्निशीं राखावें ॥ २ ॥ ब्रीद गाजे चराचरीं । कृपाळु हरि
दीनांचा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे भरंवसा । दृढ सरसा मानला ॥ ४ ॥

१६६. तुमच्या चरणीं जें कांहीं आहे । तें सुख पाहें मज द्यावें ॥ १ ॥
सर्वांसी, विश्रांति तेथे मन ठेवीं । तें सुख शांति देई मज देवा ॥ २ ॥
सर्वाभूतीं दया संतांची ते सेवा । हेंचि देई देवा दुजें नको ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आणिक दुजें नको
कांहीं । जीव तुझे पार्यीं देईन बळी ॥ ४ ॥
उपदेश.

१६७. जन्मला देह पोशिला सुखाचा । काय भरंवसा याचा आहे ॥ १ ॥
एकलेंचि यावें एकलेंचि जावें । हेंचि अनुभवावे आपणची ॥ २ ॥
कोण
हे अवघे सुखाचे संगती । अंतकाळीं होती पाठीमोरे ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
याचा न धरीं भरंवसा । शरण जा सर्वेशा विठोबासी ॥ ४ ॥

१६८. नाशिवंतासाठीं करितोसी आटी । दृढ धरा कंठीं एक नाम ॥ १ ॥
भवासी तारक विठ्ठलचि एक । नाहीं आणिक सुख येतां जातां ॥ २ ॥
एक एक योनी कोटी कोटी फेरा । नरदेहीं थारा तईच लाभे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे येथे एकचि साधन । संतासी शरण जाई सुखें ४ ॥

१६९. वाढलें शरीर काळाचें हें खाजें । काय माझे तुझे म्हणतोसी ॥ १ ॥
बाळ तरुण दशा आपुलेच अंगीं । आपणची भोगी वृद्धपण ॥ २ ॥
आपुला आपण न करी विचार । काय हें अमर शरीर याचें ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे भुलला मोहळाचे परी । मक्षिकें निर्धारी वेढियेला ॥ ४ ॥

१७०. तुटला आयुष्याचा दोरा । येर वाउगा पसारा ॥ १ ॥ टाकोनी
पळती रांडा पोरें । अंती होती पाठीमोरे ॥ २ ॥ अवघे सुखाचे सांगाती ।
कोणी कामा नये अंती ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे फजीतखोर । माझे माझे म्हणे
घर ॥ ४ ॥

१७१. घरदार वोखटें अवघे फलकटें । दुःखाचें गोमटें सकळही ॥ १ ॥
नाशिवंतासाठी रडती रांडा पोरें । काय त्याचे खरे स्त्री पुत्र । २ ॥
लाउनियां मोह भुलविले आशा । काय त्याचा भरंवसा धरती जन ॥ ३ ॥
सकळही चार
अंती हे पळती । चोखा म्हणे का न गाती । रामनाम ॥ ४ ॥

१७२. आला नरदेहीं पाहीं । शुद्धी नेणें ठायींचे ठायीं ॥ १ ॥ करी प्रपंच
काबाड । भार । वाही खर द्वाड ॥ २ ॥ नये राम नाम मुखीं । नाहीं
कधीं संत ओळखी ॥ ३ ॥ करीं वाद अपवाद ।
नाहीं अंतःकरण शुद्ध ॥ ३ ॥ मळ नासोनि निर्मळ ।
चोखा म्हणे गंगाजळ ॥ ४ ॥

१७३. धिक् तो आचार धिक् तो विचार । धिक् तो संसार धिक् जन्म
॥ १ ॥ धिक् ब्रह्मज्ञान । वाउग्या ह्या गोष्टी । दया क्षमा पोटी
शांति ॥ १ ॥
नाहीं ॥ २ ॥ धिक् ते आसन जटाभार माथा । वायांचि हे कंथा धरली
जेणें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे धिक् जन्मला तो नर । भोगी नरक घोर
अंतकाळीं ॥ ४ ॥

१७४. आपुला विचार न कळे जयासी । ते या संसाराशी पशू आले ॥
१ ॥ पशूचा उपयोग बहुतांपरी आहे । हा तो वाया जाय नरदेह ॥ २ ॥ परि
भ्रांति भूली पडलीसे जीवा । आवडे केशवा नाठविती ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे नाम जपती फुकाचें । काय याचें वेंचे धनु वित्त ॥ ४ ॥

१७५. जयाचियासाठी जातो वनाप्रती । ते तों सांगाती येती बळे ॥ १ ॥
जयाचियासाठी टाकीला संसार । ते तों बलवत्तर पाठ येती ॥ २ ॥
जयाचिया भेणे घेतिले कपाट । तो तेणें उद्योग लावियेला ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे नका होऊ परदेशी । चित्तीं विठोबासी ! हृदयामाजी ॥ ४ ॥

१७६. वांया हाव भरी गुंतले कबाडी । करिताती जोडी पुढीलाची ॥ १ ॥
ऐसें तें वोंगळ देख अंधळे । भोगिताती बळे सुख दुःख ॥ २ ॥ नाशिवंत
अवघे मानियले साच । करिती हव्यास जन्मोजन्मी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
यासी काय उपदेश । भोगी नर्कवास कल्पवरी ॥ ४ ॥

१७७. असोनि नसणे या नांव स्वार्थ । येथेंचि परमार्थ सुखी होय ॥ १ ॥
स्वार्थ परमार्थ आपुलेची देहीं । अनुभवोनि पाहीं तुझा तूंची ॥ २ ॥ सुख
दुःख दोन्ही वाहूं नको ओझे । मी आणि माझे परतें सारीं ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे तोचि योगियांचा राणा । जींही या खूणा अनुभविल्या ॥ ४ ॥

१७८. असोनि नसों संसाराचे ठाई । हाचि बोध पाहीं मना घ्यावा ॥ १ ॥
संतांची संगती नामाची आवडी । रिकामी अर्ध घडी जावों नेदी ॥ २ ॥
कामक्रोध सुनेपरी करीं दूर ! सहपरिवारों दवडी बापा ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे सुख आपेंआप घरा । नाहीं तर फजीतखोरा जासी । वायां ॥
४ ॥

१७९. हातींच्या कांकणा कासया आरसा । धरावा भरवंसा विठ्ठलनामी
॥ १ ॥

नलगे साचार संतगाथा याग यज्ञ विचार । जप निरंतर विठ्ठलनामा ॥ २ ॥
योगाचिया वाटे नलगे खटपट । नामचि फुकट जपा आधीं ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे सुख संताचे संगती । नाम अहोरात्र जप करा ॥ ४ ॥

१८०. वायां हांव भरी नका घालू मन । चिंतावे चरण विठोबाचे ॥ १ ॥
हेंचि साधन साराचे पै सार । येणे भवपार उतरती ॥ २ ॥ न करी आळस
नामाचा क्षणभरी । काम क्रोध दुरी पळे येणें ॥ ३ ॥ दया क्षमा शांति
संतांची संगती । यावरी विश्रांती दुजी नाही ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे दृढ
धरावा विश्वास । नामाचा निजध्यास सर्वकाळ ॥ ५ ॥

१८१. बावरें मन रात्रंदिवस झाले । नावरे वहिले काय करूं ॥ १ ॥ येणे
माझा कैसा घेतिलासे लाहो । आतां कोठे जाऊं देशांतरीं ॥ २ ॥ न धरी
तयाची संगतीची गोडी । झाली वोढावोढी साच दिसे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे याचा न तुटे संबंध । येणे मज बाध लाविलासे ॥ ४ ॥

१८२. उदंड नागवले वाहवले पुरीं । ऐसी याची थोरी काय सांगों ॥ १ ॥
ब्रह्मादिक जेणे बहु नागविलें । सिद्ध ऋषि भुलविले येणें देखा ॥ २ ॥
इंद्रादि चंद्रा लाविले काळे । कामाचिया बळे अहिल्येसी ॥ ३ ॥
प्रत्यक्ष शूळपाणी तपिया मुगुटे मणी । तो हिंडविला वर्नी भिल्लिणी मार्गे
॥ ४ ॥ वृंदेचे घरीं विष्णु धरों करी । अभिलाष करी मन धरिला ॥
५ ॥ चोखा म्हणे येणें बहु नाडियेले । काय आतां बोलें याज पुढे ॥ ६ ॥

१८३. याचिया छंदा जे लागले प्राणी । त्यांची धुळधाणी केली येणे ॥ १ ॥
याचा संग पुरे याचा संग पुरे । अंतरीं ते उरे हांव हांव ॥ २ ॥ स्वार्थ
पैरमार्था घातिलासे चिरा । किती फजीतखोरा बुझवावे ॥ ३ ॥ न जावे
तेथे हाटेची जाय । करूं नये ते करीं स्वयें न धरीं कांहीं ॥ ४ ॥ चोखा
म्हणे तुज तुझीच आण । होई समाधान घटिका भरी ॥ ५ ॥

१८४. लिहिलें संचितीं न चुके कल्पांती । वायां कुंथाकुंथीं करुनी काय
॥ १ ॥ जन्ममरण सुख-दुःखाचें गाठोडें । हें तों मागे पुढे बांधिलेंसे ॥
२ ॥ निढळीची अक्षरें साच तेचि खरे । आतां वोरबार करील कोण ॥
३ ॥ चोखा म्हणे आमुची जैशी कां वासना । तैशीच भावना होत
जात ॥ ४ ॥

१८५. नेणों कोण काय देवासी दिधलें । मागती वहिले तयापाशीं ॥
१ ॥ पेरावें जें शेती तेंचि फळप्राप्ती । वांया काय गुंती आपुले मनीं
॥ २ ॥ द्यावें तेव्हां घ्यावें हेंचि पूर्वापार । पुराणीं विचार हाचि आहे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे उगें देवासी रुसती । आपुले मनाप्रती पुसती ना ॥ ४ ॥

१८६. माझ्या मना तूं धरीं कां विचार । न करीं प्रकार आन कांहीं ॥ १ ॥
पंढरीसी कोणी जाती वारकरी । सुखें त्याचे घरीं पशुयाती ॥ २ ॥
तयाचिया सवें घडेल चिंतन । चंद्रभागे स्नान एकादशी ॥ ३ ॥ जागर
क्षिरापती वैष्णव सांगातें । घडेल अपैते लाभ मज ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे
घडेल संतांची संगती । सहज पंगती बैसेन मी ॥ ५ ॥

१८७. सुखाचा सुखराशी पंढरीसी आहे । जावोनियां पाहें अरे जना ॥ १ ॥
अवघाचि लाभ होईल तेथींचा । न बोलावे वाचा मौनावली ॥ २ ॥
अवघियां उद्धार एकाचि दरुशनें । भुक्तिमुक्ति केणे मिळे फुका ॥ ३ ॥
प्रत्यक्ष चंद्रभागा अमृतमय साचार । जड-जीवा उद्धार पाहतां दृष्टी ॥
४ ॥ चोखा म्हणे आनंदें नाचा महाद्वारीं । वाचे हरि हरि । म्हणा मुखें
॥ ५ ॥

१८८. पुंडलिकें सुख दाखविले लोका । विठ्ठलनाम नौका तारावया ॥
१ ॥ जाय पंढरीसी जाय पंढरीसी । पाहे विठोबासी डोळाभरी ॥ २ ॥
अवघा पर्वकाळ तयाचिये पार्यी । भको आणिके ठार्यी जाऊ वाया ॥
३ ॥ चोखा म्हणे ऐसा लाभ बांधा गांठीं । जावोनियां मिठी पार्यी
घाला ॥ ४ ॥

रूपकें.

१८९. कोपटी तळपती गाई । हाडाची बेडी पडेल पायीं । तोंड चुकवितां
इज्जत जाई । मग वांचोनिया । काय की जी मायबाप ॥ १ ॥ जोहार
पाटील बाजी । चावडी चलाना कां जी । ऐसे सांगत आलों आजी । बहुत
बाकी थकली की जी मायबाप ॥ २ ॥ हिमायत येथे न चले कांहीं ।
दुस्तर वार्ता पुढे भाई । वरते पाय खाली डोई । नव महिने होईल की जी
मायबाप ॥ ३ ॥ उगली कां कोंडितां गुरें । गांवींची कां बुजवितां द्वारें ।
फेडा झाला बरोबर । नका उणे पुरें की० ॥ ४ ॥ यंदा आली देवाची
पाळी । तोंडे को जी करितां काळीं । चावडी चला या वेळीं ।
शिव्यागाळी घेऊ नका की० ॥ ५ ॥ कुळकर्णी आपुल्या स्वाधीन करा ।
आडखर्चाचा ताळा धरा । दयाळु मायाळु बाप करा । येईल मुजरा निज
सत्वे की० ॥ ६ ॥ विठू पाटलीचा महार चोखा मेळ्याचा जोहार ।
सकळ संतांचा कारभार । मज नफराचे शिरीं की जी मायबाप ॥ ७ ॥

१९०. जोहार मायबाप जोहार । तुमच्या महाराचा मी महार ॥ १ ॥ बहु
भुकेला जाहलों । है तुमच्या उष्ट्यासाठी आलों ॥ २ ॥ बहु केली
आसे । तुमच्या दासाचा मी दास ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे पाटी । आणिली
तुमच्या उष्ट्यासाठी ॥ ४ ॥

१९१. वासुदेव दिंडीगान । प्रसाद मागू आले दान । आणिक आले कोण
कोण । त्यांची नांवें परिसावीं ॥ १ ॥ ब्राह्मण क्षत्रिय शुद्र वाणी । मागू
आल्या चारी खाणी । लिहिणार जोशी पंडित गर्णी । चाटे भाट आले ते
॥ २ ॥ गोंधळ डफगाणे बहीरव जोगी । बाळसंतोषी आणि बैरागी ।
फकीर डाकुलता तो वेगी । कानफाड्या आला तो ॥ ३ ॥ सारमंडळी
आलासे ! रहा विनोदें बोलतसे । चोखा महार जोहार करितसे । प्रसाद
देई म्हणोनी ॥ ४ ॥ ।

१९२. देव म्हणे नारदासी। जाय निर्मळा तीर्थासी॥ १॥ तीर्थ निर्मळे संगम। स्नान करी नारदस्वामी ॥ २ ॥ नारदाची नारदी सरी। धन्य धन्य मेहुणपुरी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे हेंचि देई। स्नान घडो तये ठायीं ॥ ४ ॥

१. आपणचि नटलें रूप। भक्तासमीप। राहिलें ॥ १॥ ऐसें ध्यान गोजिरें विटे। उभेचि। नेहटें देखिलें ॥ २॥ कर मिरवले कटावरी। तो हा वैकुंठीचा हरी ॥ ३॥ चोखा म्हणे श्रीमुख। पाहतां। हरपे ताहान भूक ॥ ४ ॥

२. अगाध भूवैकुंठ नगरी। पंढरी है। चराचरी ॥ १॥ पुंडलिकें आणियेला। मौन्य उभा तोचि ठेला ॥ २॥ कटावरी ठेवोनी हात। उभा राहिला निवांत ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे रूप आगळे। कानीं कुंडलें शोभलें ॥ ४ ॥

३. आला सुखें पंढरीसी। गाई गोपाळा सरसी ॥ १॥ रूप धरोनी गोजिरें। पाहतां मना मनपण नुरे ॥ २॥ अंगीं चंदनाची उटी। केशर कस्तुरी लल्लाटी ॥ ३ ॥ पीतांबर सोनसळा। कासे मिरवला पिवळा ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे ठाण साजिरें। चरण विटेवरी मिरवलें ॥ ५ ॥

४. कोण जाणे याचे अंगींचिया कळा। सुखाचा सोहळा विटेवरी ॥ १॥ आपुलिया लोभे आपणचि आलें। आपणचि नटलें रूप देखा ॥ २ ॥ भक्तांचा प्रेमा धरोनी आवडी। उभविली गुढी विठ्ठलनामें ॥ ३॥ चोखा म्हणे ऐसे रंगोनी रंगले। पंढरीये राहिले भक्तांघरी ॥ ४ ॥

५. जयालागीं तप धावा। तो हा उघडाचि पाहावा ॥ १॥ ययालागीं जप तप। तो हा मदनाचा बाप ॥ २ ॥ जयालागीं शिणवी काया। लागे तयाचिया पायां ॥ ३॥ चोखा म्हणे सुखांचें सुख। तो हा विटेवरी देख ॥ ४ ॥

६. जयालार्गी करिती योगादि साधनें । तें उभे केणे पंढरीये ॥ १ ॥
आपुलिया सुखें आपण नटलें । आहे ते संचलें जैसे तैसें ॥ २ ॥ कराया
परिहार भोळ्या भाविकांचा । अभय करें साचा पालवितो ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे मंडित सगुण रूपडें । ध्यान में चोखडे भिरविलें ॥ ४ ॥

७. करितसे धांवणे आपुलें म्हणवितां । वाहे थोर चिंता अनाथाची ॥ १ ॥
पतित पावन साजे ब्रीदावळी । पाप ताप जाळी दैन्य त्याचें ॥ २ ॥
आपुल्या अंगाची करोनी साउली । राखे जैसी माउली बाळालार्गी ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे कृपाळु दीनाचें माहेर । जेणें धरियेलें कर कटेवरी ॥ ४ ॥

८. केलासे कुढावा जग थोरपण । पतितपावन नाम सोपें ॥ १ ॥ ते हे
अगुणाचें रूप तें गोजिरें । पाहा तो साजिरें भीमातीरीं ॥ २ ॥ बाळ
गोपाळाचे खेळतसे मेळीं । नाचे गदारोळी आनंदानें ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे माझे मनाचे मोहन । विश्रांतीचे स्थान भाविकांसी ॥ ४ ॥

९. कवतुक गोकुळीं करीं गोपाळासी । खाय उच्छिष्टासी दही भात
॥ १ ॥ चोरितसे लोणी घरोघरी त्यांचें । खावोनी तयांचे म्हणे नाहीं ॥ २ ॥
॥ गौळणी गाहाणे देतां मातेपासीं । देखोनी तियेसी हासतसे ॥ ३ ॥
डाई धरोनियां जाय तिचे घरा । करी चाराचुरा खापराचा ॥ ४ ॥ सोडोनी
गोधने जाय यमुनेतटीं । धांवे धेनुपाठीं करी काला ॥ ५ ॥ चोखा म्हणे
ऐसे दावोनी लाघव । आपुली ती माव कळों नेदी ॥ ६ ॥

१०. पाहा लाघवी सूत्रधारी । कैशी नाचवी धरोनी दोरी ॥ १ ॥ चारी
खाणी चारी वाणी ।
लक्षचौयांशीचा धणी ॥ २ ॥ त्रैलोक्यवैभव ज्याची । सत्ता । चोखा म्हणे
माझ्या ताता ॥ ३ ॥

११. बहु मत ग्रंथ करितां पठण । सुख समाधान नव्हे तेणें ॥ १ ॥
वेदशास्त्र पुराण करितां श्रवण । सुख समाधान नव्हे तेणें ॥ २ ॥ अष्टांग
। साधन करितां जप यज्ञ । सुखसमाधान नव्हे । तेणें ॥ ३ ॥ उपवास
पारणे आणि धूम्रपान सुख समाधान नव्हे तेणें ॥ ४ ॥ } चोखा म्हणे
सुख समाधान वृत्ति । पाहतां विठ्ठल मूर्ति विटेवरी ॥ ५ ॥

१२. सुखाची मिराशी । आमुची हेपंढरीसी ॥ १ ॥ बाप
माझा विटेवर उभा कटीं ठेवोनि कर ॥ २ ॥ वामभागीं आमुची माता ।
रुक्मादेवी हे तत्त्वता ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे सुखराशी । वोळली आम्हांसी
कृपेनें ॥ ४ ॥

१३. पाहा हो वैकुंठनिवासी । उभा भिवरेतीरासी । कट धरोनी हृषीकेशी ।
विटे समरचणीं देखिला ॥ १ ॥ धन्य धन्य बाळरूप । शोभलें
गोमटेंस्वरूप । जयासाठी करिती तप । सिद्ध मुनि सर्वथा ॥ २ ॥ जो
सकळ देवांचा हा देव । चतुर्भुज पंढरिराव । अतर्प्य ना भाव । तो
देवाधिदेव विटेवरी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ज्याची लीला । वेदशास्त्रां
अगम्य कळा । पुंडलिकासी वोळला । भावबळे हृदयीं ॥ ४ ॥

१४. ज्याचे वणिगत पवाडे । कळिकाळ पायीं दडे ॥ १ ॥ तो हा पंढरीचा
राणा । रूपें अरूप देखणा ॥ २ ॥ वेद जया गाती । श्रुति म्हणती नेति
नेति ॥ ३ ॥ भोळ्या भाविकांचा ऋणी । चोखा म्हणे माझी धणी ॥
४ ॥

१५. कोणासी हें वर्म न कळे तुमचें । ब्रह्मादिक पिसे वेडे झाले ॥ १ ॥
तयांसी न कळे तुमचे लाघव । केली असे माव बाळपणीं ॥ २ ॥
वेडावोनी ब्रह्मा लागतसे चरणीं । तुमची करणीं न कळे कांहीं ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे तुमचा ऐसा तो खेळ । असे तो आकळ वेद शास्त्रां ॥ ४ ॥

१६. काय वानू तुमचे पवाडे । तुम्हां पुढे देवराया ॥१॥ मोठा ठकवणा
मोठा ठकवणा । पंढरीचा राणा विठ्ठला तूं ॥ २॥ मधाचिये गोडी
लावियेलें जगा । गोवियेलें पैं गा लिगाडासी ॥ ३॥ चोखा म्हणे देवा न
कळे तुमची माव । आमुचा हा जीव पार्यीं असे ॥ ४॥

१७. बहु भुलवणा बहु भुलवणा । पंढरीचा राणा मनीं ध्याऊ ॥ १॥ न
कळे न कळे शेषादिका भाव । वेदशास्त्र हांव भरी झालें ॥ २॥ भागली
पुराणे पळती रानोरान । न कळे महिमान तुमचे देवा ॥ ३॥ चोखा
म्हणे साही दुरुशने वेडावलीं । तुमची तों चाली आहे ऐसी ॥ ४॥

१८. जो वेदासी आकळ पुराणांसी वाड ।

तो उभा असे उघड पंढरीये ॥ १॥ भावाचा भुकेला भावाचा भुकेला ।
भावाचा भुकेला विठु माझा ॥२॥ लावण्यरूपडे तुळशीहार गळां ।
वैजयंती माळा रुळे कंठी ॥ ३॥ मुगुटकुंडलें श्रीमुख शोभलें । ध्यान
मिरविलें भाविकांच्या ॥ ४॥ चोखा म्हणे माझा सुखाचा निधान ।
वोवाळीन प्राण कुर्वडी ॥५॥

१९. आवडीचे प्रेम नामया लाधलें । तें आम्हां । फावलें जन्मोजन्मीं ॥
१॥ म्हणोनी पंढरी विटेवरी हरी । भिवरेच्या तिरीं कर कटीं ॥ २॥ महा
पातकियासी दुरुशनें उद्धार । ऐसा दिला वर पुंडलिका ॥ ३॥ अठ्ठावीस
युगें न बैसे खालीं । समचि पाउली उभा असे ॥ ४॥ चोखा म्हणे
ऐसा भक्तांचा आळुका । कनवाळु देखा भाविकांचा ॥५॥

२०. उदार हा पंढरीराव । म्हणोनि धांव मन घेतें ॥ १॥ शरणांगता
पायापाशीं । अर्हनिशीं ठाव । देतो ॥ २॥

न विचारी कुळकर्म । जपतां नाम दिननिशीं ॥ ३॥

चोखा म्हणे ऐसा ठसा । धरिला भरवंसा म्हणोनि ॥४॥

२१. अनाथांचा नाथ उभा विटेवरी । भक्तां अभय करीं पालवितो ॥ १॥
भुक्ति-मुक्ती भातुके नरनारी बाळा । पुरवीत लळा जया जैसा ॥ २॥

आवडीने तयाचें कुरवाळी मुख । म्हणे माझे सुख देतों तुम्हां ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे ऐसा भक्तांचा । अंकिला । वर्ततसे बोलामाजी तया ॥ ४ ॥

२२. जो न कळे वेदां शास्त्रां अगोचर । तो हा कटीकर उभा विटे ॥ १ ॥
गोड गोजिरें ध्यान मिरवलें । ते आम्हां देखिलें पंढरीये ॥ २ ॥ संत ।
समुदाय पताकांचे भार । करती जयजयकार महाद्वारी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
सर्व सुखाची विश्रान्ती । तो हा रमापति पंढरीये ॥ ४ ॥

२३. लावण्याचा गाभा त्रैलोक्याची शोभा । विटेवरी उभा पंढरीये ॥ १ ॥
पाउले गोजिरी श्रीमुख । शोभलें । ध्यान मिरवलें भिमातीरी ॥ २ ॥
वैजयंती । माळा किरीट कुंडलें । परिधान केलें पीत वस्त्र ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे ऐसा लावण्य पुतळा । तो आम्हीं देखिला दृष्टिभरी ॥ ४ ॥

२४. बहु हो कनवाळु नि बहु हा दयाळु । जाणे लळा पाळू भाविकांचा ॥
१ ॥
जात वित गोत न पाहेचि कांहीं । घालावी हे पायीं मिठी उगी ॥ २ ॥
न मागतां आभारी आपोआप होतो । भाविकांसी देतो भुक्ति मुक्ति ॥
३ ॥
चोखा म्हणे ऐसा लाघवी श्रीहरी । भवभय वारी दुरुशनें ॥ ४ ॥

२५. धन्य पुंडलिक सखा । उभे केले मायबाप ॥ १ ॥ निरा भिवरेंचे
तटी । कर धरोनियां कटी ॥ २ ॥ महापापिया उद्धार एका दुरुशनें
निर्धार ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे विटेवरी । रूप सांवळे श्रीहरी ॥ ४ ॥

२६. जयासाठी उगाचि आला । मौन्य धरोनी राहिला ॥ १ ॥ जोडोनिया
दोन्ही पाय । उगाच मुखाकडे पाहे ॥ २ ॥ न बोले भिडेन कांही । उभा
पाठींसी तो पाहीं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे पाहातां मुख । हारपली तहान भूक
॥ ४ ॥

२७. पाहा क्षीरसागरीचा हरि। तोचि आला। भीमातीरीं ॥ १ ॥ भक्ता
पुंडलीका कारणें। केलें सुखें येणें पेणें ॥ २ ॥ पेठ वसविली पंढरी।
भूवैकुंठ महीवरी ॥ ३ ॥ निरे भीवरेचे तट। कर मिरवले कटीं ॥ ४ ॥
ठेविले विटेवरी समचरण। चोखा घाली लोटांगण ॥ ५ ॥

२८. किती किती लडिवाळे। कवतुकें पुरविले लळे ॥ १ ॥ तयापरिस
तुझे घरीं। भुललासे देखो हरि ॥ २ ॥ नावडे आसन वसन। नावडेचि
सिंहासन ॥ ३ ॥ भूक ताहान नाठवें कांहीं। चोखा म्हणे नवल पाहीं ॥
४ ॥

२९. जे नेणते ना जाणतें भलें। तें त्वां भुलविले तयासी ॥ १ ॥ धन्य
देवाचा आगळा। काय वर्ण तुझी लीला ॥ २ ॥ माझिया बापातें
गिवसिलें। मोकळेचि उभे केलें ॥ ३ ॥ कैसा हा तुझा नवलाव। चोखा
म्हणे देवांचा तू देव ॥ ४ ॥

३०. सुखें पंढरिराया। माझी निववावी काया ॥ १ ॥ बहु तापलों संसारा।
कोठवरी वेरझारा ॥ २ ॥ अवधे दुःखाचें सांकडें। न सरेचि हे कोडे ॥
३ ॥ शिणलों दातारा। चोखा म्हणे मज तारा ॥ ४ ॥

३१. जें कांहीं करितों तें वांयाचि जाय। न कळे उपाय साच कांहीं ॥ १ ॥
धरूं आतां गोड लागतसे कडु। तैसा हा उघडु मायामोह ॥ २ ॥ =
नाथिलेंचि सारे मृगजळ प्राणी। काय लाभ हानि पाहतिया ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे ऐसे वांयाचि सकळ। वाटते नवल मज याचें ॥ ४ ॥

३२. न लगे भुक्ति मुक्ती वैकुंठीचा वास। सुखें पंढरीस राहीन देवा ॥
१ ॥ आणिक सांकडे पडोत नानापरी। परी मी पंढरी सोडोनी ने वजे
कोठे ॥ २ ॥ खावयासी जरी न मिळेचि अन्न। उदक सवान धणिवरी ॥
३ ॥ कोणी निंदो कोणी म्हणोत कां वेडा। जेणे नव्हे पीडा भजनासी

॥४॥ चोखा म्हणे मज आहे हेच सुख । आणिकें ठायीं दुःख
नानापरीचें ॥५॥

३३. कैसा मी वायूं कैसा मी वायूं । कैसा ध्याना आणू पांडुरंग ॥ १ ॥
कैसी ते सेवा करूं ते प्रकार । नव्हेचि अंतर स्थिर माझे ॥ २ ॥ वारितां
हें मन न येचि हातां । कितीसी हे चिंता करूं । आतां ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
येथे खंटला उपाय । कैसेनि पाय आतुडती ॥ ४ ॥

३४. काय मानू आता निश्चिंति देहासी । हा । तों काळामुखी जाईल कीं
॥ १ ॥ वाउगा वाढलों वाउगा पोसलों । वाउगाचि झालों हावभरी ॥ २ ॥
न घडेचि कांहीं संतांचे पूजन । नोहे सेवा जाण करू त्यांची ॥ ३ ॥ याति
हीन देह करीं कळकळ । लागली तळमळ कैसे करूं ॥ ४ ॥
बाळतरुणपण । नासलें या लोभें । अवघे माझे माझे म्हणितलें ॥ ५ ॥
आतां अवसान सेवटासी आलें । अवघे पळाले टाकोनियां ॥ ६ ॥
झाकिलें डोळे उघडे ते केले । न । दिसे आपुले कोणी आतां ॥ ७ ॥
चोखा म्हणे मज । आलासे गहिवर । न सुचे विचार काय करूं ॥ ८ ॥

३५. न सुचे मज कांहीं शेवट हा आला । । आजिवरी झाला वारावार
॥ १ ॥ आतां अवसान
कोणाचें चिंतन । नव्हे मज जाण मायामोहें ॥ २ ॥ केले ते अवघे झाले
फलकट । वाउगा बोभाट करोनी काई ॥ ३ ॥ वांया गा पसारा माझे
आणि तुझे । गुंतलों वाउगे मृगजळा ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे मज न कळे हें
कांहीं । उपायचि नाही दुजा आतां ॥ ५ ॥

३६. काया ही वाउगी जातसे वायां । आतां देवराया काय करू ॥ १ ॥
मुख ते चांगले तेहि वांया जाय । न सुचे उपाय काय करूं ॥ २ ॥ हात
पाय हे तो दिसती बरवे । हेहि वाया गेले काय करू ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
सारे जातील हे लया । आतां देवराया तूंचि माझा ॥ ४ ॥ ।

३७. एक वेळा करीं शीतळ तळमळ । मग मी मळमळ न करीं कांहीं ॥
१॥ चिंतोनियां पीय राहीन धणीवरी । सुख ते अंतरीं साठवीन ॥ २ ॥
लाग या लोभाचा न धरीं आधार । घालीन सर्व भार तुजवरी ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे आतां वारा हैं सांकडें । भवाचें तें कोडें भय देवा ॥ ४ ॥

३८. माझे मज हैं झालेंसे पारखें । नवल कवतुकें मज वाटे ॥ १॥ होऊनी
काबाडी वागविलें सारें । माझे मजवर फिरलेसें ॥ २॥ वोखटें गोमटें
तोंडीचें घातिलें । पिंड हे पोसिले सुखासाठीं ॥ ३॥ चोखा म्हणे झालों
एकटा एकला । पळाली अवकळा देखोनियां ॥ ४ ॥

३९. आता याचा छंद नकोसा हा झाला । वोकुठा आला संसाराचा ॥
१॥ विटलें जें अन्न घेतसे चिळशी । तैसें ये विषयीं झालें असे ॥ २ ॥
आतां हे अवघे दुःखाचे प्रकार । न सोसवे धीर धरवेना ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आतां पुरे याचे जिणें । पुढील तें पेणें अंतरलें ॥ ४ ॥

४०. सोस हा बहुत केलासे लागाचा । परी वाउगाचि साचा शीण झाला
॥ १॥ पुढील चुकलें मागील मुकलें । दोनी ठाव गेले काय करू ॥ २ ॥
लिगाडाची मासी गोडपणा गुंतली । फडफडे बुडाली अधिकाधिक ॥
३॥ चोखा म्हणे मीन गळालें गिळी । मग तळमळी न चले कांहीं ॥ ४
॥

४१. आणिकाचे आणिक मत । तेणें होत । चित्त तळमळ ॥ १॥
म्हणोनियां पाय धरोनियां
जीवीं । राहिलोंसे ठार्यी आपुलिया ॥ २॥ सर्व इंद्रियांची बांधोनियां मोट ।
ठेविले निकट विठुपार्यी ॥ ३॥ चोखा म्हणे ऐसा करोनी निर्धार ।
घातियेला भार विठुवरी ॥ ४ ॥

४२. आम्हां आनंद झाला आम्हां आनंद झाला । देवोचि देखिला
देहामाजी ॥ १॥ देखणे । उडालें पाहाणे लपालें । देवें नवल

केले देहामाजी ॥ २ ॥ मागे पुढे देव रिता ठाव कोठें । हृदयीं भेटे देहीं
देवो ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे देव देखिला पंढरी । उभा भीमातीरीं विटेवरी
॥४॥

४३. एकांति बैसोनि करी गुजगोष्टी । धरोनि हनुवटी बुझावित ॥ १ ॥
नको बा मानूं संसाराचा ॥ शीण । तुज एक खूण सांगतों मी ॥ २ ॥ होणार
। तें होय न होणार तें न होय । सुख दुःख । पाहे कर्माधिन ॥ ३ ॥ देव म्हणे
चोख्या नको मानू शीण । तुज माझी आण भक्तराया ॥ ४ ॥

४४. कासया मानिसी दुःखाचे पर्वत । पुरवीन । हेत सर्व तुझा ॥ १ ॥
महाद्वारीं सुख सुखाची जे राशी । ते नामयासी प्राप्त झालें ॥ २ ॥ त्या
सुखाचा अधिकारी तुज मी करीन । दृष्टी हे ठेवीन तुजवरी ॥ ३ ॥ तूं
माझा जिवाचा आवडता । तुज । मी तत्त्वतां न विसंभें ॥ ४ ॥ चोखा
म्हणे देवा पुरवी माझा लळा । विसंभें दयाळा मजलागीं ॥ ५ ॥

४५. तुमच्या कृपेचें पोसणे मी हरी । तुम्हांविण दुःख वारी कोण माझे
॥ १ ॥ भवताप श्रम निवारीं दयाळा । मागणें गोपाळा हेंचि असे ॥ २ ॥
। कायावाचामने संतांची ते सेवा । आन नको हेवा । दुजा कांहीं ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे देवा नका धरूं दुजें उतरा वोझै संसाराचें ॥४॥

४६. कामक्रोध वैरी लागले पाठी । पाडिलीसे तुटी तुमची माझी ॥ १ ॥
आतां लवकरी सोडवीं दातारा । चुकवा वेरझारा जन्ममरण ॥ २ ॥ बहु !
काकुलती येतों करुणा करा । न दिसे दुजा थारा तुम्हांविण ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे तू आमुची माउली ॥ कृपेची साउली करीं देवा ॥ ४ ॥

४७. देवा तुम्ही उदार असा त्रिभुवर्नी । तोडर चरणीं ब्रीदावळी ॥ १ ॥
ती आजि माझी पुरवावी आस । नका की उदास जीवित्वासी ॥ २ ॥ न
करीं न करीं आन साधनासी । गाईन सर्व भावेंसी नाम तुमचें ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे देवा ही माझी वासना । पुरवा नारायणा कोड माझे ॥४॥

४८. कासया करूं तपाचे डोंगर। आणिक अपार व्रतदान ॥ १॥
कासया जाऊं दूर दिगंतरीं। राहीन पंढरी पशुयाती ॥ २॥ कासया
उपवास निराहार पारणें। संतसंग पणें जन्मोजन्मी ॥ ३॥ कासया
विधिनिषेधाची मात । सुखाचा सांगात तुमचा माझा ॥ ४॥ कासया
भ्रमण देशतीर्थाटणीं । सेवीन पायवाणी संतांघरी ॥ ५ ॥ कासया
करावें पंचाग्निसाधन। उच्छिष्ट भक्षीन संताद्वारी ॥ ६ ॥ चोखा म्हणे
सुख येईल घरासी। जाईन संतांसी शरण देवा ॥ ७ ॥

४९. मार्गे तुम्हीं कोणा उपेक्षिले। ब्रीद हें गाजलें त्रिभुवनीं ॥ १॥ ध्रुव
उपमन्यु प्रल्हाद राखिला ॥ उद्धार तो केला गर्जेद्राचा ॥ २॥
ब्रह्महत्याराशि वाल्हया घडलें । रामायण केलें रामा आधीं ॥ ३ ॥
अजामेळ नष्ट गणिका कुंटणी । तारिली भिल्लीणी । नामासाठीं ॥ ४ ॥
कंसादि असुर महादुराचार। उतरिला भार भक्तांहातीं ॥ ५ ॥
पुंडलिकाचे भक्ती ठेवोनी कर कटीं। उभा वाळवंट पंढरीये ॥ ६ ॥
चोखा म्हणे ऐसी अनाथांची माउली। ती आम्ही पाहिली निजदृष्टीं ॥
७ ॥

५०. काय हे दुःख किती ह्या यातना ॥ सोडवी नारायणा यांतोनियां ॥
१॥ जन्मावें मरावें हेंचि भरोवरी। चौ-यांशीची फेरी भोगाभोग ॥ २॥
तुम्हांसी करुणा न ये माझी देवा। चुकवा हा गोवा संसाराचा । ३ ॥
चोखा म्हणे माझा निवारावा शीण। म्हणोनी लोटांगण घाली जीवें
॥ ४ ॥

५१. जन्मोजन्मीचे तुम्ही सांगाती। कांहो । मज घातिले भ्रांती । नाही
कोठे सुख विश्रांती।
पंढरीवांचोनी सर्वथा ॥ १॥ विठोबा कां न कळे तुम्हां। सर्व जगाचा तू
आत्मा। पुराण पुरुष परमात्मा। आम्हां दीना उपेक्षसी ॥ २॥ पाहा
न्याय नाही तुमचे घरीं। एका दुःख एक राज्य करी। ऐसी नीत नव्हे

बरी। साजे थोरी थोरपणें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे नवलाव। आम्हां न कळे
ठाव भाव। तुमचा कैसा घाव डाव। कांहींच तो विठोबा ॥ ४ ॥

५२. शरणांगता मोकलितां । काय येईल । तुमचे हातां । पुराणे सांगती
जुनाट कथा। ते सर्व । अप्राप्त ॥ १ ॥ शरणांगताचा अव्हेर। करितां
बोल लागेल फार। ऐसा माझा निर्धार। डांगोरा पिटीन ॥ २ ॥ ब्रीद कां
बांधिले चरणीं । तें सोडी सोडी चक्रपाणी। वांयाचि झालीसे काहाणी ।
कोण निर्वाण सोडी। मज ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे तुम्ही सुजाण। वेदां न ।
कळे महिमान। श्रुति शीणती नेति नेति म्हणोन। । तेथे मी दीन काय
वानू ॥ ४ ॥

५३. आम्हां तो न कळे कांहीं हें विंदान । । ठेविली पायीं जाण डोई देवा
॥ १ ॥ काढा जी
दयाळा भवाचे हे जाळे। गुंतलोंसे बळे। मायापाशीं ॥ २ ॥ हावभरी मन
करी माझे तुझे। बैसलेंसे वोझे माथा भार ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे देवा अहो
तुम्ही सुजाण । तुमच्या तुम्ही मना उपजावें ॥ ४ ॥

५४. काम क्रोध लोभ सुने लागलेसे पाठीं । । पाडिलासे तुटी परमार्थी ॥
१ ॥ गोडाचे गोड तें । झालें कडु। मुळीचे जे कडु ते झालें गोडु ॥ २ ॥ ।
ऐसा हा अनुभव आपुलाच देहीं। पाहातां पाहाणे गेलें ठायींच्या ठायीं ॥
३ ॥ चोखा म्हणे ऐसा । नवलाव गोष्टी। देहविदेहाची खंटली गांठी ॥ ४
॥

५५. कोठे एक कोठे दोन। आहे परिपूर्ण पंढरीये ॥ १ ॥ कोठे देव कोठे
तीर्थ । आहे सर्व । पंढरीये ॥ २ ॥ कोठे आसन कोठे वसन।
विटे समचरण पंढरीये ॥ ३ ॥ कोठे निज कोठे बैस । । उभाचि असे
पंढरीये ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे कोठे । कांहीं। उभारूनी बाही पंढरीये ॥ ५
॥

५६. देव हा उभा देव हा उभा । देव हा उभा
विटेवरी ॥ १ ॥ सर्वा ठायीं देव उभा । त्रैलोक्य शोभा । पंढरीये ॥ २ ॥ देव
पाहा कोणी देव पाहा कोणी । उभा समचरणीं विटेवरी ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे सुखाची सुखराशी । आमुची मिराशी पंढरीये ॥ ४ ॥

५७. वारी पंढरीची तोचि वारकरी । दया क्षमा वरी वसे तेथें ॥ १ ॥
तोचि माझा जीव प्राणाचाहि प्राण । जीव वोवाळीन तयावरी ॥ २ ॥
आसर्नी शयनीं पंढरीचें ध्यानं । वाचें नारायण जप सदा ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे तोचि माझा हे सांगाती । तयाचे संगतीं देव जोडे ॥ ४ ॥

५८. एक वेळां पंढरी वाचे जो उच्चारी । मोक्ष त्याचे घरीं
नांदतसे ॥ १ ॥ सदा सर्वकाळ विठ्ठल चिंतन । करिती कीर्तन
दिवसराती ॥ २ ॥ ते माझे सोयरे सज्जन सांगाती । जे आठविती
विठोबासी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ते परलोकीचे सखे । गाती नाम मुखें
विठोबाचें ॥ ४ ॥

५९. ते माझे सोयरे सज्जन सांगाती । जे आठविती विठोबासी ॥ १ ॥
तयांचे संगती बहु लाभ झाला । ठेवा जो जोडला पांडुरंग ॥ २ ॥ मागिला
पुढिला झाला परिहार । ते माझे माहेर भेटलेंसे ॥ ३ ॥ तयांचे संगती
सुखाची विश्रांती । जे कां आठविती विठोबासी ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे ते
भवाचे तारक । वैकुण्ठनायक दाखविती ॥ ५ ॥

६०. धन्य ते सभाग्य नर आणि नारी । करिताती वारी पंढरीची ॥ १ ॥
तयांचे चरण माझा दंडवत । जे नेमें माझ्या गात विठोबासी ॥ २ ॥
दिवाळी दसरा अवघे पर्वकाळ । नांदती सकळ तया घरीं ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे धन्य धन्य तो संसारी । नेमें करिती वारी पंढरीची ॥ ४ ॥

६१. जीवींचा जिवलग प्राणांचा तो प्राण । धरीन चरण जीवें भावें ॥ १ ॥
आषाढी-कार्तिकी पंढरीची वारी । होईल तया घरीं पशुयाती ॥ २ ॥
विठ्ठल नामाचा छंद जया मनीं । संसार काचणी तया नाही ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे नाही दुजा छंद मनीं । जागृती स्वप्नीं पंढरिराव ॥ ४ ॥

६२. पंढरी पंढरी वाचे जो उच्चारी । तोचि संसारी तरे जाणा ॥ १ ॥ ऐसा हावर आहे सकळिकी । पुंडलिकें देखा मागितलें ॥ २ ॥ युगे अठ्ठावीस कर दोनी कटीं । उभा असे तटीं भिवरेच्या ॥ ३ ॥ जोडोनियां पाय उभारोनी बाह्या । दुरुशने देताहे मोक्ष मुक्ती ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे ऐसी दिली असे भाक । साक्ष पुंडलिक तयापासी ॥ ५ ॥

६३. जयाची वासना जयापरि असे । तैसी पुरवीतसे पांडुरंग ॥ १ ॥ विठ्ठल हें नाम जगासी । तारक । ऐसी दिली भाक पुंडलिका ॥ २ ॥ पंच महापातकी गांजले तिही लोकीं । तयां मोक्ष । मुक्ती पंढरीये ॥ ३ ॥ चंद्रभागें स्नान करी प्रदक्षिणा । घाली लोटंगणा महाद्वारीं ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे वर्म संत सांगितलें । तेंचि धरिले हृदयकमळीं ॥ ५ ॥

६४. माझी तू माउली माझी तू माऊली । माझी तू माउली विठ्ठला तूं ॥ १ ॥ मज कां मोकलिले । वेगळे कां केले । कां बा धाडियेले मंगळवेढ्या ॥ २ ॥ काय माझा भार झालासे जोजार । म्हणोनी केले दूर पायांपरतें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे मज द्रव्याची नाहीं चाडे । तुझे नाम गोड मुखीं गातां ॥ ४ ॥

६५. रात्रंदिवस पडिलों हावभरी । मातीची उकरी कुसुवाची ॥ १ ॥ विसरलों रूप विसरलों ध्यान । विसरलों भजन तुझे देवा ॥ २ ॥ भले या । विठ्ठले घातले सांकडे । काय माझे कोडें तुम्हां होते ॥ ३ ॥ करोनियां आस बैसलोंसे द्वारीं । चोखा म्हणे कां बा हरी मोकलिलें ॥ ४ ॥

६६. येथे तो दुःखाचे डोंगर आठवती । वाटतसे खंती मना माझ्या ॥ १ ॥ कांही पंढरीराया परदेशी केले । कोणी न देखे आपुलें काय करूं ॥ २ ॥ आठवे पंढरी आठवे महाद्वार । संतांचा भार आठवतो ॥ ३ ॥ आठवतो नामा पुंडलिक सखा । ॥ चोखा म्हणे देखा तळमळ वाटे ॥ ४ ॥

६७. आई रखुमाई आठवे सत्यभामा । धरिलासे प्रेमा मजवरी ॥ १ ॥
संतसमारंभ आठवे मानसी । गजर वाळवंटीं आठवे तो ॥ २ ॥ आठवें
निरा आणि ती भिवरा । आठवे माहेरा पंढरीये ॥ ३ ॥ तुः चोखा म्हणे
आठवे श्रीमुख चांगलें । ते डोळियां । उ परते झाले देवा ॥ ४ ॥

६८. रुदन स्कुंदन अहर्निश करी । परी वाचे । क हरी हरी जप सदा ॥ १ ॥
न लागे गोड खातां । पाणी पितां । आवडी सर्वथा पंढरीची ॥ २ ॥ निद्रा
। ह न लागे करी उठीबसी । म्हणे देवा ऐसी तुटी कां । तु केली ॥ ३ ॥
दिन रात हेच होय मनीं चिंता । चोखा म्हणे आता काय करूं ॥ ४ ॥

६९. येथे तो संग आहे दुर्जनांचा । म्हणोनी । दे शीण त्याचा होत आहे
॥ १ ॥ यातीचा प्रकार अमंगळ खाणार । मद्य मांस आहार करिताती ॥
२ ॥ न मुखें तें वार्डट बोलती कश्मळ । तेणे हळहळ जीव । ३ करी ॥ ३
॥ चोखा म्हणे ऐसा पडिलों काचणी । । स् सोसू हे जाचणी कोठवरी ॥
४ ॥

७०. बहुत प्रकार बहुत या जगाचें । कोय । ५ वानू त्याचे गुणदोष ॥ १ ॥
नीच हे याति अनामिक । नांव । तेथें भावाभाव कोण कैचा ॥ २ ॥
चाहाड । ५ चोर जार भ्रष्ट ते साचे । हीनत्व जन्मांचे पदरीं । आहे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे त्यांचे संगती पडिलों । बहु हे पीडिलों वियोगानें ॥ ४ ॥

७१. केधवां सुटेन ऐसें जाले जीवा । गोवियेलें । देवा कांहों येथे ॥ १ ॥
आतां झडकरी धांवे । लवकरी । सोडवी बा हरी मजलागी ॥ २ ॥ प्राण ।
ही कंठीं धरीला तुजसाठीं । निर्वाण दृष्टी पाहसी । काय ॥ ३ ॥ चोखी
म्हणे वांया चालिलासे वेळ ।
आला असे काळ निकट दिसे ॥ ४ ॥

७२. देहांत अवसान भरलेसे दिसे । म्हणोनी । पंढरीनिवासे मोकलिले
॥ १ ॥ कर्माचे संचित । प्रारब्धाचा भोग । न सुटे भागा भाग निढळीचा

॥ २ ॥ : तया अक्षरासी न पडेचि उणे । भोगतो भोगणें । सुखदुःख ॥
३ ॥ चोखा म्हणे देवा तुझ्याकडे काय ॥ आमुचे ते होय पूर्व कर्म
॥ ४ ॥

७३. माझा तो समय निकट दिसे आला । लेख तो लेखिला तैसें झालें
॥ १ ॥ जन्मोनी पोसणा । तुमचाच दास । आतां निकट सहवासी
अंतरलों ॥ २ ॥ उच्छिष्टाची आस सरलीसे दिसे । प्रारब्धासरखें ।
वोढवलें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा दंडवत पायीं । करीं आतां साई
कृपेची तूं ॥ ४ ॥

७४. पुढे आतां मज उपजवी पंढरी । अथवा । हरि दासघिरीं देई जन्म ॥
१ ॥ हेंचि वारंवार मागणे तुम्हा देव । विसावीया जीवा मायबापा ॥ २ ॥
अंतःकाळीं मज परदेशी केलें । माझेचि फळलें पाप दिसे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे विठ्ठला हेंचि मज । देई । जन्मोजन्मीं घेई सेवा माझी ॥ ४ ॥

७५. राहिली वासना पायांसवें चाड । आन नाही कोड माझे कांहीं ॥ १ ॥
तुमची कृपादृष्टी असावी मजवरी । आणि नामया सेजारी सुखवस्ती ॥
२ ॥ महाद्वारापुढे मज ठाव द्यावा । हेंचि केशवा मागतसे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आजि वाटतसे उदास । घडिये घडिये आस पंढरीची ॥ ४ ॥

७६. कोय पाहूं काय ध्याऊं । काय गाऊं कवनाते ॥ १ ॥ कोठे जाऊं
कोठे राहूं । कोठे पाहू काय ते ॥ २ ॥ कोठे सुख कोठे दुःख । कोठे अवघे
पाहाणें देख ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे नामया सुजाणा । वोळखोनी खुणा सांगे
मज ॥ ४ ॥

७७. पाहातां पाहाणे लया गेलें । ते पाहाणे नामयी आलें ॥ १ ॥ अवघे
डोळां जें ग्रासिलें । तेंचि नामया फावलें ॥ २ ॥ जया नाही रूप नांव ।
गांव ना ठाव नामयातें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे नामदेवा । बरवें चोज दाविलें
जीवा ॥ ४ ॥

७८. अवघे धर्म कळलें आतां । बोलतां लाज । वाटे चित्ता ॥ १ ॥ ही
बरी नव्हे गोष्टी । अंतर बाहेर करी दृष्टी ॥ २ ॥
वर्म आलें नाहीं होता । तोंवरी वाव सर्वथा ॥ ३ ॥
नामा म्हणे चोख्यासी । खूण कळली नाहीं तुसी ॥ ४ ॥ ।

७९. बोल जो बोलतां तोचि मावळला । आतां काय बोला बोलावें तें ॥
१ ॥ बोलाचे बोलणे खुटले । बोल वरी । बोलाचीच परी नाठवे ते ।।
२ ॥
कोणासी । तो बोल कोणें तो बोलावा । उरला नाहीं ठावा
चोखामेळा बोलण्यासी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे नामया ते बोलणें ।
खुटलें । बोली बोल आटले सर्व दिसे ॥ ४ ॥

८०. विपरीत है कहाणी ऐकतां नवल । पाहातां सखोल ज्ञानदृष्टी ।।
१ ॥ तें सुख आपुलें । आपण भोगावें । येरा काय सांगावें वेडगळासी
॥ २ ॥ जयाचिया मनीं साच नाहीं भाव । अवघाचि ठाव वोत तया ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे अहो नामया सुजाणा । केशवासी खुणा पुसों जावें ।।
४ ।।।

८१. मोकाट हे मन करिता वावरें । हिंडतां वावरे ने सांपडेचि ॥ १ ॥
तयाचिये पार्यी दृढ घालीं बेडी । न करी वोढावोढी कोणी मग ।। २ ॥
निवांतचि राहे ऐसा हा उपाय । नेणें आन सोय दुजी कांहीं ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे तुम्हीं जें शिकविलें
तेंचि फळा आलें नामदेवा ॥ ४ ॥

८२. ब्रह्मादिकां माव न कळे हें लाघव । तेथे हे जीव नेणती कांहीं ॥ १ ॥
ऐसें जें चरित्र केलेंसे देवें । तें सुखें गावें अहर्निशीं ॥ २ ॥ भलतिया भरी
पडू नये साच । नामाचा भरंवसा जीवें धरा ।। ३ ॥ चोखा म्हणे तुम्ही
माय हो माउली । कृपेची साउली नामदेवा ॥ ४ ॥ ।

८३. भक्तिभाव मज तुम्हीं दाखविला । आनंद सोहळा सुखाचाचि ॥ १ ॥
ते प्रेम मज नये सांगता । कोंदाटलों चित्ता सुखानंदें ॥ २ ॥ रूपदृष्टी धाय
पाहातां न समाये । बोलतांचि न ये काय करूं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे धन्य
नामया तूं गुरु । फेडिला आधारु जीवित्वाचा ॥ ४ ॥

८४. अवध्याचि लोभे अवघेचि आलें । अवघे संचले अवघे रूप ॥ १ ॥
अवघे गोजिरें अवघे साजिरें । अवघ्या परिहारे अवघेचि ॥ २ ॥ अवघे
आनंदाचे अवघेचि वोतिलें । अवघे प्रकाशलें अवघेपणे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे अवघे नामया फावलें । अवघेचि दाविलें तेणे मज ॥ ४ ॥

८५. धन्य धन्य नामदेवा । केला उपकार जीवा ॥ १ ॥ माझा निरसिला
भेवो । दाखविला पंढरिरावो ॥ २ ॥ मंत्र सांगितला सोपा । निवारिलें
भवतापा ॥ ३ ॥ माझी कृपेची माउली । चोखा म्हणे पान्हा घाली ॥ ४ ॥

८६. माझे सुख मज दाखविले । पावन केले तिहीं लोकीं ॥ १ ॥ नवलाव
झाला नवलाव झाला । हृदयींच दाविला देव मज ॥ २ ॥ निवारोनी
भवताप । दाविलें रूप प्रत्यक्ष ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे नामदेवा । चुकविला
हेवा जन्ममरण ॥ ४ ॥

८७. धन्य धन्य नामदेव । माझा निरसला । भेव ॥ १ ॥ विडुल मंत्र
त्रिअक्षरीं । खूण सांगितली
निर्धारी ॥ २ ॥ ठेवोनी माथां हात । दिलें माझें मज । हित ॥ ३ ॥
दावियेलें तारूं । चोखा म्हणे माझा
गुरु ॥ ४ ॥

८८. नव्हे ते कैसे दिसों लागलें । पाहों गेलों
तें नामयाने खांदलें ॥ १ ॥ कोणा वो सांगू कोणा । वो सांगू । कोणा वो
सांगू नामदेवा ॥ २ ॥ दृष्टीचे परतें दृष्टिच भासलें । दृश्य आणि दृष्टि

नामया लाधलें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे ते नामया फावलें । । मुळींचे
संचलें जैसे तैसे ॥४॥

८९. कोणाचा संग ध कोणासाठी । तों । दुःखाचीच मिठी पडे तेणें ॥ १ ॥
म्हणोनी नामयाचे । धरियेले पाय । आठवितां होय समाधान ॥ २ ॥ ।
सुखाचें सुख मज दावियेलें डोळा । आनंद सांवळा । विटेवरी ॥ ३ ॥ ।
चोखा म्हणे माझा नामदेव प्राण । । घालीन लोटांगण जीवें भावें ॥४॥

९०. आजि सोनियाचा दिवस धन्य झाला । प्रत्यक्ष भेटला नामदेव ॥
१ ॥ । माझे मज दिले माझे मज दिलें । माझे मज दिलें प्रेमसुख ॥ २ ॥ ।
बहुत आटणी करितां दाटणी । सुखाचें सुख मनीं कोंदाटलें ॥ ३ ॥ । माझा
मज देव दावियेला देहीं । मी तू पण गेलें ठायींच्या ठायी ॥ ४ ॥ । चोखा
म्हणे । माझा जीवींचा विसांवा । पोकरीतों धांवा नामदेवा ॥ ५ ॥

९१. न करी न करी आणिक साधन । । नामयाने खूण सांगितली ॥ १ ॥ ।
संसार सागर भरला दुस्तर । तारक निर्धार विडुलु हा ॥ २ ॥ । मंत्राचा हा
मंत्र त्रिअक्षरी सोपा । तुटताती खेपा जन्ममरण ॥ ३ ॥ । चोखा म्हणे
माझा धन्य गुरुराव । दाखविला देव हृदयीं माझ्या ॥ ४ ॥

९२. जें मन गांजलें विषयाचे पोखें । तें केलें । पारखें कृपादृष्टी ॥ १ ॥ ।
काम आणि क्रोध हे जीवें मारिले । दंभ मान केले दूर देशीं ॥ २ ॥ ।
आशा आणि ममता दवडीली चिंता । नाहीं भय आतां संसाराचें ॥ ३ ॥ ।
॥ चोखा म्हणे अवघा संदेह फिटला । उपकार हा केला नामयाचें
॥४॥

९३. बहु दुर्लभ होतें तें सुलभचि झालें । तेथे मन गुंतलें सर्वभावें ॥ १ ॥ ।
ते रूप अरूप रूपाची वेगळे । हृदयीं बिंबलें सर्वकाळ ॥ २ ॥ । नामगोष्टी
अवधी भरली हे सृष्टी । द्वैतभाव पोटीं नाहींसा झाला ॥ ३ ॥ । चोखा
म्हणे ज्याचा उपदेश भला । सहज निरसला भेदाभेद ॥ ४ ॥

९४. अनुभवे सार पाडिला विसर । केला संवसार देशधडी ॥ १ ॥ कैसे हैं लाघव गुरुराया केलें । मज दावियेलें माझे हित ॥ २ ॥ बहु काळवरी वाहातसे चिंता । ती आजि सर्वथा दूर केली ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे या नामयाचे पाय । न विसर्बें वो माय जन्मोजन्मी ॥ ४ ॥

९५. बहू हीन याति देह अमंगळ । न कळे चोखाळ चोखट ते ॥ १ ॥ परी इही केलें मज कृपादान । निरसिलें अज्ञान मळकट ॥ २ ॥ बहुतां परीचा बहुताचा बोल । तो झाला फोल कृपादृष्टी ॥ ३ ॥ म्हणोनि जीवें धरियेले पाय । चोखा म्हणे काय बोलू आतां ॥ ४ ॥

९६. अवघे पाळिलें अवघे चाळिलें । अवघे पाळिलें सुखें आजी ॥ १ ॥ अवघे वंदिलें अवघे निंदिलें । अवघे पाळिलें सुखें आजी ॥ २ ॥ अवघे गांजिलें अवघे पांगिलें । अवघे पाळिलें सुखें आजी ॥ ३ ॥ अवघे या नामायाते अवघे रंगलें । अवघे चोखियातें भरोनि उरलें ॥ ४ ॥

९७. मार्गे बहुतांनी केलीसे आटणी । ते मी काचणी करू नेणे ॥ १ ॥ नाही अधिकार तैसा या जीवा । उगेचि धांवा धांवा करू मनें ॥ २ ॥ सहावेल तें वोझे वाहावें मस्तकीं । भार झाल्या चुकी कुंथाकुंथी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे पाहावा आपुला विचार । तरीच पैलपार भवनदी ॥ ४ ॥

९८. आपुलें आपण करावे कारण । दुजीयासी खूण न कळेचि ॥ १ ॥ जयाचा ठेवा तो तयासीच । ठावा । येरा कळे हेवा त्याचा कांहीं ॥ २ ॥ जयाची ती खूण तयासीच ते ठावी । येरा नेणें जीवीं सोय त्याची ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे माझा नामया तो भला । उगाणा दाविला अनुभवाचा ॥ ४ ॥

९९. मोकाटाचे परी हिंडे दारोदारी । शुद्धि ते न धरी काय करू ॥ १ ॥ न कळे न कळे विंदान ययाचे । भांबावलों साचे बोलवेना ॥ २ ॥

शब्दाचा शब्द खुटला प्रकार। कैसा हा विचार न सुचे कांहीं ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे अहो नामया श्रीगुरु। कैसा हा प्रकार सांगा मज ॥ ४ ॥

१००. अखंड ते चित्त वेडावले मन। कोण। आवरोन धरी यासी ॥ १ ॥
काय बा करावे काय बा करावें। वोखटें सांगावें कवणापाशी ॥ २ ॥
न करावे ते करिताहे बळे। आमुचिये मेळे न ॥ मिळेची ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आतां कवणासी
लागू। तोंडा याचा सांगू नामदेवा ॥ ४ ॥

१०१. असंग हा संग होतसे अन्याय। कवण। तो उपाय न सुचे यासी
॥ १ ॥
अवघाचि मातेरा केलासे देहाचा। साच ते सुखाचा नाश केला ॥ २ ॥
बीज ना फळ फोलकट झालें। सेवटासी आले रितें माप ॥ ३ ॥
मोजित मोजिलें दृष्टिने पाहिलें। चोखा म्हणे गेलें वांयाविण ॥ ४ ॥

१०२. गोणी भरियेली रितिया मापाची ॥ भाव अभावाची बैलापाठी ॥
१ ॥ आवडीच्या हाटा। घेऊनियां जाय। आशा दंभ पाहे गि-हाईक ॥ २ ॥
मांडिलें दुकान घातिला पसारा। झाला सारावारा बाजाराचा ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे हाट संपोनिया नेला। एकला उरला नामदेव ॥ ४ ॥

१०३. किती या हाटासी येवोनियां गेले।
आहे ते संचले जैसे तैसे ॥ १ ॥ बहुतांचे मत बहुत
प्रकार। वाण हा अपार निवडला ॥ २ ॥ जो जया।
आवडे तोचि घेतो वाण। पुढील कारण विसरोनि ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
अवघा वाण तो देखिला। रिकामाची आला नामदेव ॥ ४ ॥
१०४. किती किती वाण एकचि प्रकार। न करितां सारासार न भरे
गोणी ॥ १ ॥ नवल वाटले हाटातें गुंतले। रिकामें आले गेले वायाविण
॥ २ ॥ ॥ फिरत फिरत जे जे वाण पाहाती। हांवचि भरती। रिती गोणी

॥ ३ ॥ चोखा म्हणे हें तो न कळे । लाघव । वोळखें जो घांव डाव
विरळा एक ॥ ४ ॥

१०५. नामदेवें आजि उपकार केला । हाटाचा हाट चौबारा ठेला ॥ १ ॥
अवघ्या वाणाची देखोनियां गांठ । बांधलीसे मोट सरळ तेणें ॥ २ ॥
अवघा पसारा उघड जो होता । झाकिला तत्त्वतां निजबळे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे आतां वाणचि पावलें । गोणी विसरलों हाटामाजी ॥ ४ ॥

१०६. कैचा हा हाट कवणाची गोणी । वेगळाचि राहिला मालधणी ।।
१ ॥ कवणाचा वाण विकितसे कवण । अवघा पसारा ठेवी झाकोन ॥ २ ॥
मावळला दिन झाकलासे हाट । अवघा बोभाट वारलासे ।। ३ ॥ चोखा
म्हणे माप भरियेलें सिगें । आतां कोणाचे पदरीं देऊं उगे ॥ ४ ॥

१०७. सांज झाल्यावरी हाटा कोण पुसे । सहज ते नासे वाणवाण ॥ १ ॥
नाहीं तो हाट नाहीं तो पसार । पडिला अंधार चहूंकडे ॥ २ ॥ गोणी रिती
झाली माप उलंडिले । गिहाइक गेलें जेथिचें तेथें ॥ ३ ॥ अवघे हें नवल
नामयाने दाविलें । चोखिया लाधलें जन्मोजन्मी ।। ४ ॥

१०८. करणेंचि नाहीं रितियाचा शोक ।। कासया हव्यास लाभ नाहीं ॥
१ ॥ पुढेही आड मागें दिसे विहीर । ऐसिया विचारी पडिलोंसे । २ ॥ बहु
रंगे रंग रंगोनी दाटला । परि कोण प्याला तयापरी ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
ऐसा सर्वही प्रकार ।। किती करकर करूं वांया ॥ ४ ॥

१०९. एकदा ऐसें नवल झालें । देव अकल्पित आले ॥ १ ॥ येवोनी
बैसले पारावरी । म्हणे देई कांहीं नेहरी ॥ २ ॥
जनी म्हणे देवराया । आपुल्या । हाते घेई सखया ॥ ३ ॥
देवें अवघे पाहिलें । तों झाकण झाकण ठेविलें ॥ ४ ॥
लाहे देव गेला । झाकणी कण्या घेऊनी आला ॥ ५ ॥
धरोनी जनीचा हात । घास घालीत मुखांत ॥ ६ ॥

दोघे जेवोनियां धाले । तृप्तीचे ते ढेकर दिले ॥ ७ ॥
चोखा उभा तो बाहेरी । उष्टयासाठी पदर पसरी ॥ ८ ॥

११०. घरहि झाडणे साळीहि कांडणें । केर तो भरणें अंगणीचा ॥ १ ॥
आणितसे पाणी वेगें चक्रपाणी । घालितसे वेणी आपुले हाते ॥ २ ॥
बैसोनी निवांत पाहात केशांत । उवा ते मारीत लाहे लाहे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे हें तो प्रेमाचे काज । न धरी कांहीं लाज थोरीवीची ॥ ४ ॥

१११. काय दुकाळे झालेंसे भुकाळु । म्हणोनियां दळू लागे जनीसी ॥ १ ॥
सिळे ते वाळलें कुटकें तियेचें । पांचा सात दिवसांचे खाय सुकें ॥ २ ॥
मोडकें खाटलें वाकळेची शेज । तेथे तुज नीज आली देवा ॥ ३ ॥
पाहांटे वेचनी आणितसे सेणा । चोखा म्हणे धणी आमुचा तो ॥ ४ ॥

११२. पंधरा सतरांचा हो मेळा । कारखाना । झाला गोळा । वाजविती
आपुल्या कळा । प्रेमबाळा आनंदें ॥ १ ॥ झडतो नामाचा चौघडा । ब्रह्मी
। ब्रह्मरुपींचा हुडा । संत ऐकती कोडा । प्रेमबाळा । आनंदें ॥ २ ॥
जनाबाई घड्याळ मोगरी । घटिका भरितां टोला मारी । काळ व्यर्थचि
गोला तरी । गजर करी आनंदें ॥ ३ ॥ रामा दामी दोनी काळू । नारा बिठा
दमामे फैलू । चौघी सुनाचारी हेळु । कडकडा बोल उमटती ॥ ४ ॥ गोंदा
म्हादा कर्णेकरी । नादें दुमदुमली पंढरी । आऊबाई प्रेम तुतारी । मंजुळ
स्वर उमटती ॥ ५ ॥ गोणाबाई नवबपल्ली । ॥ नाद अंबरी कोंदला ।
राजाई झांज मंजुळ बोला । ॥ मंजुळ स्वर उमटती ॥ ६ ॥ तेथे चोखा
बारीदार काटवण इंधन आणि सार । अवघे झाडचणी । महार । उतरले
पार संतसर्गे ॥ ७ ॥

११३. नामदेवा हातीं स्वयें दूध पेला । अपमान केला बादशहाचा ॥ १ ॥
करितां कीर्तन देऊळ फिरविलें । प्रत्यक्ष दाविलें अवढ्यासी ॥ २ ॥
अकबरें गाय वत्स मारियेलें । कीर्तनीं उठविलें नामदेवें ॥ ३ ॥ परिसा
भागवते परिस पै दिधला । राजाईनें ठेविला आपणापासीं ॥ ४ ॥

तयालागीं वाळवंटी परिस केले। अज्ञान निरसिलें परिसीयाचें ॥५॥
चोखा म्हणे ऐसी कृपेची माउली । आम्हां ती वोळली
जन्मोजन्मी ॥ ६ ॥

११४. कैसा या लोभे गोवियेला । हो तों आपैसचि राहिला ॥ १ ॥ मज तो
वाटे चोज याचें । खाता खोदलें खाय साचें ॥ २ ॥ ऐसी काय तुझी भीड ।
पडली ते न कळे गूढ ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे भुलवण्या । धन्य नामया
शाहण्या ॥ ४ ॥

११५. वैकुंठ सोपें केलेंसे पायरी । ऐसी है । थोरी काय वानू ॥ १ ॥ तो
माझा जीवींचा प्राण हा विठ्ठल । भाविकासी बोल प्रेमाची हे ॥ २ ॥
अमृतासी उणें वाचे उच्चारितां । सुलभ सर्वथा आवडीचे ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे तो हा विठ्ठल पंढरी । नामयाचे घरीं करी कामें ॥ ४ ॥

११६. आमुची भावना आम्हांसी फळली । उफराटी चाली दिसोनी
आली ॥ १ ॥ तुमचे संगती कोण सुख झालें । आमुचे आम्हां कळलें
वर्म त्याचें ॥ २ ॥ प्रल्हादें घेतिला तुमचा नामछंद । केला असे वध
पितियाचा ॥ ३ ॥ पहा ते रावण कुंभकर्ण सहपरिवारें । मारियेलें वैरे
तुम्ही त्यासी ॥ ४ ॥ अज्ञान बालका लागलासे छंद । गोंविला अढळ पद
देवोनियां ॥ ५ ॥ ब्राह्मणाचे पोर रडे दुधासाठीं । दिली तया वाटी
क्षीरसिंधु ॥ ६ ॥ द्रौपदीकरणे कौरवांची शांती । करोनि धर्माप्रति राज्य
दिलें ॥ ७ ॥ ऐसेच ठकविले मोठे मोठे जाणा । कितीसा उगाणा करूं
तुमचा ॥ ८ ॥ नामयासी वेडे पिसे केलें त्वां हरी । काय तुझी थोरी
सांगू आतां ॥ ९ ॥ माळि कुंभाराचे निसंतान केलें । आपणचि
उठविलें मूल त्याचे ॥ १० ॥ चोखा म्हणे ऐसा विपरीत खेळ खेळतां
सकळ तुम्ही देवा ॥ ११ ॥

११७. शिणले वेद चारी । साही नेणती निर्धारिं ॥ १ ॥ तो आपुलिये
लाजा । धावे भक्ताचिया काजा ॥ २ ॥ ज्ञानियाची भिंत वोढी । गोरियाचे

मडकें घड़ी ॥ ३ ॥ माळि सावत्यास । खुएँ लागे सावकाश ॥ ४ ॥ ऐसा भक्तांचा अंकिला । चोखा म्हणे भला भला ॥ ५ ॥

११८. पाहा नामयाचे घरीं । सेट्या होऊन धान्य भरीं ॥ १ ॥ गोष्टी बोले राजाईसी । सांगू नका नामयासी ॥ २ ॥ विठ्ठल सेटी नाम माझे । कोठे बोलू नका वोजें ॥ ३ ॥ ऐसें बोलोनी तियेसी । देव आले राउळासी ॥ ४ ॥ नामां घरासी जों आला! पाहोनि बोले गोणाईला ॥ ५ ॥ आजि दिसतो नवलाव । सकळ सुखाचे वैभव ॥ ६ ॥ गोणाई म्हणे विठ्ठल सेटी । धान्य घेउनी गोणी लोटी ॥ ७ ॥ नामा हांसे आपुले मनीं । वेगीं धावें हे ब्राह्मणी ॥ ८ ॥ बोलावोनी ब्राह्मणासी । धान्य वांटिलें तयांसी ॥ ९ ॥ ऐसा नवलाव देखोन । चोखा घाली लोटांगण ॥ १० ॥

११९. न म्हणे याति कुळ । शुचि अथवा चांडाळ ॥ १ ॥ कशी प्रीत आवडीची । पोहे भंक्षी कोरडेचि ॥ २ ॥ खावोनियां भाजीपान । घाली दुर्वासा भोजन ॥ ३ ॥ पाहा विदुराच्या कण्या । आवडल्या माझ्या धन्या ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे जनीच्या घरीं । दळू लागतो श्रीहरी ॥ ५ ॥

१२०. गोधनें चारी गोपाळासवें । चोरुनी शिदोच्या त्यांच्या खाय । नाही म्हणोनी खरी आण वाहे । खोंटें खरें तेथे न पाहे ॥ १ ॥ ऐसा वैकुंठीचा सांवळा हरी । खेळू खेळे गोकुळा माझारी । बाळपणी केल्या दैत्या भोंवरी । पांडवा साहाकारी हरि जाला ॥ २ ॥ इंद्र कोपतां शिळा धारी । नखावरी धरियेला गिरी । काळिया कंसासुरा मारी । तोचि श्रीहरी पंढरीये ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे भावाचा लंपट । म्हणोनी नावडे वैकुंठ । येथे आवडलें वाळवंट । पुंडलिक पेठ आवडी ॥ ४ ॥

१२१. जया जे वासना तेचि पुरवित । आपण तिष्ठत राहे द्वारी ॥ १ ॥ बळीचिया भावा द्वारपाळ होय । सुदाम्याचे खाय पोहे सुखें ॥ २ ॥ विदुराचे घरीं आवडी कण्या खाये । हात पसरिताहे भाजी पाना ॥ ३ ॥

गौळियाचे घरीं करितसे चोरी । काला : स्वयें करीं गोपाळांसी ॥४॥
चोखा म्हणे ऐसा । नाटकी श्रीहरी । तोचि हा पंढरी भीमातटीं ॥५॥

१२२. बहुतांचे धांवणें केलें बहुतांपरी । उदार । श्रीहरी वैकुंठीचा ॥ १ ॥
तोचि महाराज चंद्रभागेतीरीं । उभा विटेवरी विठ्ठल देवो ॥ २ ॥
भक्तिचा आलुका । भावाचा भुकेला । न कळे त्याची लिला वेदशास्त्रां
॥ ३ ॥ चोखा म्हणे तो हा नांदतो । पंढरी । दुरुशनें उद्धरी जडजीवा
॥४॥

१२३. ऐसा आवडी भुकेला । भक्तिसाठी लाचावला ॥ १ ॥ अवघे
ठेविलें परतें । थोरपण हे निरुते ॥ २ ॥ मानापमान न पाहे कांहीं ।
भुलला भक्तिभावाठायीं ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे नवल कळा । नानापरी
दावी लीळा ॥४॥

१२४. नेणो काय आवडी भक्तांची जीवा । म्हणोनी केशवा लोभापर
॥ १ ॥ आपुलें थोरपण सांडोनी परतें । वैकुंठ सरतें केलें जेणें ॥ २ ॥
लोभाळु मायाळु दीनांचा दयाळु । दुष्टांचा काळु प्रत्यक्ष हा ॥ ३ ॥ शरण
शरण म्हणतां होय त्याचा दास । न पाहे याति कुळास चोखा म्हणे ॥
४ ॥ १२५. आम्हांसि हा संसार दाखविला । गोड गोड भला म्हणों जर्गी
॥ १ ॥ प्रिया पुत्र धन आप्त हे सोयिरे । ते म्हणती साचोकारे माझे माझे
॥ २ ॥ प्रत्यक्ष ते भुलले मृगजळासी ममता संसाराची ऐसी आहे ॥ ३ ॥
पुढील विचार न करीं साचार । यमाची पाहुणेर भोगी सुखें ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे यासी पडिलीसे भ्रांती । माझे माझे म्हणती घरदार ॥ ५ ॥

१२६. उदंड शाहाणे होवोत तार्किक । परी न कळे अलौकिक महिमा
कांहीं ॥ १ ॥ उदंड वाचन जरी झालें साचें । परी महिमान ययाचें न
कळे कांहीं ॥ २ ॥ उदंड ब्रह्मज्ञान सांगताती गोष्टी । परी अनुभव
कसवटी एका नाहीं ॥ ३ ॥ संतांचे उदंड घेताती सोंग । कामचेचा त्याग
करितां न ये ॥ ४ ॥ उदंड वैराग्य दाखविती जन । परी वासना भोग

त्याग त्यागितां नये ॥५॥ कीर्तन सांगती अनुभव गोष्टी । परि धनकांता
दृष्टि त्याग नव्हे ॥ ६ ॥ चोखा म्हणे हे तो पोटाचे बांधले । म्हणोनी ।
पांगिले घरोघरी ॥ ७ ॥

१२७. स्त्री पुत्र धन कोणाचें हें कोण । याचा अभिमान धरती प्राणी ॥ १ ॥
देवांचा हो देव तया ठकविती । बापुड्या पूजिती मायराण्या ॥ २ ॥
आगाडे बगाडे करिती नवस । ते काय आस । पुरविती ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे ऐसे आंधळे आहे । जन ! नाशिवंत धन मागताती ॥ ४ ॥ । १२८.
एकाची फजीती होती ते पाहाती ।
शाहाणे गुंतती तये ठायीं ॥ १ ॥ आपुला आपण पायीं घाली खोडा । मग
चरफडा करीतसे ॥ २ ॥ कोसल्याचे परी मानिताती सुख । पुढे निर्गमा
दुःख फार आहे ॥ ३ ॥ गोडपणे मासी गुंतली लिगाडीं । तैसी होय जोडी
स्त्री पुत्रां ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे याचा संग नव्हे बरा । किती फजीतखोरा ।
सांग आतां ॥ ५ ॥

१२९. माकडाचे परी हालविती मान । दावी थोरपण जगामध्ये ॥ १ ॥
स्वहिता मुकले स्वहिता मुकले । बळे झांकी डोळे नाक धरी ॥ २ ॥
माळा

आणि मुद्रा दाविताती सोंग । डोलविती अंग रंग नाही ॥ ३ ॥ पोटाचा
पोसणा विटंबना करी । भीक दारोदारी मागतसे ॥ ४ ॥ चोखा म्हणे
जगामध्ये भोंदु । तया कोण साधु म्हणे देवा ॥ ५ ॥

१३०. साधन तें एक जगासी प्रमाण । परदारा परधन वमन जैसें ॥ १ ॥
ऐसा ज्याचा भाव तोचि एक साधु । येर अवघे भोंदु जगामाजी ॥ २ ॥
काम आणि क्रोध जिरवोनी अंतरीं । वाचे हरि हरि जप करी ॥ ३ ॥
आन वासना विराली कल्पना । शांति क्षमा ह्या जाणा अंग वसे ॥ ४ ॥
चोखा म्हणे याचा । भार वाही देव । ऐसा ज्याचा भाव एकविध ॥ ५ ॥

१३१. विषयाचे लोलंगती गुंतले हे जन । न कळे साधन यांसी कांहीं ॥
१ ॥ जन्मती मरती । जन्मती मरती । ऐसी हे फजिती होती जाती ॥ २ ॥

काय हे आंधळे जाणोनियां झालें । झांकिवाती डोळे देखोनियां ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे ऐसे भुलोनियां गेले । शेवटीं खाती टोले अंगावरी ॥ ४ ॥

१३२. सुखाची सुखराशी आम्हांसी 'वोळली । ती गाय देखिली पंढरीये ॥
१ ॥ ज्ञानदेवा फावली नामदेवा लाधली । प्रेमें पान्हा घाली भाविकांसी
॥ २ ॥ गोरा आणि सांवतां परिसा भागवत । वासुरें पाजित आवडीनें ॥
३ ॥ चोखा म्हणे गाय ती पंढरीये आहे । एक वेळां पाहे अरे जना
॥ ४ ॥

१३३. सुख अनुपम संतांचे चरणीं । प्रत्यक्ष अलंकाभुवनीं नांदतसे ॥ १ ॥
तो हा महाराज ज्ञानेश्वर माऊली । जेणे निगमवल्ली प्रगट केली ॥ २
॥ संसारी आसक्त माया मोहे रत । ऐसे जे पतित तारावया ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे श्रेष्ठ ज्ञानदेवी । ग्रंथ । वाचित सनाथ जीव होती ॥ ४ ॥
१३४. उघडोनी वेदार्थाचा ठेवा । केला तरणोपाय जीवा ॥ १ ॥ ऐसा
समर्थ ज्ञानदेव । तया चरणीं ठेवा भाव ॥ २ ॥ प्रत्यक्ष प्रचित लोचनीं ।
अस्थि विरती जीवनीं । ३ ॥ पुढे सोन्याचा पिंपळ । ऐसी साक्ष असे
अढळ ॥ ४ ॥ कर जोडोनियां दोन्ही । चोखा जातो लोटांगणीं ॥ ५ ॥

१३५. महाविष्णूचा अवतार । प्राणसखा ज्ञानेश्वर ॥ १ ॥ आदिनाथाचा
अवतार । निवृत्ति म्हणती साचार ॥ २ ॥ चतुराननाचा अवतार । तोहा ।
सोपान निर्धार ॥ ३ ॥ आदि माया मुक्ताबाई । चांगा उपदेशिला पाहीं ॥
४ ॥ ऐशा संतांच्या चरणीं । चोखा घालितो लोळणी ॥ ५ ॥

१३६. धन्य धन्य महाराज । केलें अनाथाचे काज ॥ १ ॥ घेवोनी अवतार
उतरिला भूमिभार ॥ २ ॥ महापातकी तारिले । ब्रीद त्रिभुवनीं गाजलें ॥
३ ॥ ज्याच्या पापा नाहीं गणती । वैकुंठी त्यां केली वस्ती ॥ ४ ॥ ऐसा
नामाचा महिमा । चोखा म्हणे झाली सीमा ॥ ५ ॥

१३७. काय जाणों तुमचा महिमा । मज न । कळे अधमा । भक्तिभाव
प्रेमा । काहीं न कळे । विठोबा ॥ १ ॥ गातों नाचतों भलते छंदें ।

आपुले मनाचे आनंदें । न कळे भेदाभेदें । मजे कांहीं विठोबा ॥ २ ॥
 शरण संतांचे पार्यी । पडोन राहीन । तये ठार्यी । उच्छिष्टा सोयी । हीच
 आस विठोबा ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे हेंचि देई । वास सदा तुमचे पार्यी ।
 मागणें दुजें नाहीं । हेंचि एक विठोबा ॥ ४ ॥ १३८. बहु जन्म बहु
 फेरे । बहु शिणलों * । वेरझारें । वाळले पांझरे । दया न ये विठोबा ॥ १ ॥
 आतां पुरे तुमच्या गोष्टी । कोरडे चाळवण दृष्टी । न झालों बहु कष्टी ।
 दुःखभरें विठोबा ॥ २ ॥ किती ने । संसाराचा छंद । राति दिवस हाचि
 धंद । राम कृष्ण हरि गोविंद । नाठवेचि विठोबा ॥ ३ ॥ चोखा ते । म्हणे
 नको मुक्ती । घडो संतांची संगती । उच्छिष्ट पंगती हेंचि द्यावें विठोबा
 ॥ ४ ॥ १३९. सरळ वांकुडें अबद्ध चोखडें । वाचे रा नाम पुढे विठ्ठल
 हरी ॥ १ ॥ भोळेपणे गावे देवा ७ । तेंचि पाहावें । दांभिका ते न ये स्वप्न
 देखा ॥ २ ॥

कान धरोनी नाचे महाद्वारीं साचें । अवघ्या तपाचें
 हेंचि तप ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे मज सांपडली खूण । यां । नामयाने जाण
 दाखविली ॥ ४ ॥

१४०. अखंड समाधि नामाच्या चिंतनें । चा । साधियेलें पेणे वैकुंठीचें ॥
 १ ॥ तोचि योगी जाणा त । सिद्धांचा तो राणा । अनुभविल्या खुणा सर्व
 हा । जेणें ॥ २ ॥ ऐहिक परत्र साधिलें साधन । तोडोनी हें । बंधन काम
 क्रोध ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे तोचि योगीयांचा हें ॥ राव । देवांचा तो देवो
 हृदयीं ज्याच्या ॥ ४ ॥ -

१४१. गातां नाम विठ्ठलाचें । भय नाहीं त्या चें । यमाचें ॥ १ ॥ ऐसा
 धरावा विश्वास । नाम जपा । सावकाश ॥ २ ॥ जप तप तीर्थाटणीं ।
 नको आटणी
 दाटणी ॥ ३ ॥ सायासाचें नाहीं काम । अखंड जपे नी । रामनाम ॥ ४ ॥
 चोखा म्हणे हेंचि सार । वेदशास्त्रांचा गे । निर्धार ॥ ५ ॥

१४२. येणे जाणे दोनी खुटती मार्ग । आणिक नाहीं लोग माझे आंगीं ॥
१ ॥ सुलभ हे सोपे नाम । आठवितां । हरि हरि म्हणतां कार्यसिद्धी ॥ २
॥ ॥ सोपें वर्म आम्हां सांपडलें निकें । ये भवदुःखें । पीडा टळे ॥ ३ ॥
चोखा म्हणे संत सांगितली
खूण । तेंचि प्रमाण मानूं आतां ॥ ४ ॥

१४३. नामाचे सामर्थ्य न कळे ब्रह्मादिकां । वेडावलीं देखा वेदशास्त्रे ॥
१ ॥ ते कलियुगीं सुलभ मैं झालें । उभे ते राहिले पंढरीये ॥ २ ॥
आगमां निगमां न कळेची पार । तो गोकुळीं साचार चोरी करी ॥ ३ ॥
जयालागीं श्रुति अनुवादतां भागली । ठाकलीच ठेली नेति नेति शब्दें ॥
४ ॥ चोखा म्हणे ऐसा दुर्लभ सर्वासी । तो हा पंढरीसी उभा विटे ॥ ५
॥

१४४. योग याग जप तप अनुष्ठान । नामापुढे शीण अवघा देखें ॥ १ ॥
नामचि पावन नामचि । पावन । अधिक साधन दुजें नाहीं ॥ २ ॥ कासया
फिरणे नाना तीर्थाटणीं । कासया जाचणी काया क्लेश ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे सुखें जपतां विडुल । सुफळ होईल जन्म त्याचा ॥ ४ ॥

१४५. नामाचे चिंतन माझे हेंचि अनुष्ठान । यापरतें साधन न कळे कांहीं
॥ १ ॥ नामचि सार नामचि सार । उतरेल भवपार पैलतीर ॥ २ ॥ आणिक
सायास नको कायाक्लेश । नामाविण सोस करूं नको ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे
मज भरंवसा नामाचा । जेथे कळिकाळाचा रीघ नाहीं ॥ ४ ॥

१४६. नामाचा महिमा त्रिभुवन थोर । तरले अपार जीवजंतु ॥ १ ॥
नामेंचि नेले पातकी वैकुंठी । नाम जपे कंठी शिवराणा ॥ २ ॥ गजेंद्र
गणिका आजामेळ वाल्हा । नामेंचि पावला निजपद ॥ ३ ॥ चोखा
म्हणे नाम साराचें हें सार । कलियुगीं उद्धार जडजीवां ॥ ४ ॥

१४७. आनंदें वाजवावी टाळी । विठ्ठल म्हणा वेळोवेळीं ॥ १ ॥ अवघा मंगळचि दिन । विठ्ठल विठ्ठल निजधन ॥ २ ॥ अवघ्या धर्माचें हें सार । विठ्ठल नामाचा उच्चार ॥ ३ ॥ आन दुजे नेणों । कांहींचोखा म्हणे विठ्ठल गाई ॥ ४ ॥

१४८. न करीं न करीं कांहीं खटपट । वाउगा बोभाट परता सारू ॥ १ ॥ न करूं आळस नाम मुखी गातां । तेणें भय चिंता निवारेल ॥ २ ॥ अवघा परिहार होईल दुःखाचा । छंद या नामाचा । लागलिया ॥ ३ ॥ अवघेचि सुखें आपोआप घरा । येतील दातारा तुमच्या बळे ॥ ४ ॥ ते नाम सोपे । वाचें जप करीं । आणिकाची न करीं आस आतां ॥ ५ ॥ चोखा म्हणे वेळोवेळां नाम । गीतां । निजधाम जोडतसे ॥ ६ ॥

१४९. सुख पाहावया नाना उपाय । अवघेचि होय दुःखमय ॥ १ ॥ ऐसी हे चाली उफराटी । देखिली । वाउगी ती बोली श्रम वांया ॥ २ ॥ दोराचा सर्प भासतसे साचा । तैसा हा देहाचा परिणाम ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे याचे मानिताती कोड । कैसे हे दगड जन्मा आले ॥ ४ ॥

१५०. जया जे वासना तया ती भावना । होतसे जाणा आदि अंती ॥ १ ॥ कामाचे विलग । आवरावें चित्त । क्रोधाचा तो ऊत शांतवोनी ॥ २ ॥ ममताही माया दंभ अहंकार । आवरावे साचार शांति सुखें ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे याचा न धरावा संग । तरीच पांडुरंग हाता लागे ॥ ४ ॥

१५१. मागें बहुतानें हेंचि वारिलें । तेणें ते । पावले निजधाम ॥ १ ॥ तयाचिया वाटे चालू जातां सुख । अवघेचि दुःख निरसेल ॥ २ ॥ बहुतांचा हाचि आहे उपदेश । तोचि सुखरस सेऊं आतां ॥ ३ ॥ चोखा म्हणे आम्हां सापडली वाटा । मारग हा नीट येतां जातां ॥ ४ ॥

१५२. घडूस पक्वान्न भोजन बैसतां। मक्षिकें तत्त्वतां घात केला ॥
१॥ जातीचा स्वभाव अमंगळ आहे। कवणे तेथे आहे भिन्न भिन्न ॥ २
॥ श्वानाचा स्वभाव बैसतांहि गादी। नरकादि शुद्धि पाहों थावे ॥ ३॥
आपुलें पारखें न कळेचि तया। भुंके भलतिया स्वभावेंचि ॥ ४॥ चोखा
म्हणे तैसे दुर्जनाचे जिणें। सदा लाजिरवाणे जनांमध्ये ॥ ५॥

१५३. भवदुःख हरण नाम नारायण। हेंचि
चिंतन करा सुखें ॥ १॥ नारायण गाय नारायण ध्याय। वाचे सदा गाय
नारायण ॥ २॥ आसनीं शयनीं नारायण नाम। तेथे भवश्रम निवारेल
॥ ३॥ नारायण नामें निवाली हे काया। सुफळ जन्म तया चोखा म्हणे
॥ ४॥

१५४. नारायण नाम सुलभ हें सोयें। अखंड तू जपें सदाकाळीं ॥ १॥
नका धरूं आशा मनशा कल्पना। नाम नारायण सुखें जपें ॥ २॥
अकाळ हे काळी नारायणी टाळी। जपतां होय होळी पातकांची ॥ ३॥
॥ चोखा म्हणे नाही आणिक साधन। नाम नारायण हेंचि पुरें ॥ ४॥

१५५. आपुल्या स्वहिता वाचेला उच्चार। आळस न करा क्षणभरी ॥
१॥ जाईल हा देह वाउगाचि उगा। अभीची छाया जयापरी ॥ २॥ असारा
साराचे नका पडू भरी। सार तेंचि धरी हरिनाम ॥ ३॥ चोखा म्हणे नाम
हाचि मंत्र सुगम। नको आन श्रम जाय वांया ॥ ४॥

१५६. अखंड चिंतन मनासी। तोचि आवडे देवासी। यापरतें साधनासी।
दुजें मानसीं धरूं नका ॥ १॥ हेंचि तपाचे महातप। पूजा ध्यान अवघा
जप। आन नाही बा संकल्प। नाम जप सर्वदा ॥ २॥ मग सुखवा नाही
परि। अवघा देखे जगदाकार। दुजा न देखे संचार। आप पर सारिखें ॥
३॥ अवघी निवारली गुंती। उडोनि गेली माया भ्रांती। चोखा म्हणे
कमळापती। दुजी विश्रांति नको मज ॥ ४॥

१५७. जोहार मायबाप जोहार । मी बिठोबारायाचा महार । हिशेब देतों
 तारोतार । लंबे बाकीचा कारभार । मज नफराचे शिरीं की जी मायबाप
 ॥ १॥ सकाळीच मी निजून उठतों । आईबापाचे नावें पांच ग्रास घेतों ।
 झाडोनी पाटी दरबार आणितों । अविद्या केरकुंजा की० ॥ २॥ आवास
 जेवा सांगोन येतों । रखुमाईस तुकडा मागून खातों । सारी रात
 गवरापाशीं जागतों । बीज सेवितों प्रेमाचें की० ॥ ३॥ मी नफर
 चोरू नेणे आंग । हातीं वागवितों धन्याची ढांग । यमदूत देखतां सुमाग ।
 त्याचे दुंगावरी लगबगे हाणतो की० ॥ ४॥ माझे धन्याचे हातीं । अठरा
 पगड निपजल्या याती । सात बार सत्तावीस नक्षत्रे । पंधरा तिथी ।
 दिनरात वर्षांचे किती की० ॥ ५॥ येवढे तरी जगद्व्याळ । ब्रह्मयाने केलें
 विशाळ । परी ते काय गा परवांचे बाळ । माझे धन्याचे कमळनाळामाजी
 बुळबुळ करित होते की० ॥ ६॥ कायसी ब्रह्मयाची काहाणी । महादेव
 सेवितो पायवणी । महा थोर बैसले खेचर ध्यानीं । परी तो मनीं न सांपडे
 की० ॥ ७॥ आम्हांसी न कळे म्हणाल जरी । तरी खेळवितो
 पंचतत्त्वांची दोरी । पाप पुण्यांचा निवाडा करी । द्वैत राक्षस संहारी की०
 ॥ ८॥ चारी खाणी चारी वाणी । चौ-यांशी लक्ष जीव योनी । स्थावर
 जंगम अणुरेणूचा धणी । करणी करून वेगळा की० ॥ ९॥ येवढी याची
 आटणी दाटणी । ऐसी याची नका करूं । घोकणी । यमाजी मारील
 दुसणी । काढील तांबडे पाणी । बोलू नेदी की० ॥ १०॥ देहपुर
 पाटणीचे ठाणे । यमाजी दूताचें झालिया धांवणें । मग । जिवाजी मर्दमानें
 । कोठे चुकवोनी पळतील की० ॥ ११॥ विठूरायाचा मर्द निजबीज ।
 आहे मी नफर सरदाज । कानीं ऐकतां आवाज । आलों महाराज जवळ
 की० ॥ १२॥ वैकुंठाहुनी माझ्या धन्याची उडी । नरसिंहरूपे सोडी । ठूस
 मारून पोट फोडी । या हिरण्यकश्यपाचे की० ॥ १३॥ नरसो बाबाजी
 स्वता खंब । त्याचा कारभार वेगळेचि थब । मोठा रागीट एकचि बोंब ।
 रोडगे बंब मागतो की० ॥ १४॥ परी तो आमुची आहे सखा भाऊ ।
 एकमेकांचे आवडते जीऊ । ऐसे ध्यान पहावया जाऊं । नफराचा ठाऊ
 नुरे की० ॥ १५॥ विठोबाची करितों चाकरी । खावया मागतों भाकरी

। अखंड चोखा महाद्वारी। कृपा। दीनावरी करा की जी मायबाप। १६

॥

॥ संत सोयराबाई अभंग ॥

१. येई येई गरुडध्वजा । विटेसहित करीन पूजा ॥ १ ॥ धूप दीप पुष्पमाळा । तुज समर्पू गोपाळा ॥ २ ॥ पुढे ठेवोनियां पान । वाढी कुटुंबी ते अन्न ॥ ३ ॥ तुम्हां योग्य नव्हे देवा । गोड करूनियां जेवा ॥ ४ ॥ विदुराघरच्या पातळ कण्या । खासी मायबाप धन्या ॥ ५ ॥ द्रौपदीच्या भाजी पाना । तृप्ती झाली नारायणा ॥ ६ ॥ तैसी झाली येथे परी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ७ ॥

२. उपाधी भक्तांसाठी । कां जगजेठी लाविली ॥ १ ॥ तोडा तोडा मायाजाळे । कृपाबळे आपुलिया ॥ २ ॥ नका पाहूं गुणदोष । पूर्वीची भाषा सांभाळा ॥ ३ ॥ जर्गी असुनी तू बा हरी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ४ ॥

३. हीन मी काय वानू देवा । तुम्हीं केशवा उदार ॥ १ ॥ करा माझे समाधान । दाखवा चरण आपुले ॥ २ ॥ लोटलेंसे महा नदी । नाही शुद्धी देहाची ॥ ३ ॥ बुडत्ये काढावें बाहेरी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ४ ॥

४. नाही उरली वासना । तुम्हां नारायणी पाहतां ॥ १ ॥ उरला नाही भेदाभेद । झालें शुद्ध अंतर ॥ २ ॥ विटाळाचें होते जाळे । तुटलें बळे नामाच्या ॥ ३ ॥ चौं देहाची तुटली दोरी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ४ ॥

५. अवघा रंग एक झाला । रंगी रंगला श्रीरंग ॥ १ ॥ मी तूपण गेलें वायां । पाहतां पंढरीच्या राया ॥ २ ॥ नाही भेदाचें तें काम । पळोनी गेले क्रोध काम ॥ ३ ॥ देहीं असुनी तू विदेही । सदा समाधिस्थ पाहीं ॥ ४ ॥ पाहते पाहणे गेले दुरी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ५ ॥

६. देहासी विटाळ म्हणती सकळ । आत्मा तो निर्मळ शुद्धबुद्ध ॥ १ ॥ देहींचा विटाळ देहींच जन्मला । सोवळा तो झाला कवण धर्म ॥ २ ॥ विटाळावांचोनी उत्पत्तीचें स्थान । कोण देह निर्माण नाही जर्गी ॥ ३ ॥

म्हणुनी पांडुरंगा बानितसे थोरी। विटाळ देहांतरीं वसतसे ॥ ४ ॥ देहाचा
विटाळ
देहींच निर्धारिीं । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥५ ॥ ।

७. माय तू माउली अनाथाची देवा। धांवे देवाधिदेवा लंवलंहे ॥१॥
पतितपावन नाम गाजे त्रिभुवनीं। भक्तशिरोमणी तुम्हीं देवा ॥ २॥
अनाथाचें धावणे करणे चक्रपाणी। सकळ मुगुटमणी विठ्ठला तू ॥ ३॥
मज अवेरितां कोण म्हणेल
थोरी । म्हणतसे महारी चोखीयाची ॥४ ॥ ।

८. शीण वाटतसे मना। नारायणा ने पाहतां ॥१॥ वांया आचार विचार।
सदा मलीन अंतर ॥ २ ॥ सोंगाचें तें सोंग। दावी रंग कथेचा ॥ ३ ॥
परधनीं सदा मन। वरी दावितसे डोलून ॥ ४ ॥ ऐसा नर तो दुराचारी ।
म्हणे चोख्याची महारी ॥५ ॥

९. जन ते आंधळे भुलले मैं वांया। विठ्ठल सखया वांचोनियां ॥ १॥
भुललीं बापडी पायीं तेणें बेडी। कोण तोडातोंडी करील त्यांची ॥२॥
यमाची यातना होईल बा जेव्हां। सोडविल तेव्हा कोण त्यासी ॥ ३ ॥
याचलागीं म्हणा रामकृष्ण हरी। म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥ ।

१०. वाउगे घरदार वाउगा संसार। वाउगें शरीर नाशिवंत ॥ १॥ एक
नाम सार वाउगा पसार। नामचि निर्धार तरती जन ॥ २॥ वाडग्या या
गोष्टी वाउग्या कल्पना। वाउग्या ब्रह्मज्ञाना कोण पुसे ॥ ३॥ वाडग्या
व्युत्पत्ती वाउग्या शब्दआटी। वाडग्या ज्ञानगोष्टी बोलून काई ॥ ४॥
वाउगें तें मन स्थिर नाही तरी। मग कैचा हरी मिळे तया ॥ ५॥ वाउगे ते
बोल बोलणे तोंवरी। म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ६॥

११. बैसोनी एकांतीं बोले गुजगोष्टी। घालोनियां मिठी चरणासी ॥ १॥
बहु दीस झाले। वाटतसे खंती। केधवां भेटती बाई मज ॥ २॥ । तुम्हांसी

तों चाड नाही आणिकाची । परी वासना आमुची अनिवार ॥ ३ ॥ सोयरा
म्हणे चला जाऊं तेथवरी । गुजगोष्टी चारी बोलू कांहीं ॥ ४ ॥

१२. सोयरा म्हणे पती । मनीं आली बाईची । खंती ।। १ । चोखा सोयरा
कर्ममेळा भेटू आले
त्या निर्मळा ॥ २ ॥ झाली निर्मळेची भेंटी । सोयरा पार्यी घाली मिठी ।।
३ ॥ धन्य बाई मेहुणपुरी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ४ ॥

१३. दोघी बैसल्या सुखासनीं । सोयरा न्याहाळीतसे नयनीं ॥ १ ॥
कृपाळुवा माझा बाप । विठ्ठल निर्मळ एकरूप ॥ २ ॥ अवघ्या सांगता
वृत्तांत । रडे चोखियाची कांता ॥ ३ ॥ विठ्ठल रूपाचिये थोरी । म्हणे
चोख्याची महारी ॥ ४ ॥

१४. उपजतां कर्ममेळा । वाचे विठ्ठल सांवळा ॥ १ ॥ विठ्ठल नामाचा
गजर । वेगें धांवे रुक्मिणीवर ॥ २ ॥ विठ्ठल रुक्मिणी । बारसे करी
आनंदानीं ॥ ३ ॥ करीं साहित्य सामुग्री । म्हणे चोख्याची महारी ।। ४ ।।

१५. निर्मळेसी करीतां स्नान । कोटी प्रयाग समान ॥ १ ॥ तेथे करितां
अन्नदान । स्वयें तुष्टे नारायण ॥ २ ॥ तेथें करितां प्रदक्षिणा । कोटि तीर्थें
घडली जाणा ॥ ३ ॥ ऐसी विख्यात मेहुणपुरी । म्हणे चोख्याची
महारी ॥ ४ ॥

१६. टाळ दिंडीचा गजर । विठ्ठल नामाचा उच्चार ।। १ ।। दोष पळाले
कपाटीं । नाम उच्चारिता ओठीं ।। २ ॥ योगयागादि साधनें ।
अवधियांसी येथे पेणें ॥ ३ ॥ सुख नाही संसारीं । म्हणे चोख्याची
महारी ॥ ४ ॥

१७. गर्जती नाचती आनंदें डोलती । सप्रेम फुदती विठ्ठल नामें ॥ १ ॥
तया सुखाचा पार न कळे ब्रह्मादिकां । पुंडलिकें देखा भुलविलें ।। २ ।।

नावडे वैकुंठ नावडे भूषण । नावडे आसन वसन कांहीं ॥ ३ ॥ कीर्तनी
गजरी नाचतो श्रीहरी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥४॥

१८. आनंद सोहळा आषाढी पंढरी । कीर्तनी गजरी वाळवंटी ॥ १ ॥
होतो जयजयकार आनंद सोहळा । अमृत गळाला वैष्णवासी ॥ २ ॥
नाठवे भावना देहाचा विसर । विडुल उच्चार संतजनी ॥ ३ ॥ तेथे जीवे
भावे प्रेमाची आरती । लोटांगणीं जाती सोयरा भावे ॥४॥

१९. पंढरीचे ब्राह्मणे चोख्यासी छळिले ।
तयालागीं केलें नवल देवें ॥ १ ॥ सकळ समुदाय
चोखियाचे घरीं । ऋद्धी सिद्धी द्वारीं तिष्ठताती ॥ २ ॥ रंग माळा सडे
गुढीया तोरणे । आनंद कीर्तन
वैष्णवांचे ॥३॥ असंख्य ब्राह्मण बैसल्या पंगती । विमानी पाहती
सुरवर ॥ ४ ॥ तो सुख सोहळा । दिवाळी दसरा । वोवाळी सोयरा
चोखीयासी ॥५॥

२०. अवघे सुखाची सांगाती । दुःख होतां पळती आपोआप ॥ १ ॥ भार्या
पुत्र भगिनी माता आणि पिता । हे अवघे सर्वथा सुखाचेचि ॥ २ ॥ इष्ट
आणि मित्र स्वजन सोयरे । सुखाचे निर्धारिं आप्तवर्ग ॥ ३ ॥ अंतकाळी
कोण नये बरोबरी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥४॥

२१. माझे माझे म्हणुनी गुंतले हावभरी । वांया या संसारी मृगजळा ॥ १ ॥
आपुली आपण । करा आठवण । संसार बंधन तोडा वेगीं ॥ २ ॥ नाम
निज नौका विडुल हे तारूं । भवाचा सागरू उतरील ॥ ३ ॥ हाची
विश्वास धरावा अंतरी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥४॥

२२. पंच महापातक विश्वासघातकी । रामनामें सुखी विश्वजन ॥ १ ॥
महा पापराशी वाल्हा तो । तारिला । उद्धार तो केला गणिकेचा ॥ १ ॥

पुत्राचिया नामें वैकुंठाची गती । अजामेळा मुक्ती हरीनामें ॥ ३ ॥
नामेंची तरले नर आणि नारी । म्हणतसे महारी । चोखियाची ॥ ४ ॥

२३. कोण या पांगिला होईल संसारा । कन्या पुत्र दारा त्यजोनियां ॥ १ ॥
कां हे गुंतले वांया मृगजळा । कां थासी कंटाळा येईच ना । २ ॥ का ये
नाठविती हरीनाम चितीं । येतां जातां । फजिती किती होती ॥ ३ ॥ कां हे
न धरिती - संतसमागम । कासयाचा भ्रम पडिला यांसी ॥ ४ ॥ ।
स्वप्नाचीये परी गुंतले नरनारी । म्हणतसे महारी
चोखियाची ॥ ५ ॥

२४. आमची तो दशा विपरीत झाली । कोण आम्हां घाली पोटामध्ये ॥
१ ॥ आमचे पालन करील बा कोण । तुजविण जाण दुजें आतां ॥ २ ॥
कळेल ते करा तुमचे उचित । माझी तो नित निवेदिली ॥ ३ ॥ सोयरा
म्हणे माझा जीवप्राण तुम्ही । आणि तो आम्ही कोठे जावें ॥ ४ ॥
२५. जें तुम्हां कळे ते करा । गोमटें बरें कां वोखटें गोड दिसे ॥ १ ॥ मी तों
झालें बोलोनी उतराई । तुमचेचिये पायीं समर्पिलें ॥ २ ॥ होता जो वृत्तांत
माझिये जीवींचा । बोलियेला वाचा तुम्हांपुढे ॥ ३ ॥ सोयरा म्हणे माझे
सकळ गणगोत । तूंचि माझे हित करी देवा ॥ ४ ॥ ।

२६. येई वो विठ्ठले येई लवकरी । धावे तू सत्त्वरी मजलागीं ॥ १ ॥
आमुचा विचार आता काय देवा । सांभाळ केशवा मायबापा ॥ २ ॥
आतां कवणाची पाहूं मी वांट । अवघेचि वोस दिसतसे ॥ ३ ॥ सोयरा
म्हणे अहो पंढरीच्या राया ।
आमुची ती दया येऊ द्यावी ॥ ४ ॥

२७. माझे मन तुमचे चरणीं । तूंचि माझा देवा धणी ॥ १ ॥ धरणे घेउनी
दारांत । बैसलेंसे नाम गात ॥ २ ॥ दुजा धंदा कांहीं नेणें । तुमचे कृपेचे
पोसणें ॥ ३ ॥ द्वारीं बैसोनी हांका मारी । म्हणे चोख्याची महारी ॥ ४ ॥

२८. कां बा उदास मज केलें। कोण म्हणे तुम्हां भलें ॥ १॥ आम्ही बैसलोंसे दारीं। दे दे। म्हणोनी मागतों हरि॥ २॥ घेउनी बैसलासी बहुताचें। गोड कैसे तुम्हां वाटे॥ ३॥ ही नित नव्हे बरी। म्हणे चोखियाची महारी॥ ४॥

२९. किती किती बोलू देवा। किती करूं आतां हेवा ॥ १॥ बहु चाळवणा तू होसी। नाहीं कार म्हणे मजसी॥ २॥ आतां न धरीं तुमची भीड। मज नाहीं दुजी चाड ॥ ३॥ किती बोलू देवा। आतां राग न धरावा ॥ ४॥ धरणे घेतिले तुमचे द्वारीं। म्हणे चोख्याची महारी ॥ ५॥

३०. किती शिणताती प्रपंच परमार्था । परी न घडे सर्वथा हित कोणा ॥ १॥ न घडे प्रपंच न घडे परमार्थ । न घडेचि स्वार्थ दोहीसेविषीं ॥ २॥ एकाची एकास न पडेचि गांठी । तेणे होय कष्टी सुखदुःखें ॥ ३॥ सोयरा चोखियाची म्हणे पंढरीराया। दंडवत पायां तुमचिया ॥ ४॥
३१. सलग्नीनें बहु बोलिलें उत्तर। परी तुम्हीं। उदार मायबाप ॥ १॥ उदार तों तुम्ही तिहीं लोक । कीर्ती । म्हणोनि कमळापती शरण आलें ॥ २॥ रंजले गांजले मोकारिती धांवा त्यांच्या धावण्यासी धांवा मायबापा ॥ ३॥ सोयरा म्हणोन दंडवत घाली। तू माय माउली पांडुरंगा ॥ ४॥

३२. आमुचे सुखदुःख कोण दुजा वारी। तुम्हीच श्रीहरि मायबाप ॥ १॥ तुमच्या उच्छिष्टाची। धरोनियां आस। बैसले रात्रंदिवस धरणेकरी ॥ २॥ ॥ परी तुम्हां न ये आमुची करुणा। केधवा येईल मना तुमचिया ॥ ३॥ काम क्रोध लोभ मदमत्सर वैरी। हे झडकरी वारीं मायबापा ॥ ४॥ म्हणोनी। धरिलें तुमचे पदरा। म्हणतसे सोयरा चोखियाची ॥ ५॥

३३. शिणल्या भागल्यांचा तूंच विसावा । धांवें तूं केशवा मायबापा ॥ १॥ किती किती मन १ आवरोनी धरूं। परी न सुचें विचारु काय करूं ॥ २॥

तुम्ही तंव समर्थ आपल्याच भारें । आमुचे खोटें

खरे काय जाणा ॥ ३ ॥ मी तो बैसलें तुमचिये । द्वारीं । म्हणतसे महारी
चोखियाची ॥ ४ ॥

३४. संतासी तो खूण बाणली तुमची । तरी कां आमुची सांडी केली ।।
१ ॥ काय साचपण मानूं आतां देवा । न कळे हा गोंवा उगवा कधीं ॥ २
॥ रात्रंदिवस भ्रमलें हें मन । नव्हे समाधान काय करूं ।। ३ ॥ सोयरा
म्हणे अहो पंढरीनिवासा ।। लवकरी फांसा तोडा आतां ।। ४ ।।

३५. हीन दीन म्हणोनी कां गा मोकलिलें । परी म्यां धरिलें पदरीं
तुमच्या ॥ १ ॥ आतां मोकलितां नव्हे नित वरी । थोरा साजे थोरी थोरपणे
॥ २ ॥ शरण आलिया दावितासां पाठी । काय थोर गोष्टी वानू देवा ॥
३ ॥ सोयरा म्हणे अहो । पंढरीनिवासा । तुमचा तो ठसा त्रिभुवर्नी ॥ ४ ॥

३६. नामेचि तरले नर आणि नारी । तरले दुराचारी हरिनामें ॥ १ ॥ पाहा
अनुभव आपुले अंतरीं । नामेचि उद्धरी जडजीवां ॥ २ ॥ नामेचि भुक्ति
नामेचि मुक्ति । नामेचि शांति सुखदुःख ॥ ३ ॥ नामापरतें सार नाही हो
निर्धारीं । म्हणतसे महारी
चोखियाची ॥ ४ ॥

३७. नामाचा भरंवसा मानिलासे सार । उतरले पार भवनदी ॥ १ ॥ नाम
हे सोपें नाम हे सोपें । नाम हे सोपे मुखीं गाता ॥ २ ॥ नामाची आवडी
सदा सर्वकाळ । नाही काळ वेळ नाम गातां ॥ ३ ॥ नामेचि जन तरती
संसारीं । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

३८. नामाचे चिंतन करा सर्वकाळ । नाही काळवेळ नामालागीं ॥ १ ॥
सुलभ हे सोपे नाम आठवितां । हरि हरि म्हणतां मोक्षमुक्ती ॥ २ ॥
सायासाचें नाही येथे हे साधन । नामाचें चिंतन करा सुखें ॥ ३ ॥ नामाचे
सामर्थ्य जपतां श्रीहरी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

३९. आणिक देवाचें न करा साधन । वायां होय शीण आदि अंती ॥ १ ॥
आपुलिया पोटा
आणिकां पीडिती । तें काय पुरविती मन इच्छा ॥ २ ॥ रोटीसुठीलागीं
पिडिताती जगा । हेंचि त्यांचे अंगा देवपण ॥ ३ ॥ म्हणोनि तयांचे नका
पडू भरी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

४०. नामाचें चिंतन अखंड जया वाचे । हेंचि साधनाचे सार एक ॥ १ ॥
मागिल परिहार पुढे वारे शिण । नाम बीज खूण सांगितली ॥ २ ॥
अवध्या उपाधि तुटताती नामें । भाविकांसी वर्म । सोपें हेंचि ॥ ३ ॥
आणिक नका पडू गबाळाचे भरी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

४१. नामेंचि पावन होती जर्गी जाण । नाम सुलभ म्हणा विठोबाचें ॥ १ ॥
संसार बंधने नामेंचि तुटती । भुक्ति आणि मुक्ति नामापासी ॥ २ ॥
॥ नाम हें जपतां पाप ताप जाय । अनुभव हा आहे । जनामाजी ॥ ३ ॥
नामाचा गजर वाचें जो उच्चारी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥
४२. सदा सर्व काळ नामाचा छंद । रामकृष्ण गोविंद जपें सदा ॥ १ ॥
अखंड वाचेसी नाही पै खंडण । नाम नारायण सुलभ हें ॥ २ ॥
सुखदुःख कांहीं न पडे आघात । होय मन शांत जपतां नाम ॥ ३ ॥
सोयरा म्हणे मज आलीसे प्रचित । नामेंचि पतित उद्धरती ॥ ४ ॥

४३. सुखाचें हें नाम आवडीने गावें । वाचें आळवावें विठोबासी ॥ १ ॥
संसार सुखाचा होईल । निर्धार । नामाचा गजर सर्व काळ ॥ २ ॥
कामक्रोधांचें । न चलेचि कांहीं । आशा मनशा पाहीं दूर होती ॥ ३ ॥
आवडी धरोनी वाचे म्हणे हरि हरि । म्हणतसे
महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

४४. नवल पाहा नामाचे विंदान । पातकी पावन इहलोकीं ॥ १ ॥
कलियुगामाजी सोपें हें । साधन । वाचें रामकृष्ण जपे सदा ॥ २ ॥

भवसागरांत नाम निजनौका । रामकृष्ण सखा उच्चारिता ॥ ३ ॥
म्हणोनी आळस नको संसारी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥४॥

४५. सुलभ सोपे वाचे नाम गातां । पापाच्या चळथा पळती पुढे ॥ १ ॥
वाचे हरी हरी जो कोणी उच्चारि । नर अथवा नारी पवित्र ते ॥ २ ॥
जातवित गोत नको हा विचार । हरिनाम सार कलिमाजी ॥ ३ ॥ सोयरा
म्हणे मज नामाची आवडी । जाय देशोधडी कळिकाळ ॥ ४ ॥

४६. जयाचिये वाचे विठोबाचें नाम । तयाचा तो जन्म सफळचि ॥
१ ॥ तयासी काचणी नाही बा जाचणी । यम पायवणी बंदी त्याची ॥ २ ॥
॥ हेचि निजसार नामाचा उच्चार । मंत्र हा निर्धार सुलभचि ॥ ३ ॥
सोयरा म्हणे पावन में नाम । जपतां सुखधाम वैकुंठीचें ॥ ४ ॥

४७. कळिकाळ कांपे नाम उच्चारितां । विट्टल । म्हणतां कार्यसिद्धी ॥
१ ॥ त्रिअक्षरी जप सुलभ सोपारा । वाचे तो उच्चार सर्वकाळ ॥ २ ॥
भवताप श्रम हरे भवव्यथा । आज नका पंथा जाऊं ..कोणी ॥ ३ ॥
नामाचा विश्वास दृढ धरा अंतरी ॥ म्हणतसे महारी चोखियाची ॥४॥

४८. किती हें सुख मानिती संसाराचें । काय हें साचें मृगजळ ॥ १ ॥
अभ्रीची छाया काय साच
खरी । तैसीच हे परी संसाराची ॥ २ ॥ मी आणि । माझे वागविती भार ।
पुढील विचार न करतां ॥३॥ । कां हे गुंतले स्त्रीपुत्रधना । कां हीं वासना
न सुटे यांची ॥४॥ । सोयरा म्हणे अंत कोण सोडवील । फजिती होईल
जन्मोजन्मी ॥५॥ ।

४९. किती हे मरती किती हे रडती । कितिक हांसती आपआपणा ॥ १ ॥
पाहातां विचार काय हें खरें । खोट्यालागीं झुरे प्राणी देखा ॥ २ ॥ मरती
ते काय रडती ते काय । हासती ते काय कवण कवणा ॥ ३ ॥ कवण तो

मेला कवण तो राहिला । हासती रडती कवणाला न कळे कांहीं ॥४॥
सोयरा म्हणे याचे नवल वाटते । परी नाठविते देवा कोणी ॥५॥

५०. पंच हीं भूतें अवधा त्यांचा खेळ ।। आत्मा तो निर्मळ शुद्ध आहे ॥
१॥ तेथे मरतें तें । कोण राहते ते कोण । जयाचे कारण तोचि जाणे ॥
२॥ वांयाचि वोझे घेती आपुलाते शिरीं । वाउगे हावभरी होती वांया ॥
३॥ सोयरा म्हणे यांचे वाटते नवल । न कळे कांहीं बोल परमार्थाची
॥४॥

५१. देखोनी आंधळे कां बा जन होती । न कळे या गति मजलागीं ॥ १॥
एकातें मरतां आपणचि देखती । तयासी रडती आपणचि ॥ २॥ हा
कैसा नवलाव न कळे यांचा भाव । कोण घाव डाव आम्हांलागीं ॥ ३॥
अवघेचि मज नवलाची परी । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४॥

५२. याचिये संगतीं अपायचि मोठा । दुःखाचा शेलवाटा भागा आला
॥१॥ आतां पुरे हरि
आतां पुरे हरि । सोडवीं निर्धारीं यांतोनियां ॥ २ ॥ बहुतचि खंती करितसे
मन । दाखवा चरण मजलागीं ॥ ३॥ गहिवर नावरे उदास अंतरीं ।
म्हणतसे महारी चोखियाची ॥४॥

५३. अहो पंढरीच्या राया । दंडवत तुमच्या पाया ॥ १॥ तूंचि उदार
त्रिभुवनीं । ऋद्धि सिद्धी तुझे चरणीं ॥ २॥ भुक्तिमुक्तीचा तू दाता । मी
तों काय वानू आतां ॥ ३॥ बैसेन महाद्वारीं । म्हणे चोख्याची महारी
॥४॥ ।

५४. कोण दुजा वारी शीण । तुम्हांवीण उगला ॥ १॥ माय बाप बहिण
आई । दुजें तुजविण नाहीं ॥ २ ॥ घेतिले पदरीं । आतां न
टाकावें दुरी ॥ ३॥ अवघी माझी वासना । पुरवावी नारायणा ॥४॥ आतां
नका धरूको दुरी । म्हणे चोखियाची महारी ॥५॥

५५. बहुतां परी वानित देवा । न कळे केशवा कांहीं मज ॥ १ ॥ सेवा
कैसी की काय । ध्यान धरू । न कळे साचार कांहीं मज ॥ २ ॥ कैसी
ती भक्ति करावी देवा । न कळे कांहीं हेवा दुजा मज ॥ ३ ॥ तुमच्या
उच्छिष्टाची आस निर्धारिं । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

५६. उदारा पंढरिराया नको अंत पाहूं । कोठवर मी पाहूं वाट तुझी ॥ १ ॥
माय तू माउली जीवींचा जिव्हाळा । पुरवावा लळा मायबापा ॥ २ ॥
सर्वोपरी उणे दिसतें कठिण आतां नका शीण मानू माझा ॥ ३ ॥
निवांतचि ठेवा तुमचिये दारीं । म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

५७. आजि माझा सर्व पुरवा नवस । देखिलें । पायांस विठोबाच्या ॥ १ ॥
अनंता जन्मांचे फिटलें
सांकडे । कोंदाटले पुढे रूप त्याचें ॥ २ ॥ आठवीत । होतें गोमट पाउलें
। तोचि देखियेलीं विटेवरी ॥ ३ ॥ । आनंद न समाय मनाचे अंतरीं ।
म्हणतसे महारी चोखियाची ॥ ४ ॥

५८. चोखा बैसतां समाधीसी । निर्मळा आली । पंढरीसी ॥ १ ॥ पाहोनी
आनंदसोहळा । म्हणे विठ्ठला दयाळा ॥ २ ॥ चोखा मेळविला रूपीं ।
माझीं आतां कोण गती ॥ ३ ॥ देव बैसोनी निकट । निर्मळेसी सांगे
गोष्टी ॥ ४ ॥ ऐसें देखोनियां नयनीं । सोयरा मिठी घाली चरणीं ॥ ५ ॥

५९. ऐसा आनंदसोहळा । निर्मळा पाहे आपुले । डोळां ॥ १ ॥ आनंद न
माय गगनीं । वैष्णव नाचती रंगणीं ॥ २ ॥ जेथें नाहीं भेदाभेद । अवघा
भरला गोविंद ॥ ३ ॥ तया सुखाची सुखराशी । वोळली । ती निर्मळेसी
॥ ४ ॥ । सोयरा देखोनी आनंदली ।

वेळोवेळा विठु न्याहाळी ॥ ५ ॥

६०. ऐशा आनंदात एक मासवरी । राहिली निर्धारिं पंढरीये ॥ १ ॥
नित्य जावोनियां चंद्रभागेस्नान । घाली लोटांगण पुंडलिका ॥ २ ॥ क्षेत्र

प्रदक्षिणा नामाच्या गजरीं । येवोनी महाद्वारी हरि वंदी ॥ ३ ॥ । म सोयरा
म्हणे ऐसा सारोनियां नेम । वाचें गाय नाम ॥ विठोबाचें ॥४ ॥

६१. चोखा निर्मळ एकरूप । दुरुशनें हरे ताप ॥ १ ॥
वाचे विठ्ठलनामछंद । नाही भेद । उभयतां ॥ २ ॥
तीर्थ उत्तम निर्मळा । वाहे भागीरथी जळा ॥ ३ ॥
ऐसी तारक मेहुणपुरी । म्हणे चोख्याची ।

६२. पुसोनी सर्वासी निर्मळा निघाली । येउनी पोहचली मेहुणपुरी ॥ १ ॥
सर्वकाळ छंद वाचें नाम गाय । आठवीत आहे चोख्यासी ॥ २ ॥
म्हणे विठोबा दयाळा मागणे आहे तुज । तुझा भक्तराज सांभाळीं तूं ॥
३ ॥ सोयरा म्हणे ऐसा सुखाचा सोहळा । भोगी अवलीळा निर्मळा ती
॥४ ॥

का

॥ संत बंका महाराज ॥

१. चरण मिरवले विटेवरी दोनी । ध्यातसे । ध्यान सदाशिव ॥ १ ॥ तो हा पंढरीराव कर दोनी कटीं । उभा असे तटीं भीवरेच्या ॥ २ ॥ मुगुट कुंडलें श्रीमुख शोभलें । ध्यानीं मिरवले योगियांच्या ॥ ३ ॥ बंका म्हणे सर्व सिद्धींचा दातार । भक्तां अभयकर देत असे ॥ ४ ॥

२. प्रेमाचा पुतळा विठोबा सावळा । उभा तो देखिला भीमातटीं ॥ १ ॥ कर कटावरी पाउलें साजिरी । शंख चक्र करी मिरवतसे ॥ २ ॥ योगियांचा राणा गोपीमोहन कान्हा । भक्तीचा आंदणी घोघरीं ॥ ३ ॥ वंका म्हणे ऐसा कृपेचा कोवळा । पाळी भक्तलळा प्रेमासाठीं ॥ ४ ॥

३. पांडुरंगावांचोनी दुजा कोण सखा । निर्वाणींचा देखा मायबाप ॥ १ ॥ तारीतसे एका नावासाठीं जगा । ऐसा हा मैं वा श्रेष्ठाचार ॥ २ ॥ गणिका गजेंद्र यासी उद्धरिलें । प्रत्यक्ष तारिलें अजामेळा ॥ ३ ॥ वंका म्हणे ऐसा आहे हा भरंवसा ॥ मज तंव सर्वेशा विठोबाचा ॥ ४ ॥

४. एक एकादशी जरी होय पंढरीसी । सुकृताच्या राशी ब्रह्मा नेणे ॥ १ ॥ चंद्रभागेतीरीं चतुर्भुजा नरनारीं । तेथे उभी हरी पंढरीराव ॥ २ ॥ परतोनि मागुता ऐसा कई होसी । जाउनी पंढरीसी पाहे डोळां ॥ ३ ॥ तुझे देह गेह ऐसे मैं न म्हण । सार्धी हें निधान पांडुरंग ॥ ४ ॥ पुनरपि संसारा न येसी मागुता । आणिक सर्वथा ऐसा नाही ॥ ५ ॥ बंका म्हणे पहाल भजाल देहीं । तापत्रय गेले सर्वही पांडुरंग ॥ ६ ॥ पंतगाथा महारी ॥ ४ ॥

५. चोखियाचे घरीं चोखियाची कांता । सोयरा तत्त्वतां नाम जीचें ॥ १ ॥ बहु दिवस करी प्रपंच कारण । परी नव्हे संतान तिजलागीं ॥ २ ॥ बैसोनियां एकांतीं आठवी पंढरीराणा । म्हणे कांवा नारायणा विसरलासी ॥ ३ ॥ आमुचीया कुळीं नाही वो संतान । तेणें वाटे शीण

मना माझ्या ॥ ४ ॥ ऐकोनी पंढरीरावे हासलासे मनीं । म्हणे ऐकें
रुक्मिणी गोड एक ॥ ५ ॥ चोखियाची कांता चिंताक्रांत । मनीं । संसारी
असोनी उदास वृत्ती ॥ ६ ॥ पोट नाही मूल करी तळमळ । वंका म्हणे
विठ्ठल । काय करी ॥ ७ ॥

६. चोखियाचे घरा आले नारायण । होउनी ब्राह्मण दीने वृद्ध ॥ १ ॥
हातामध्ये कांठी सावळा । जगजेठी । तुळसीमाळा कंठी बुका भाळी ॥ २ ॥
॥ कांपत कांपत जातसे चांचरी । मोठा नटधारी घरघेणा ॥ ३ ॥
चोखियाचें घर पुसतसे लोकां । वैकुंठीचा सखा भक्त काजा ॥ ४ ॥
दुरोनियां पाहे । चोख्याची अंतुरी । तंव तो आला द्वारी । चोखियाच्या ॥
५ ॥ हांसत कांपत मुखाने बोलत । लाळही गळत मुखावाटे ॥ ६ ॥
वंका म्हणे पंढरीचा राणा ! देखिला नयनां सोयराई ॥ ७ ॥

७. तुळसी वृंदावनीं उभा तो ब्राह्मण । पुसे घरी कोण आहे बाई ॥ १ ॥
कोणाचें हें घर दिसतें साजिरें । मुले आणि लेकुरे काय आहे ॥ २ ॥
ऐकोनि उत्तर चोखियाची कांता । प्रेमजळ नेत्रा
भरियेले ॥ ३ ॥ म्हणे घरधन्यासी विठोबाचा छंद । । आठविती गोविंद
रात्रंदिवस ॥ ४ ॥ संसारीं सुख । नाहीं अणुमात्र । सदा अहोरात्र हाय
हाय ॥ ५ ॥ पोटींही संतान न देखेची कांहीं । वायां जन्म पाहीं । झाला
माझा ॥ ६ ॥ वंका म्हणे ऐसी बोलोनीयां मात । घाली दंडवत ब्राह्मणासी
॥ ७ ॥

८. मग पंढरीराणा बोलतसे वाणी । आलों मी दुरोनी येचि मार्गे ॥ १ ॥
क्षुधा मज बहु लागली साजणी । देई कांहीं आणोनी फराळासी ॥ २ ॥
येरी म्हणे आम्ही नीच याती महार । कैसा हा विचार करूं आतां ॥ ३ ॥
येरू म्हणे माझा जाऊ पाहे प्राण । यातीसी कारण नाहीं मज ॥ ४ ॥
कांहीं तरी अन्न असेल शिळे मिळे । देई येची वेळे लवकरी ॥ ५ ॥
वंका म्हणे ऐसे लाघव श्रीहरी । करोनि पसरी हात पुढे ॥ ६ ॥

९. सोयराईनें मनीं करोनी विचार। म्हणे हा अविचार करू कैसा ॥ १ ॥
हा तंव आहे वृद्ध ब्राह्मण। दंत कानहीन दुर्बळ तो ॥ २ ॥ यासी अन्न
देतां आपुला विचार। मज मारामार करिती लोक ॥ ३ ॥ विन्मुख हा
जातां पति रागावेल। बोल हा लागेल कपाळासी ॥ ४ ॥ वंका म्हणे ऐसा
करोनी निर्धार। ठेवी पायावर डोई तेव्हा ॥ ५ ॥

१०. आम्ही तो जातीचे आहेती महार। तुम्हीं तो थोर उंच वर्ण ॥ १ ॥
अन्नपाणी देता निंदितील जन। करतील ताडण मजलागीं ॥ २ ॥
एकोनियां मात येरू बोले वचन। यातीसी कारण नाहीं मज ॥ ३ ॥
माझा तू वाचवीं अन्न देऊनि प्राण। पुढील कारण पाहूं नको ॥ ४ ॥
एकोनी उत्तर सोयरा उठली। घरामध्ये आली लवलाहीं ॥ ५ ॥ दही
आणि भात घेतला वाटीभरीं। आणोनिया करीं दिला तिनें ॥ ६ ॥
वंका म्हणे हरी खावोनी तुष्टला। म्हणे मार्ग मला देतो तुज ॥ ७ ॥

११. येरी म्हणे मज काय देतां स्वामी। उच्छिष्टाचे आम्हीं धणी असों ॥
१ ॥ तुमचे कृपेचा प्रसाद तुम्हीं ठेवा। तोचि प्रिय देवा आहे आम्हां ॥
२ ॥ येरू म्हणे घास घेई माझा करीं। मूल तें निर्धारीं होइल तुज ॥ ३ ॥
ऐकतां आनंदें घाली लोटांगण। वंदिले चरण जीवेंभावे ॥ ४ ॥ बंका
म्हणे ऐसें ।
लाघव करोनी। गेलासे निघोनी चक्रपाणी ॥ ५ ॥

१२. इतुक्यामाजी चोखा घरासी तो आला। वृत्तांत निवेदिला सोयराई ॥
१ ॥ येरू म्हणे हैं। काय अनुचित केलें। बोल ते लाविले आपणासी ॥
२ ॥ जातिचे तो महार जग जाणताती ॥ आपुली फजिती आपुल्या हाते
॥ ३ ॥ कासयाचा
पुत्र कोणाचा तो कोण। आपुलें कारण साधी। आधीं ॥ ४ ॥ वंका म्हणे
ऐसे बोल ते एकोनी ॥ सोयरा चरणीं घाली मिठी ॥ ५ ॥

१३. कौतुकें आनंदें लोटला कांहीं काळ । तों आलें असे फळ प्रसादाचें ॥ १ ॥ चोखीयाची कांता जालीसे गर्मीण । लागलासे पूर्ण नववा मास ॥ २ ॥ स्वभावे विनंती करी पतीलागीं । घरीं नाहीं सामग्री कैसे करू ॥ ३ ॥ वंका म्हणे ऐसी ऐकोनियां मात । निघाला त्वरित बहिणी घरा ॥ ४ ॥

१४. न पुसतां गेला बहिणीचीया घरा । गांव मेहुणपुरा नांदतसे ॥ १ ॥ नाम तें निर्मळा निर्मळेचे तीरीं । वाचे निरंतरीं नामघोष ॥ २ ॥ चोखा तैसी बहिण बहिण तैसा चोखा । सदा नाम मुखा । विठोबाचें ॥ ३ ॥ वंका म्हणे धन्य ज्याचा अमृतजन्म । निघे अस्थी नाम विठोबाचें ॥ ४ ॥

१५. चोखियाचे घरीं नवल वर्तलें । पाहुणे ते । आले देवराव ॥ १ ॥ सोयरा निर्मळा होत्या दोघी । घरीं पाहुणा श्रीहरि आला तेव्हां ॥ २ ॥ खोपट मोडकें द्वारी वृंदावन । बैसे नारायणतया ठायीं ॥ ३ ॥ दोघी प्रेमभरित धरिती चरण । घालितीं लोटांगण । जीवेंभावे ॥ ४ ॥ कोठोनियां स्वामी आलेती ते सांगा । येरु म्हणे में गा दूर देशीं ॥ ५ ॥ झाले दोन प्रहर । क्षुधेनें पीडिलों । म्हणोनियां आलों तुमचे सदनीं ॥ ६ ॥ कोणाचें हें घर सांगा हो निर्धार । ते । म्हणती महार आम्ही असों ॥ ७ ॥ येरु ह्मणे घरीं । कोण अधिकारी । कैसी चाले परी संसाराची ॥ ८ ॥ मग त्या ऐकोनी तयाचे बोलणे । म्हणती देवाजीने निकें केलें ॥ ९ ॥ वंका म्हणे ऐसा कृपाळु श्रीहरी । चोखियाचे घरी राहे सुखें ॥ १० ॥

१६. संसारदुःखें पीडिलों दातारा । किती येरझारा जन्ममरण ॥ १ ॥ सोडवी गा देवा भवाची । फ काचणी । जातो आडरानीं विषयसंगें ॥ २ ॥ भवाचिया डोहीं बुडतों वेळोवेळां । कां न ये कळवळा तुज देवा ॥ ३ ॥ वंका म्हणे तुम्ही जरी मोकलिलें । कवणातें वहिलें शरण जाऊ ॥ ४ ॥ १७. आपुलिया ब्रीदा आपण सांभाळी । तूंच माझा बळी मायबाप ॥ १ ॥ तुम्हांविण कोणा जाऊं मी शरण । कांही अभिमान नये माझा ॥ २ ॥

॥ हीन याती दीन पत्तीत आगळा । म्हणोनि कळवळा नये माझा ॥ ३ ॥
वंका म्हणे अहो पंढरिनिवासा । तुजविण आशा दुजी नाही ॥ ४ ॥

१८. कासया गा मज घातिले संसारा । पाडिलें विसरा तुमच्या नामा ॥
१ ॥ कोठवरी हांव करितों दिवसराती । गुंतलोंसे भ्रांती माया मोहें ॥
२ ॥ न कळे उकला करितां येरझारी । माझा मीच वैरी झालों दिसे ॥
३ ॥ वंका म्हणे सुख संताचे संगती ॥ ती मज विश्रांती द्यावी देवा ॥
४ ॥

१९. उपाधीच्या भेणें आलोंसे शरण ॥ कायावाचामने सहित देवा ॥
१ ॥ तूं माझा मायबाप सकळ वित्त गोत । तूं माझें गणगोत
पंढरिराया ॥ २ ॥ तुं माझी साउली तू माझी माउली । प्रेमाची माउली तूंचि
माझी ॥ ३ ॥ वंका म्हणे तुज विकिला जीवप्राण । काया वाचा मन सत्य
देवा ॥ ४ ॥

२०. नाही प्रेमभाव नकळे मान्यता । सलगी । बोलतां सुख वाटे ॥ १ ॥
अखंड नामावळी गाईन वेळोवेळीं । नित्य ती दिवाळी आम्हांधरी ॥ २ ॥
॥ संतसमागम वैष्णवांचा हाट । पंढरीये पेठ दुमदुमली ॥ ३ ॥ वंका म्हणे
सुख तयाचे संगती । बैसेन पंगती हरिदासा ॥ ४ ॥

२१. भांबावोनी प्राणी संसारी गुंतले । माझे । म्हणोनि श्रमले भवनदी ॥
१ ॥ नामाची सांगडी ने बांधिती कोणी । चौ-यांशीची खाणी भोगिताती ॥
२ ॥ आपुला आपण झाला असे वैरी । हिंडे दारोदारी । भिक मागा ॥
३ ॥ वंका म्हणे नाम सांडोनी विठ्ठल । वाचे बोलती बोल वाउगाची ॥
४ ॥

२२. चोखा चोखट निर्मळ । तया अंगीं नाही ।

मळ ॥ १ ॥ चोखा सुखाचा सागर । चोखा भक्तीचा आगर ॥ २ ॥ चोखा
प्रेमाची माउली । चोखा कृपेची साउली ॥ ३ ॥ चोखा मनाचे मोहन ।
वंका घाली लोटांगण ॥ ४ ॥

२३. सुखाचा सागर चोखा हा निर्धार । काय मी पामर गुण वानू ॥ १ ॥
धन्य प्रेमपान्हा पाजूनियां मातें । केलें असे सरते आपणामाजी ॥ २ ॥
आनंदी आनंद दाविलासे डोळा । दिली जीवनकळा माझी मज ॥ ३ ॥
वंका म्हणे माझी प्रेमाची माउली । कृपेची साउली केली मज ॥ ४ ॥

२४. जें सुख ऐकतां मन तें निवांत । तेंचि मूर्तिमंत विटेवरी ॥ १ ॥
साजिरें गोजिरें श्रीमुख चांगलें । कर मिरवले कटावरी ॥ २ ॥ समचरण
दोनी शोभती पाउलें । ध्यान मिरवलें पंढरीये ॥ ३ ॥ आनंदी आनंद
सुखाचा सुखराशी । घाली चरणासी वंका मिठी ॥ ४ ॥

२५. आधीच निर्मळ वदन सोज्वळ । विठोबा दयाळ पंढरीये ॥ १ ॥
समचरण गोड गोजिरी पाउलें । कर मिरवले कटावरी ॥ २ ॥ ध्यान
दिगंबर तुळशीमाळा गळा । पांघुरला पिवळा पीतांबर ॥ ३ ॥ । वंका
म्हणे सर्व सुखाचें आगर । तो हा विटेवर
विठ्ठल देवो ॥ ४ ॥

२६. नकळे योग याग तपादि साधनें । नेणेंची लक्षण यांचे कांहीं ॥ १ ॥
सुलभ सोपारे नाम आठवितां । न पडेची गुंता कर्म धर्म ॥ २ ॥
विधिनिषेधाचें न घेवो ओझे । आणीक सहजें नकळे कांहीं ॥ ३ ॥ वंका
म्हणे मज नामाचा । आधार । उतरेन पार भवनदी ॥ ४ ॥

२७. मनाचेनि मनं केला हा निर्धार । ॥ भवसिंधुपार तरावया ॥ १ ॥
नामची चांगले नामची ॥ चांगले । जडजीव उद्धरले नेणों किती ॥ २ ॥
नाम । निजनौका संताची संगती । हेची श्रीपती द्यावी ७ । मज ॥ ३ ॥
वंका म्हणे देवा पुरवावी आळी । देईन जीव बळी संतां पार्यी ॥ ४ ॥

२८. हीन याती पतीत दुर्बळ। परि तुम्ही ॥ दयाळ दीनानाथ ॥ १॥
अनाथा कैवारी त्रिभुवन ठसा। नामाचा भरंवसा त्रिभुवनी ॥ २॥ नाम
घेता कोणी न दिसे वाया गेला। ऐसाची गमला भावबळे ॥ ३॥ वंका
म्हणे सर्वज्ञा विठोबा दयाळा। पुरवावा लळा हाची माझा ॥ ४॥ ।

२९. सांवळे सगुण उभे कर कटीं। मूर्ति है। गोमटी बाळरूप ॥ १॥ शंख
चक्र करी ते कटावरी। पीतांबरधारी चतुर्भुज ॥ २॥ लावण्याचा गाभा
श्रीमुख चांगलें। श्रीवत्स शोभलें हृदयावरी ॥ ३॥ वंका म्हणे धन्य
देवांचा हा देव । वैकुंठीचा राव पंढरीये ॥ ४ ॥ ।

३०. भक्तांची आवडी धरोनी, हृषीकेशी । उभा पंढरीसी विटेवरी ॥ १॥
नामदेवासाठी दूध पिये वाटी। मिराबाईचे घोटी विष स्वयें ॥ २॥
जनीच्या संगें दळू कांडू लागे। चोखामेळ्या संगें ढोरें वोढी ॥ ३॥
वंका म्हणे ऐसा भक्तांचा आळुका। ज्ञानियाची देखा भित वोढी
॥ ४ ॥ ।

३१. पहा हो नवल गोरियाचे घरीं । कुल्लाळ भीतरीं स्वयें झाला ॥ १॥
त्रैलोक गमन ते झाले गाढव। आपुलें वैभव परतें ठेवी ॥ २॥ गोणी
भरोनियां स्वयें आणी हरी। त्याचे साहित्य करी रखुमाई ॥ ३॥ वंका
म्हणे ऐसी आवडी भक्ताची। बोलतां वेदांची वाचा मौन्य ॥ ४॥

३२. कोण भाग्य त्या सेना न्हावियाचें। नीच काम त्याचे स्वयें करी ॥
१॥ घेउनी धोकटी हजामत करी। आरसा दावी करी बादशहासी ॥ २॥
कसाबाचे घरीं विकीतसे मांस। राका मेहत्यास हुंडी भरी ॥ ३॥ वंका
म्हणे ज्याचे पुराणी पवाडे। तो भक्त सांकडे वारीतसे ॥ ४॥

३३. आपुल्या भक्तांचा धरोनि अभिमान ॥ सगुण निर्गुण रूप धरी ॥
१॥ जयाची वासना तेची पुरवीत । उभा राहे तिष्ठत बळिचे द्वारी ॥ २॥

विदुराचे घरी आवडी खाय कण्या । धांवतसे धावण्या भाजी पाना ॥
३ ॥ वंका म्हणे अंबऋषीकारणें । दहा जन्म घेणें गर्भवास ॥ ४ ॥

३४. गोकुळीं लाघव गौळीयांचे घरी । रांगता !
श्रीहरी स्वयें झाला ॥ १ ॥ दही दूध लोणी चोरोनियां । खाये । नाही
म्हणोनि वाहे आण माते ॥ २ ॥ गाई चारी सुखें करीतसे काला । ठकवी
देवाला । ब्रह्मादिकां ॥ ३ ॥ वंका म्हणे ऐसा लाघवी सूत्रधारी । कीर्ति
चराचरी वाढलीसे ॥ ४ ॥

३५. वासना उडाली तृष्णा मावळली । कल्पना गळाली अहंकृती ॥ १ ॥
तोचि भक्त जाणा दया शांति वसे । काम क्रोध फांसे न बाधी त्या ॥ २ ॥
। मोह ममतेचे तोडोनियां जालें । केलें निजबळे तृणप्राय ॥ ३ ॥ वंका
म्हणे तोचि प्राणाचाही प्राण । आणीक प्रमाण नाही मज ॥ ४ ॥

३६. येणे जाणे दोनी खुटले मारग । अवघा केला त्याग इंद्रियांचा ॥
१ ॥ एक धरिला मनीं पढरीचा राणा । वेदशास्त्र पुराण अकळ तो ॥ २ ॥
आगमाची आटी निगमा नकळे । बहुत शीणले वाखाणितां ॥ ३ ॥ वंका
म्हणे तो हा पहा विटेवरी । पाउलें गोजिरीं कर कटीं ॥ ४ ॥

३७. नकळे वो माव आगमा निगमा । जयाचा महिमा श्रुति शास्त्रां ॥
१ ॥ तो म्यां डोळेभरी पाहिला श्रीहरी । भीवरेचे तिरीं विठ्ठलरूप ॥ २ ॥
सुखाचा सागर भक्तांचा कैवारी । ब्रीद चराचरी गाजतसे ॥ ३ ॥ वंका
म्हणे ऐसा जयाचा महिमा । सुलभ तो आम्हां भाविकांसी ॥ ४ ॥

३८. भोळ्या भाविकांसी सांपडलें वर्म । सुलभ । हें नाम विठोबाचें ॥
१ ॥ भवाचा उतार हरिनाम सांगडी । जाऊं पैलथडी हेळामात्रे ॥ २ ॥
आनंद सोहळा हरिकथा माउली । भाविकां वोळली प्रेमपान्हा ॥ ३ ॥
वंका म्हणे माझा हाचि निर्धार । येणें संसार देशधडी ॥ ४ ॥

३९. ज्ञानियांचा राजा ज्ञानेश्वर माउली । खेचरा वोळली कृपासिंधु ॥ १ ॥
ज्ञानदेवा चरणी खेचर शरण । नामदेवा पूर्ण कृपा केली ॥ २ ॥ नामदेवें
हात चोखियाचे शिरी । विठ्ठल तीं अक्षरी उपदेशिलें ॥ ३ ॥ वंका म्हणे
माझा चोखा गुरु - ! माउली । तयाचे पाउलीं लोटागंण ॥ ४ ॥

=

॥ संत निर्मळा ॥

१. चहूंकडे देवा दाटला वणवा। कां न ये। कनवा तुजलागीं ॥ १॥
सांपडलें संधी संसाराचे अंगीं। सोडवी लगबगीं मायबापा ॥ २ ॥ बहु
मज उबग आला असे देवा। धांवें तूं केशवा लवलाही ॥ ३ ॥ तुजविण
मज कोण गणगोत। तूंचि माझा हितकर्ता देवा ॥ ४ ॥ निर्मळा म्हणोनी
पार्यी घाली मिठी। परतें न लोटी मायबापा ॥ ५ ॥

२. सुख अणुमात्र नाही संसारीं। सदा हावभरी रात्रंदिवस ॥ १ ॥ न घडे
न घडे नामाचें चिंतन। संतांचे पूजन न घडेचि ॥ २ ॥ न बैसे मन एके
ठायीं निश्चळ। सदा तळमळ अहोरात्र ॥ ३ ॥ निर्मळा म्हणे चोखिया
सुजाणा। पंढरीचा राणा जीवीं धरीं ॥ ४ ॥

३. कांहो पांडुरंगा मज मोकलिलें। पराधीन केलें जिणे माझे ॥ १ ॥
किती हे जाचणी संसारधसणी। करिती दाटणी कामक्रोध ॥ २ ॥ आशा
मनशा तृष्णा बहू या वोढाळ। लाविलासे चाळा येणे मज ॥ ३ ॥ निर्मळा
म्हणे जीवींच्या जीवना। येऊ द्या करुणा देवराया ॥ ४ ॥

४. जीवींचें सांकडे वारी देवराया। अहो पंढरिराया धांवा वेगीं ॥ १ ॥ कां
बा मोकलितां शरण आलिया। कां बा न ये दया तुम्हांलागीं ॥ २ ॥
अनाथ परदेशी तुम्हाविण कोण। सुखे समाधान करा माझे ॥ ३ ॥
तुमचिया पोटीं बहु वाव आहे। अधीर हा होय जीव माझा ॥ ४ ॥
निर्मळा म्हणे बोलण्याची मात। माझा तों वृत्तांत निवेदिला ॥ ५ ॥

५. कृपेच्या सागरा परिसा विनवणी। मस्तक चरणीं असो माझा ॥ १ ॥
बहुत प्रकार मज तें कळेना। घातली चरणां मिठी बळे ॥ २ ॥ देह मन
चित्त करीं तळमळ। न चालेचि बळ काय क ॥ ३ ॥ न सुटे संसार
पडतसे मिठी। तेणें पडे तुटी तुम्हांसर्वें ॥ ४ ॥ निर्मळा म्हणे काय करूं
आतां। तुम्ही तो परतें मोकलिलें ॥ ५ ॥

६. मज नामाची आवडी । संसार केला
देशधडी ।। १॥ सांपडलें वर्म सोपें । विठ्ठल नाम मंत्र जपें ॥ २ ॥ नाही
आणिक साधन । सदा गाय नारायण ॥ ३॥ निर्मळा म्हणे देवा । छंद
येवढा पुरवावा ।। ४॥ । ७. नाही मज आशा आणिक कोणाची ।
स्तुति मानवाची करूनी काय ॥ १॥ काय है । देतील नाशिवंत सारे ।
यांचे या विचारे यांसी न पुरे ॥ २॥ ऐसें ज्याचे देणे कल्यांती न सरे । तेंचि
एक बरें आम्हांलागीं ॥ ३ ॥ जो भक्तांचा विसावा वैकुंठनिवासी । तो
पंढरीसी उभा विटे ॥ ४॥ निर्मळा म्हणे सुखाचे सागर । लावण्य आगर
रूप ज्याचें ॥ ५॥

८. तिहीं त्रिभुवनीं विस्तारली कीर्ति । तो हा । श्रीपती उभा विटें ॥ १॥
अनाथाचा नाथ । पतितपावन । हे आम्हां वचन सांपडलें ॥ २ ॥ नाम ।
धारकाच्या लागेन चरणीं । घेईन पायवणी पोटभरी ॥ ३॥ आनंदें निर्भर
नाचेन महाद्वारीं । संत अधिकारा तेथींचे जे ॥ ४॥ निर्मळा करी प्रेमाची
आरती । करोनि श्रीपति वोवाळित् ।। ५॥

९. अनंता जन्मांचे सुकृत पदरीं । तोचि उच्चारी हरिनाम ॥ १॥ अनंता
जन्मांचे पुण्य जयासाठीं । तोचि उच्चारी होठी हरिनाम ॥ २॥ अनंता
जन्माचे तपादि साधन । तोचि नारायण जपे नाम ॥ ३ ॥ । अनंता
जन्मांची जोडियेली जोडी । तरीच लागे गोडी हरिनामीं ॥ ४॥ निर्मळा
म्हणे अनंता जन्मांचें । उच्चारितां वाचे पाप जाय ॥ ५॥

१०. परमार्थ साधावा बोलती या गोष्टी ।। परी न ये हातवट कांहीं त्याची
।। १॥ शुद्ध
भक्तिभाव नामाचे चिंतन । हेचि मुख्य कारण परमार्था ॥ २॥ निंदा दोष
स्तुति मान अपमान । वमनासमान लेखा आधीं ॥ ३॥ परद्रव्य परात्र
परनारीचा विटाळ । मानावा अढळ परमार्थी ॥ ४॥ । निर्मळा म्हणे हाचि
परमार्थ । संतांचा सांगात । दिननिशी ।। ५॥

११. न होई पांगिला संसाराचे ठायीं। आणिक प्रवाही पडू नको ॥ १ ॥
चित्त शुद्ध करीं मन शुद्ध करी। वाचे हरि हरि जप सदा ॥ २ ॥ यापरतें
साधन आन नाहीं दुजें। हेंचि केशवराजे सांगितलें ॥ ३ ॥ निर्मळा म्हणे
चोखिया सुजाणा। अनुभव खुणा मना तूंचि ॥ ४ ॥

१२. संसाराचे भय घेवोनी मानसीं । चोखा मेहुणपुरीसी जाता झाला ॥
१ ॥ देखोनी निर्मा आनंदली मनीं । धांवोनी चरणीं मिठी घाली ॥ २ ॥
बैसोनी शेजारीं पुसे सुखमात । वहिनी क्षेमवंत
आहेत कीं ॥ ३ ॥ निर्मळा म्हणे पुढील विचार । कैसा तो साचार सांग
मज ॥ ४ ॥

१३. ऐकोनियां मात चोखा सांगे तिसी । पूर्ण नवमासांसी भरियेलें ॥ १ ॥
साहित्य सामुग्री नाहीं कांहीं घरीं । म्हणोनी निर्धारीं बोलिलेली ॥ २ ॥
ऐसा हा घोर कोणे वागवावा । म्हणोनी तुझे गांवा वेगें आलों ॥ ३ ॥
निर्मळा म्हणे अनुचित केलें । तुम्हां काय वहिलें म्हणों आतां ।। ४ ।।

१४. वडील तू बंधु असोनी अविचार केला कां निर्धार सांग मजे ।। १ ॥
न पुसतां कां बा आलासि धांवत । वहिनी आकांत करतील कीं ।। २ ॥
॥ येरु म्हणे विठु पुरविल सामग्री । भार तयावरी घातिलासे ॥ ३ ॥
निर्मळा म्हणे ही बरी नोहे गोष्टी । विठोबासी कष्टी करणे काज ॥ ४ ॥

१५. ऐसे आनंदाने एक मास राहिला । परी हेत गुंतला पांडुरंग ॥ १ ॥
रात्रंदिवस छंद विठ्ठल नामाचा । नाहीं संसाराचा हेत मनीं ॥ २ ॥ भोजन
सारुनी बैसले एकांत । निर्मळा बोलती चोखियासी ।। ३ ।। बहु दिस
झाले खेती वाटे मना । पंढरीचा राणा आठवत ॥ ४ ॥ गोडधड जीवासी
ते कांहीं । कंई हो डोई पायीं ठेवीन मी ।। ५ ।। निर्मळा म्हणे अहो
देवराया । भेटी लवलाह्या देई मज ।। ६ ।।

१६. चोखा म्हणे निर्मळेसी। नाम गायें अहर्निशीं ॥ १ ॥ तेणें संसार
सुखाचा । इह परलोक साचा ॥ २ ॥ साधन हेंचि थोर असे। शांति
क्षमा
दया वसे ॥ ३ ॥ ऐकतांचि आनंदली। निर्मळा म्हणे मिठी चरण घाली
॥ ४ ॥ ।

१७. संसाराचे कोण कोड। नाही मज त्याची चाड ॥ १ ॥ एका नामेंचि
विश्वास । दूत घालोनियां कांस ॥ २ ॥ जेथें न चलें काळसत्ता।
विठोबाचें नाम गातां ॥ ३ ॥ शास्त्रे पुराणें वदती । नाम तारक म्हणती ॥
४ ॥ निर्मळा म्हणे नामसार। वेदशास्त्रांचा निर्धार ५ ॥ ।

१८. अनाथांचा नाथ कृपावंत देवा। घडो तुमची सेवा अहर्निशीं ॥ १ ॥
अड्डाविस युगें विटेवरी उभा। वामभागीं शोभा रुक्मादेवी ॥ २ ॥ पतित
पावन गाजे ब्रीदावळी। पुरवावी आळी हीच माझी ॥ ३ ॥ उभा विटेवरी
ठेवोनी चरण। म्हणतसे। बहिण चोखियाची ॥ ४ ॥

१९. कां बा पंढरिराया मोकलिलें मज ॥ नाठवेचि मज दुजें कांहीं ॥ १ ॥
मज तंव असे पायासवे चाड। आणिक कैवाड कांहीं नेणें ॥ २ ॥
चोखियासी सुख विश्रांति दिधली। माझी सांड। केली दिसतसे ॥ ३ ॥
निर्मळा म्हणे तुम्ही तों। सुजाण । माझा भाग शीण कोण वारी ॥ ४ ॥

२०. रात्रंदिवस मन करी तळमळ । बहु हळहळ वाटे जीवा ॥ १ ॥
काय करू आतां पाउलें न। दिसती । पडिलीसे गुंती न सुटे गळे ॥ २ ॥
बहु हो उबग आला संसाराचा । तोडा फांसा याचा मायबापा ॥ ३ ॥
निर्मळा म्हणे आतां दुजेपण ॥ चोखियाची आण तुम्हां असे ॥ ४ ॥ ।

२१. आजिवरी तुम्हीं तयासी पाळिलें। अपराध । साहिले चोखियाचे ॥
१ ॥ तयाचिया पाठी आमुचा । कंटाळा आला कां दयाळा सांगा मज ॥ २ ॥

॥ हीनदीन मी पातकांची राशी । शरण पायांसी जीवें भावें ॥ ३ ॥ निर्मळा
म्हणे तुम्ही तो दयाळ । । म्हणोनी सांभाळ करा माझा ।। ४।३ ।

२२. आतां बहु बोलणें सारोनियां ठेवा । उगवा हा गोंवा मायबापा ॥ १ ॥
संसाराचा छंद नकोसा हा झाला । परमार्थ भला संतांसंगें ॥ २ ॥ । जे
आहे कडु तें तें लागे गोडु । गोडाचे जे गोडु ते लागे कडु ॥ ३ ॥ निर्मळा
म्हणे सुख तुमचे । पार्यी । आणिक मी कांहीं नेणें दुजें ॥४ ॥

२३. तुमचा भरंवसा धरोनी मानसीं । दृढ पायांसी शरण आलें ॥ १ ॥
आतां कळेल तो करावा विचार । मी आपुला भार उतरला ॥ २ ॥
मांडीवरी मान ठेविली संपूर्ण पुढील कारण जाणोनियां ॥ ३ ॥ निर्मळा
म्हणे तारा अथवा

२४. आनंदे वोविया तुम्हांसी गाईन । जीवें भावें वोवाळीन पायांवरी ॥
१ ॥ सुकुमार साजिरी पाउले गोजिरीं । ते हे मिरवलीं विटेवरी ॥ २ ॥
कटावरी कर धरोनी श्रीहरी । उभा भीमातीरीं पंढरीये ॥ ३ ॥ महाद्वारीं
चोखा तयाची बहीण । घाली लोटांगण उभयतां ॥४ ॥

॥ संत कर्ममेळा ॥

१. आमुचा बाप तुझा पोसणा। कांहीं नारायणा। विसरसी ॥ १॥
धाकुटपणा मज न्हाणियेले। आतां कां हो कठिण केलें ॥ २॥ ब्रीद
सांभाळीं विठ्ठला। तरिच भलेपण तुला ॥ ३॥ म्हणे चोखियाचा
कर्ममेळा। देवा न विसरावें मला ॥४॥

२. कशासाठी पोसियलें। हें तू सांग बा विठ्ठले ॥ १॥ मज कोण आहे
गणगोत। न दिसे बरी तुझीनित ॥२॥ मोकलित दातारा। काय येते तुझे
पदरा ॥ ३॥ म्हणे चोखियाचा कर्ममेळा। वोखटपणा येईल तुला
॥४॥

३. आमुची केली हीन याती। तुज को न कळे श्रीपती ॥ १॥ जन्म गेला
उष्टें खातां। लाज न ये तुमचे चित्ता ॥ २॥ आमुचे घरीं भात दर्हीं।
खावोनी कैसा म्हणसी नाहीं ॥ ३॥ म्हणे चोखियाचा कर्ममेळा।
कासया जन्म दिला मला ॥ ४॥

४. तुमच्या संगतीचे काय सुख आम्हां। तुम्हां मेघश्याम न कळे कांहीं
॥ १॥ हीनत्व आम्हांसी हीनत्व आम्हांसी। हीनत्व आम्हांसी देवराया
॥ २॥ गोड कधी न मिळेचि अत्रे। सदा लाजीरवाणे जगामध्यें। ३॥
तुम्हांसी आनंद सुखाचा सोहळा। आमुचे कपाळा वोखटपण ॥ ४॥
चोखियाचा म्हणे कर्ममेळा देवा। हाचि आमुचा ठेवा भागाभाग ॥ ५॥
।

५. चोख्यासाठी देवें बहु नवल केलें। तयाचें खादले भात दर्हीं ॥ १॥
म्हणोनी ब्राह्मणे बांधविला चोखा। सोडविले देखा
करितोसी ॥ ३॥ कर्ममेळा म्हणे पंढरीरायातें। आतां आहे आमुते कोण
सांगा ॥ ४॥ ।

६. उचित अनुचित आमुचे भागासी । आले हृषीकेशी वाटतसे ॥ १ ॥
तुम्हांसी विसर पडियेलासे माझा । हें तंव केशीराजा कळलें मज ॥ २ ॥
नागवे उघडे वागविलें खांदीं । म्हणोनी उपाधी सांडियेली ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे नाम हे चांगलें ।। गोडा गोडावलें गोडपणें ॥ ४ ॥

७. आमुच्या बापाच्या पुण्याचिया राशी । म्हणोनी जेविलासि त्याचे घरीं
॥ १ ॥ तेव्हां तुज काय उपवास होते । म्हणोनि सांगातें जेविलेती ।। २ ।।
तईचा तूंचि देवा झालासि पारिखा । आम्हां कां सारिखा न धरसी ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे तुज
आमुची आण । आमुची निजखूण दार्वी देवा ॥ ४ ॥ ।

८. पाळिलों पोसिलों तुमचिया नांवें । तें वर्म । ठावें झालें आतां ॥ १ ॥
नष्ट क्रियमाण होसी तूंचि देवा । काय बा केशवा म्हणों तुज ॥ २ ॥
विश्वाचा साक्षी असोनि वेगळा । ययासी लागला बोल देवा ।। ३ ।।
कर्ममेळा म्हणे तुमची हे नित । तुम्हांसी उचित गोड वांटे ।। ४ ।।

९. आजिवरी धरली आस । परी मनी झाली निरास ॥ १ ॥ आतां शरण
जाऊं कवणा । तुजविण नारायणा ॥ २ ॥ दुःखसागरीं लोटिलें । कोण
काढील । वहिलें ॥ ३ ॥ म्हणे चोखियाचा कर्ममेळा । देवा । येऊ द्या
कळवळा ।। ४ ।।

१०. तुमचा तो कळला भाव । माझा झाला । पारखा ठाव ।। १ ।।
घेवोनी बैसलासि ठेवणे ।
माझे द्यावें मजकारणें ॥ २ ॥ कायसा करिसी वादावाद । मुळीच
खुटलासे भेद ॥ ३ ॥ कर्ममेळा म्हणे हरी । तुम्हां मज नाही उरी ॥ ४ ॥

११. नेता म्हणोनी चाळविसी मज । परी जीवींचे गुज कळेचिना ॥ १ ॥
न कळे न कळे तुमचें मानस । मी तो कासाविस जीवे झालों ॥ २ ॥

बोलतां न येचि बहुत प्रकार प्रथमच भार वागविला ॥ ३ ॥ कर्ममेळा
म्हणे ऐका पंढरिराया । बोलिलेले बांया बोल नको ॥ ४ ॥

१२. न कळे न कळे तुमचें महिमान । सलगी पायी जाण करितसे ॥ १ ॥
कमाविलें जेणें तेंचि देई मजा येवढेच काज माझे आहे ॥ २ ॥ जाणीव
शाहाणीव नको भरोवरी । नेणते मी हरि पोसणे तुमचें ॥ ३ ॥ कर्ममेळा
म्हणे जीवींची निज खूण ॥ दाखवा चरण तुमचे देवा ॥ ४ ॥

१३. भरंवसा मानिला परी झाली निरास । म्हणोनी कासावीस जीवें
झालों ॥ १ ॥ बोलिल्या वचना ते कांहीं साचपण । नयेचि दिसोन
अद्यापवरी ॥ २ ॥ किती किती मन आवरूनी धरू । कवणासी विचारू
पुसू आतां ॥ ३ ॥

कर्ममेळा म्हणे कर्म हीन माझे । भोगणे सहजें सहज असे ॥ ४ ॥

१४. झालों परदेशी एकटा येकला । परी तुझा अंकिला दास देवा ॥ १ ॥
आतां बुझावण करणें तुम्हांसी । मी तों पायांपासी ठाव मार्गे ॥ २ ॥
मोकलित्तां तुम्हीं कोण पुसे मज । थोरीव सहज बुडालीसे ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे आतां दंडवत । करा माझे हित तुम्ही देवा ॥ ४ ॥

१५. आता येथवरी । मज नका बोलू हरी ॥ १ ॥ तुमचे आहे तुम्हां ठावें
। माझे म्यांच करावें ॥ २ ॥ आमुच्या संचिता । तुम्हा बोल काय आतां
॥ ३ ॥ माझे मन मज ग्वाही । वांया बोलोनियां काई ॥ ४ ॥ कर्ममेळा
म्हणे जाणा । तुमचे माझे नारायणा ॥ ५ ॥

१६. बहु अपराध घडले मजसी । म्हणोनी तुम्हांसी पडली तुटी ॥ १ ॥
आमुचें संचित जैसे ।
। जैसे आहे । तैसे तैसे होय आपेंआप ॥ २ ॥ तुम्हांसी । हो बोल नाहीं
नारायणा । आमुच्या आचरणा ग्वाही तुम्हीं ॥ ३ ॥ कर्ममेळा म्हणे
तुम्हांसी बोल । वायां काय फोल वेंचू देवा ॥ ४ ॥

१७. सुख दुःख दोन्ही आमुचे पदरीं । पूर्वीच निर्धारीं बांधियेली ॥ १ ॥
आतां कां वाईट म्हणो कशासाठीं । आपुली ती राहाटी भोगू आम्ही ॥ २ ॥
तुम्ही तों व्यापक सर्वासी निराळे । आमुची कर्मफळे । भोगू आम्ही ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे वचन प्रमाण । आमुची निजखूण कळली आम्हां ॥ ४ ॥

१८. अखंड ते मन ठेविलें चरणीं । आणिक तें ध्यानीं आहे माझे ॥ १ ॥
गोड गोजिरीं विठोबाचीं पाडलें । सुखें म्यां ठेविलें मस्तकासी ॥ २ ॥
वायां तोंडपिटी करा कशासाठीं । तुमची तो राहाटी कळों आली ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे लोटांगण पायीं । मागणे ते देई हेंचि एक ॥ ४ ॥

१९. संतांची संगती आवडे या जीवा । आणिक केशवा दुजें नको ॥ १ ॥
वांया हावभरी होऊं नेदीं मन । राखा आवरोन तुमचे तुम्ही ॥ २ ॥
कर्ममेळा म्हणे पंढरनिवासा । पुरवावी आशा हीचि माझी ॥ ३ ॥

२०. आणिक वासना नाहीं दुजी मना । संतचरणीं जाणा मस्तक हैं ॥ १ ॥
घालीन लोटांगण वंदीन पायधुळी । पूर्वकर्मा होळी होय तेणें ॥ २ ॥
नामाची आवडी सर्वकाळ वाचे । दुजें साधनचि नेणें कांहीं ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे ही माझी वासना । पुरवा नारायणी सर्वभावें ॥ ४ ॥

२१. आमुच्या बापाचें ठेवणें । कां तू न देसी आम्हां कारणे ॥ १ ॥
कैसी तुझी नीत बरी । मागतां शिणलो मी हरी ॥ २ ॥
वाळग्या येरझारा किती कराव्या दातारा ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे हरी । किती मागावें निर्धारीं ॥ ४ ॥

२२. आहेंसी ठाऊका माग संतजनां । रिणार्हत जाणा बहुताचा ॥ १ ॥
घेणे ज्याचे त्यास देणे । नाहीं हरी । ऐसी हे परि जाणतसों ॥ २ ॥
साजतसे । तुम्हां थोर थोरपण । आमुचे कारण आम्हीं जाणों ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे पंढरनिवासा । आपुला तो ठसा सांभाळावा ॥ ४ ॥

२३. आपण वाढवावे आपण बुडवावें। ऐसी रिती बरवें तुमचे घरी ॥
१ ॥ पाळिल्या पोसिल्या विसर पाडावा। समर्थाच्या नांवा लाज येते ॥ २
॥ रंक मी भिकारी उच्छिष्टाचा अधिकारी। काय भीड हरि माझी
तुम्हां ॥ ३ ॥ कर्ममेळा म्हणे पंढरनिवासा। उगवा हा फांसा लवकरी ॥
४ ॥

२४. जरी तुम्हां उबग आलासे दीनाचा। अभिमान कोणाचा
कोणाकडे ॥ १ ॥ तारू जाणे उदक आपण वाढविलें। हे तुम्हां न कळे
कैसे देवा ॥ २ ॥ यापरि पोसणा तुमचे उच्छिष्टाचा। भार तयाचा तुम्हां
झाला ॥ ३ ॥ कर्ममेळा म्हणे जोडोनी ठेविलें। तेंचि वहिलें मज देई ॥
४ ॥

२५. नाही मी मागत आणिकांचे कांहीं। आमुचे आम्हां देई पांडुरंगा ॥
१ ॥ समर्थ म्हणोनी धरितों पदरा। वाउगा पसारा दाऊ नको ॥ २ ॥
ब्रीद बांधिले कासया चरणीं। तें सोंडीं चक्रपाणी पांडुरंगा ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे तुज आमुची आण। नको निर्वाण करूं आतां ॥ ४ ॥

२६. जें जें दिसें व्यापलें तें तें फलकट। वाउगा बोभाट करोनी काई ॥
१ ॥ विश्व विश्वंभर संताचे वचन। तेंचि प्रमाण मानूं आतां ॥ २ ॥
नामाची आवडी परमार्थ रोकडा। नासे भवपीडा संसाराची ॥ ३ ॥
कर्ममेळा म्हणे सुलभ सोपारें। साच हेचि खरे वर्म एक ॥ ४ ॥

२७. साधनाच्या कांहीं न पडे कचाटीं। जावोनी कपाटीं काय पाहूं ॥ १ ॥
सुंदर श्रीमुख विटे जे शोभले। कर मिरविले कटावरी ॥ २ ॥ तो हा
श्रीहरि उभा भिवरेतीरीं। भक्तां अभयकरीं पालवितो ॥ ३ ॥ कर्ममेळा
म्हणे सर्व सुखाचें
आगर। तो हा विटेवर उभा असे ॥ ४ ॥

